

Стенографски дневник

НА

19. заседание

Вторник, 28 декември 1948 г.

Открито в 15 ч. 25 м.

Председателствували подпредседателите Яни Янев и Атанас Драгиев.

Секретари: Тодор Тихолов и Димитър Чорбаджиев.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Съобщения:		Говорили: м-р Добри Терпешев	256
Отпуски	245	Пом. м-р Титко Черноколев	260
Дневен ред:		Пом. м-р Кирил Лазаров	265
Законопроекти:		Лалю Ганчев	268
1. За създаване Министерство на горите. (Първо и второ четене)	245, 246	Анастас Петров	270
2. За петгодишния държавен народостопански план на Народната република България (1949—1953 г.). (Първо четене)	246	Йордан Панайотов	275
		Дневен ред за следващото заседание	275

Председателствуваш Яни Янев: (Звъни) Има нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(Отсъствуват: Анастас Циганчев, Ангел Стоев, Андрей Михайлов, Андрей Пенев, Асен Чапкънов, Борис Николов, Вълчо Цанков, Ганчо Минев, Ганю Златинов, Георги Георгиев, Георги Григоров, Георги Генов, Горан Ангелов, Господин Гочев, Димитър Димов, д-р Димитър Хаджиев, Димитър Чорбаджиев, Димитър Греков, Димитър Стоичков, Димитър Петров, Димо Костадинов, Диню Тодоров, Дойчо Чолаков, Дончо Досев, Дочо Шипков, Драган Стоянчев, Елена Гавраилова, Жейка Хардалова, Желязко Стефанов, Запрян Ташев, Иван Димитров, Иван Евтимов, Иван Попов, Иван Делев, Иван Чонос, Иван Алашов, Иван Маширев, Иван Чуков, Илия Радков, Исмаил Сарходжов, Йордан Попов, Йордан Костов, Костадин Белев, Крум Миланов, Крум Милушев, Людмил Стоянов, Магда Димитрова, Мата Тюркеджиева, Неделчо Шарабов, Никола Разлоганов, Никола Минчев, Никола Палагачев, Нинко Стефанов, Панчо Йеков, Петър Пеев, Петър Бомбов, Петър Запрянов, Петър Панайотов, Петър Янчев, Първа Димитрова, Слав Баджаков, Слави Пушкарков, Спаска Воденичарска, Среоро Бабаков, Станка Христова, Станка Иванова, Станю Басалев, Стела Благоева, Стефан Бакърджиев, Стефан Ковачев, Стойне Лисийски, Стоян Гюров, Стоян Павлов, Ганю Цолов, Тодор Атанасов, Тодор Янакиев, Христо Пунев, Цанко Григоров, Цветан Гаджовски, Юсеин Шомев и Янчо Георгиев)

Бюрото на Великото народно събрание е разрешило отпуски на следните другари народни представители: Алексн Гюгов Бонев — 1 ден, Ангел П. Илиев Ангелов — 1 ден, Борис Николов — 6 дни, Веселин Дашин — 1 ден, Ганчо Минев — 3 дни, Господин Гочев — 5 дни, Желю Тончев — 5 дни, Костадин Диклиев — 1 ден, Неделчо Костов — 1 ден, Никола Станев — 1 ден, Петър Запрянов — 3 дни, Първа Димитрова — 3 дни, Сребро Бабаков — 2 дена, Тодор Иванов Гичев — 3 дни, Хафуз Ибрамов Генджев — 1 ден и Стоян Маликрушев — 1 ден.

Народният представител Иван Андреев Петков моли да му се разреши един ден отпуск. Същият досега е ползвал 30 дни отпуск. Ония народни представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Слави Пушкарков моли да му се разреши 30 дни отпуск по болест. Същият досега е ползвал пет дни. Ония народни представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към точка първа от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за създаване на Министерство на горите.

Секретарят да прочете законопроекта.

Секретар Тодор Тихолов (к): (Чете)

«МОТИВИ

към законопроекта за създаване Министерство на горите

Другари народни представители! Съществуващото по Конституцията Министерство на земеделието и горите обхваща два големи и важни за нашето стопанство сектора, а именно, от една страна земеделието и от друга — горите.

Новото обществено-икономическо развитие, набелязано в Народната република България, което ни води към изпращането на социализма, определя и за двата посочени сектора огромни и сериозни задачи. Отечественият фронт получи в наследство от монархофашисткия режим извънредно сложни отношения в икономиката на нашето село, в което се отразяваха раздробеността и изостаналостта на земеделското стопанство. А дребното селско стопанство е база за капитализма у нас. Затова не може да се говори за строителство на социализъм без да обхванем и селото, с оглед на едно основно преустройство на земеделското стопанство и увеличаване на производството. Оттук следват и онези задачи, които се изправят пред съществуващото Министерство на земеделието и горите и които се отнасят до сектора земеделие. Тези задачи, с разрешаването на които се цели поставянето на земеделското стопанство на социалистически релси, са достатъчни по брой и по значение, за да мотивират обособяването на едно ведомство, което да се посвети на тях.

От друга страна проблемът за горите и горското стопанство е също толкова важен за нашата икономика. По силата на чл. 7 от Конституцията горите са държавна собственост. Това обстоятелство поставя нови задачи пред Правителството на Народната република, което трябва бързо и енергично да поправи грешките, причинени от неправилната горско-стопанска политика на бившите режими. Поради хищническата, частно-собственическа политика за експлоатиране на горите преди 9 септември 1944 г., те са масово изсечени. Това обаче дава редица вредни отражения върху стопанството и климата в страната ни. Образуваха се поронища, похабиха се хиляди декари плодородна земя, станаха чести и катастрофални наводнения, които причиняват неизчислими материални щети, и започна да се чувства липсата на дърва и дървен материал. Зачистилите липси на валежи и голямото намаляване на изворните води също трябва да се свърже с обезлесяването на нашите планини и долини.

Поради това необходимо е, в рамките на един цялостен план и с усилията на целия български народ под ръководството на едно специално ведомство, да възстановим и разширим това национално богатство, каквото представляват горите.

По този начин ще осигурим до голяма степен някои от обективните условия за цялостното развитие на народното стопанство у нас, защото съществуването на горите осигурява развитието и на земеделието, и на скотовъдството, и на индустрията.

По тези съображения се налага, от досега съществуващото Министерство на земеделието и горите да се обособят две ст-

делни ведомства, а именно: Министерство на земеделието, което да обхваща земеделските и скотовъдните служби, както и службите и предприятията, свързани с тях, и Министерството на горите, което да обхваща службите и предприятията, свързани с горите.

По силата на чл. 39, алинея четвърта, от Конституцията на Народната република България, откриването, закриването, сливането и преименуването на министерствата става от Народното събрание.

Поради това моля, другари и другарки народни представители, да гласувате предложението от Правителството за законопроект за създаването на Министерство на земеделието и Министерство на горите.

Подпредседател на Министерския съвет: **Трайчо Костов**

ЗАКОНОПРОЕКТ

за създаване на Министерство на горите

Член единствен. Създава се Министерство на горите.

Всички служби и предприятия на досегашното Министерство на земеделието и горите, включени в сектора «гори», с изключение на дървообработващите предприятия, преминават към Министерството на горите.

Досегашното Министерство на земеделието и горите се преименува на Министерство на земеделието.

Думите «Министерство на земеделието и горите» и «Министър на земеделието и горите» във всички закони, правилници и наредби, когато се отнасят до горите и службите или предприятията, свързани с тях, се заменят с думите: «Министерство на горите» и «Министър на горите», а когато се отнасят до земеделието и службите или предприятията, свързани с него, се заменят с думите «Министерство на земеделието» и «Министър на земеделието».

Председателстващ Яни Янев: Докладчикът на законодателната комисия да докладва предложението на комисията.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на законодателната комисия при Великото народно събрание по законопроекта за създаване на Министерство на горите

Законодателната комисия предлага да бъде приет, така както е предложен от Министерския съвет, законопроектът за създаване на Министерство на горите.

Председател на законодателната комисия: **Д-р Ив. Пашов.**

Председателстващ Яни Янев: По законопроекта няма записани оратори. Минаваме към гласуване. Съгласно алинея четвърта на чл. 39 от Конституцията, откриването на едно министерство става с мнозинство повече от половината от всички народни представители.

Ония народни представители, които са съгласни с приемането на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Гласували са повече от половината народни представители.

Министър Трайчо Костов: Моля, законопроектът да се гласува, по спешност, и на второ четене.

Председателстващ Яни Янев: Има предложение от подпредседателя на Министерския съвет др. Трайчо Костов, законопроектът да бъде гласуван по спешност, и на второ четене.

Ония другари народни представители, които са съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събраният приема.

Докладчикът на законодателната комисия да докладва законопроекта.

(Заглавието и член единствен от законопроекта, докладвани от докладчика на законодателната комисия Павел Цолов, се приема без изменение и без разисквания, при гласували повече от половината народни представители)

Минаваме към точка втора от дневния ред.

Първо четене на законопроекта за петгодишния държавен план за развитие на народното стопанство на Народната република България (1949—1953 г.).

Секретарят да прочете законопроекта.

Секретар **Тодор Тихолов (к):** (Чете)

«МОТИВИ

към законопроекта за петгодишния държавен план за развитие на народното стопанство на Народната република България (1949—1953 г.)

Другари народни представители и представители! След победата на народното въстание на 9 септември 1944 г. властта премина в ръцете на народа — работниците и трудещите се от града и селото. Държавата стана ръководещ и планиращ фактор в стопанството и сама стана най-големият стопанин.

Национализирането на индустрията, мините, транспорта и кредита, монополизирането от държавата на външната търговия и търговията на едро, развитието на кооперативното дело в земеделието и размяната, всичко това обуславя основите на икономическото развитие в нашата страна по пътя към социализма. Съвършено друго социално класово съдържание добиха командващите икономически висоти, които определят цялото по-нататъшно развитие на нашето народно стопанство.

В резултат на тези промени стана възможно да се въведе планоността в нашата икономика. Планът стана основен закон за икономическото развитие на Народната република България.

Със закона за държавния народостопански план за 1947 г. и 1948 г., публикуван на 24 април 1947 г., се направи и проведе първият опит за планиране на стопанството.

Политико-икономическите задачи, поставени с държавния народостопански план за 1947 и 1948 години, бяха следните: възстановяване разрушенятия в народното стопанство и преодоляване затрудненията, наследени от фашизма и войната и задълбочени от две последователни суши; достигане и надминаване довоенното ниво на производството в земеделието, промишлеността и други стопански отрасли; засилване на промишлеността чрез изграждане на нови фабрики, както и разширение и рационализация на съществуващата промишленост; подобрене в енергоснабдяването и превъзможване изостаналостта на каменовъглението производство; всеотдайно подпомагане на земеделското стопанство и особено на ТКЗС, подобряване и развитие на железопътния, автомобилния, водния и въздушен транспорт; развитие и модернизиране на занаятите, като се насърчава изграждането на трудовите занаятчийски производствени кооперации; засилване и разширение на вътрешната и международна търговия, премахване на социално вредното посредничество; подобрене качеството на продукцията във всички отрасли на народното стопанство; повдигане на материалния и културен уровень на населението и пр. Заедно с това осъществяването на плана трябваше да постави основата за по-нататъшното развитие на страната.

Въпреки многобройните трудности от обективно и субективно естество, благодарение на ентузиазма на трудещите се мъже и жени и особено младежи, които дадоха образци на трудови подвизи и дисциплина, задачите, поставени по плана, в главните линии бяха осъществени.

Завърши се един етап от нашето икономическо развитие, който с основание може да се нарече възстановителен период, и се създадоха нови предпоставки за по-нататъшното развитие на народното стопанство.

В приложения законопроект за петгодишния план се чертаят линиите на това по-нататъшно развитие на нашата икономика, което ще ни донесе до изграждането на икономическата основа на социализма в България.

1. В дял I на закона се определят основните задачи на плана. Главната задача е построяването икономическата основа на социализма у нас по пътя на индустриализацията и електрификацията на страната, коопериране и машинизиране на селското стопанство и занаятчийството, ликвидация на капиталистическата класа в промишлеността, търговията и транспорта и ограничаване на кулачеството.

За да се разреши тази основна задача, необходимо е да се развие индустрията на страната така, че съотношението между промишлеността (без занаяти и местна промишленост) и земеделското (без гори и риболов) производство, което сега е средно 70:30, да се измени на 55:45 — през 1953 г. Необходимо е да се развие преди всичко тежката промишленост, която се явява водещо звено на народното стопанство през периода на петгодишния план, така че съотношението между леката и тежката промишленост да се измени от 74:26 (през 1948 г.) на 55:45 (през 1953 г.). По такъв начин ще се създадат предпоставките за превръщане на България от аграрно-индустриална, с примитивно земеделие и слаба индустрия, в индустриално-аграрна страна, с развита индустрия и модерно земеделие.

На първо място следва да се постави развитието на ядрото на тежката промишленост — електропроизводство, металургия, машиностроене и тежка химическа индустрия, като база за по-нататъшната индустриализация на страната и източник за насичане земеделското стопанство с техника. Ще следва да се тласне по-нататък развитието и на другите клонове от тежката и леката промишленост: въглища, руди, металообработване, горска промишленост, хранителна, текстилна индустрия и др.

Селското стопанство следва да се организира с цел да се увеличи производството на зърнени храни и на индустриални култури, до степен да бъдат задоволени нуждите ни от танива; да се подобри фуражната база на животновъдството и повдигне продуктивността на добитъка.

Следва да се увеличат и уедърят ДЗС, да се кооперира основната част от селското стопанство и да се организира кулачество. Необходимо е да се окаже всеотдайна помощ за организационното и стопанско укрепване на ТКЗС и да се внедри по-висока агротехника на кооперативната земя. Броят на МТС да бъде увеличен и да се снабдят същите с достатъчно машини.

Следва да се обезпечи по-нататъшното развитие на транспорта във всичките му отрасли, главно на ж. п. транспорт, на основата на техническата му реконструкция, завършване на започнатите и постройка на нови ж. п. линии.

Всичко това ще даде възможност да се развият и увеличат народостопанските резерви и повиши отбранителната мощ на държавата.

С пунктове 15, 16 и 17 се постановява да се увеличи броят на работниците и служащите и да се обезпечат постоянни квалифицирани кадри за производството; да се увеличи производителността на труда като главен фактор за реализиране на производствената програма и развитие на производителните сили; да се засили просветното дело и отграмотяване на народа, като се увеличат и разширят учебните заведения, особено професионалните; да се засили подготовката на инженерно-техни-

чески и други ръководни кадри във всички области на културата и народното стопанство; да се повдигне материалният уровень на народа; да се увеличи социалните и здравни прилики за трудещите се и да се осигури по-нататъшното развитие и разцвет на народната култура и изкуство.

С п. 21 се определя размерът на капиталното строителство, което е необходимо да се извърши през петилетното, за да бъдат осъществени така набелязаните основни задачи: на основата на общественото натрупване ще се инвестират 425 милиарда лева и ще се пуснат в действие нови предприятия на стойност 390 милиарда лева.

С провеждането на дело на задачите, поставени с петгодишния план, ще се осъществят дълбоки социално-икономически изменения в нашата страна. Общественият социалистически форми в края на 1953 г. ще бъдат господстващи във всички области на народното стопанство. Народният доход ще се удвои в сравнение с 1939 г. и ще произтича главно от обществения сектор (84%). Ще се ликвидират напълно капиталистическите производствени отношения в промишлеността (вкл. и в местната промишленост). Само една незначителна част от занаятчийските услуги ще останат в ръцете на дребни единични занаятчии.

Значителна част от дребното разпокъсано селско стопанство ще бъде приведено върху релсите на едрото държавно и кооперативно селско стопанство; последното ще дава 72.5% от стоковата продукция. В стокооборота на дребно обществен сектор ще достигне 95%.

С т. V се утвърждава приетият от правителството, изработен от Държавната планова комисия, петгодишен план за развитие на народното стопанство на Народната република България.

2. В дял II на законопроекта се определя ръстът на производството и на капиталното строителство в различните стопански отрасли:

а) в глава I се определят темповете на развитие на производството и на капиталното строителство в областта на промишлеността — за нейните главни отрасли: електропроизводство, рудно производство, нерудни изкопавни карьерни материали, геоложки и минни проучвания, металургия, машиностроене, металодобиване, химическа индустрия, промишленото за строителни материали, порцелано-фаянсова и стъкларска индустрия, дървообработваща, хранително-вкусова, кожарска, обуварска, книжна и лека дървообработвателна индустрия;

б) в глава II се определя темпът за развитие на производството и на капиталното строителство в областта на местната индустрия и занаятите;

в) в глава III са начертани линиите за развитието на нашето селско стопанство: увеличение на производството и капиталното строителство в областта на растениевъдството, животновъдството, горите, риболова и пр.; механизацията на селското стопанство, наторяване, напояване, внедряване на по-висока агротехника, организационно и стопанско укрепване на ДЗС, ТКЗС и т. н.;

г) в глава IV се определят развитието и рационализацията на транспорта във всичките му отрасли: ж. п. транспорт, автомобилен, воден и въздушен; определя се ръстът на капиталното строителство за техническа реконструкция, разширение и нови строителства в тази област.

3. Дял III съдържа разпоредбите във връзка с плана за труда, кадрите и за повдигане материалното и културно ниво на народа на базата на увеличението на народния доход.

а) в п. 2 се третира въпросът за труда и подготовката на кадрите, увеличението на работната сила и фонд на работната заплата; увеличението на производителността на труда, снижението на себестойността на продукцията и цените на стоките; увеличението покупателната сила на работническата заплата; подобрение жилищните, хигиени и културно-битови условия на трудещите се, увеличението и разширението на практическите фабрично-заводски и допълнителни занаятчийски училища;

б) в п. 3 се определят мероприятията и строителството в областта на културата и здравеопазването, увеличение броя на учебните заведения и учащите се в тях, както и броя на завършилите тези учебни заведения; увеличение броя на театрите, кинематографите, развитие на радиото; увеличение броя на леглата в здравните учреждения и почивните станции и пр.;

в) в п. 4 се третира жилищното и комунално строителство;

г) в п. 5 се урежда материята относно стокооборота и потреблението — подобрението на снабдяването на населението и общественото хранене. Предвижда се премахването на купонната система на снабдяване.

4. Дял IV съдържа разпоредбите, засягащи изпълнението на плана.

Като прилагам законопроекта за петгодишния план за развитието на народното стопанство на Народната република България, моля ви, уважаеми другари народни представители, ако го одобрите, да го приемете и гласувате.

Гр. София, 7 декември 1948 година.

Председател на Държавната планова комисия,

Министър: Д. Терпешев

Ефрем Митев (к): Другарю председател! Правя предложение да не се чете текстът на законопроекта, тъй като е печатан в пресата, преповторен е в проекторезолюциите и е достатъчно популяризиран, за да не се отнема времето на Народното събрание.

Председателстващ Яни Янев: Другари народни представители! Има предложение от народния представител Ефрем Митев, съгласно чл. 54 от правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание, тъй като законопроектът е раздаден на народните представители и текстът му е обширен, да не се чете.

Ония народни представители, които са съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(ЗАКОНОПРОЕКТ)

за петгодишния държавен план за развитие на народното стопанство на Народната република България (1949—1953 г.)

Д Я Л I

ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА ПЛАНА

I. България навлезе в своето капиталистическо развитие много по-късно от другите капиталистически страни. Българската буржоазия, в стремежа си за бързо забогатяване, за леки и големи печалби, с невиджана стръв ограбваше народното стопанство посредством лихварския, търговско-спекулативния и индустриално-протекционистичен, предимно в леката индустрия, капитал. В тоя си стремеж тя активно използваше държавната власт и бързо се срастна чрез системата на акционерните дружества с чуждия капитал, който проникна във всички ренесансови области на нашето стопанство — търговия, индустрия, банков кредит, транспорт и др. Но чуждият капитал нямаше интерес да се индустриализира нашата страна. Той желаше да направи от България своя колония, в която да може да пласира своите индустриални стоки и да добива на безценна земеделски произведения. От печалби в търговията и индустрията, от лихви чрез банков кредит чуждият капитал изсмукна от народното стопанство много милиарди, които изнесе навън. Фактически чуждият капитал диктуваше нашата стопанска политика.

В резултат на тази хищническа и продажна политика на българската буржоазия и монархизма, нашата страна изостана икономически — с примитивно земеделие и слаба индустрия, което я правеше зависима от чуждия капитал, и в последно време ба превърната в колония на германския империализъм.

Още недоразвит, българският капитализъм прие формите на монополистическия капитал — картелите и тръстовете. По този начин българската капиталистическа класа бързо остаря, загни и стана неспособна за творческа строителна работа в изграждането на икономическата мощ на нашата страна, вследствие на което българските капиталисти не можеха да решат основната икономическа задача — индустриализацията на страната.

II. Историческата победа на 9 септември 1944 г. освободи нашата страна от веригите на международния капитализъм и на българската буржоазия, създавайки по такъв начин възможност за разрешаване на главната политико-икономическа задача — индустриализацията на България, преодоляването на нейната стопанска изостаналост и изграждането на социализъм. По такъв начин ликвидацията на икономическата изостаналост исторически съвпада с успешното строителство на социализма в нашата страна.

III. Двегодишният народостопански план за 1947—1948 г. имаше за задача: да се възстановят разрушенията в народното стопанство и облекчат продоволствените затруднения, причинени от фашистката окупация и войната; да се повиши производството в индустрията, земеделието и занаятите, като се достигне и надмине довоенното ниво, и да се създадат предпоставки за по-нататъшното икономическо развитие на страната.

Тези задачи в главни линии се осъществиха в края на 1948 г.

Въпреки многобройните трудности от обективно и субективно естество. Отечественият фронт, под ръководството на героичната Българска комунистическа партия, успя да сплоти в изпълнение на плана всички прогресивни народни сили, да възпламени ентусиазма на трудещите се мъже, жени и особено младежи, които дадоха образци на трудови подвизи и дисциплина. Благодарение на това и благодарение на братската помощ на СССР и страните на народната демокрация, в изпълнение на плана бяха постигнати следните резултати:

а) промишленото производство надмина довоенното ниво със 71.5% и отбеляза значително ускоряване темпа на развитие на тежката индустрия по отношение на леката;

б) по занаятите и местната индустрия — производствената програма бе изпълнена на 89%. Броят на трудово-производителните земеделски кооперации нарасна на 1037 с 44.000 кооператори и с 2.200 милиарда лева собствени средства. При всеотдайните селски кооперации се откриха 1000 занаятчийски отдели и 1030 такива при трудово-кооперативните земеделски стопанства. Към създадените при народните съвети 1772 промишлени предприятия се прибавиха, други 3000 национализирани предприятия;

в) по земеделието — въпреки тригодишната суша и трудностите да се планира и повиши агротехниката на дребното и разпокъсано селско стопанство, производството догони това от 1939 г.; растениевъдството достигна до 103% от довоенното производство; животновъдството — 91%; горско и ловно стопанство — 165%; риболов — 140%; горското стопанство увеличи производството на строителни материали с 53% и извозването им с 56%; механизацията на селско-стопанските работи е значително повишена (тракторният парк достигна 4960 броя); броят на МТС достигна 71; на държавните земе-

делени стопанства — 84, с обща площ 775.000 декара: трудово-кооперативните земеделски стопанства се утвърдиха окончателно като нова форма в селското стопанство и надминаха цифрата 1.000 със 76.000 кооператори и близо 3 милиона декара земя;

г) по транспорта — железопътната мрежа в сравнение с 1939 г. се увеличи с 13%. Значително увеличение има и в локомотивния и товарно-вагонен парк. Товарните превози във всички видове транспорт нарастнаха от 1245 милиона тон/ккм. през 1939 г. на 2506 милиона тон/ккм. през 1948 г. или със 101%. Създаде се държавно автомобилно предприятие (ДАП), което разполага със значителен парк товарни коли и автобуси, а също така и въздушен граждански транспорт;

д) в областта на търговията — търговията на едро премина изцяло в обществен сектор (държавен и кооперативен), а търговията на дребно — на 68%. Външната търговия премина почти напълно в ръцете на държавата. Бяха сключени редица търговски спогодби със СССР, Чехословакия, Полша, Югославия, Румъния, Албания, Унгария, Швеция, Франция, Белгия, Холандия, Дания, Италия, Германия и др. Вносът и износът през 1948 г. достигнаха нивото на 1939 г. Подобри се производството на населението, въпреки порастащите нужди на трудещите се; повдигна се покупателната способност на народа; внесе се по-справедливо социално разпределение на богатствата;

е) увеличението на капиталовложенията в нашето народно стопанство даде възможност да се разгърне едно невиджано досега у нас строителство за индустриализиране и електрифициране на страната и механизирване на земеделието. През 1946 г. се извършиха строежи за 21 милиарда лева; същите нарастнаха през 1947 г. на 32 милиарда лева, а през 1948 г. — на 45 милиарда лева;

ж) работна сила и кадри — броят на заетите лица в производството се увеличи със 127.000 души в сравнение с 1946 г., в резултат на което се ликвидира в основни линии безработицата. Фондът на работната заплата се увеличи от 30 милиарда лева през 1947 г. на 39 милиарда лева през 1948 г. Увеличиха се работническите столове, построиха се работнически жилища, увеличи се броят на учащите се и на наличните кадри.

IV. С успешното достигане и надминаване на довоенния уровень в главните отрасли на производството и транспорта и с подобрените на материалния и културен уровень на трудещите се се завърши в основни линии възстановителният период в нашето народно стопанство и се създадоха предпоставки за по-нататъшното му развитие.

С оглед на това Великото народно събрание установява, че главната задача на петгодишния държавен народостопански план за 1949—1953 г. е **построяване основите на социализма в България** по пътя на електрификацията и индустриализацията на страната, коопериране и механизирване на селското стопанство и занаятчийството, ликвидация на капиталистическата класа в промишлеността, търговията и транспорта и ограничаване, изтласкване, и на основата на масовото коопериране по-нататък — ликвидация на кулачеството като експлоататорска класа в селското стопанство.

За разрешаване на тази основна задача е необходимо:

1. Да се развие индустриализацията на страната, като съотношението между промишленото (без занаяти и местна промишленост) и земеделското производство (без гори и риболов), което средно е 30:70 през 1948 г., да се измени при значителното абсолютно увеличение на земеделското производство, предвидено в плана на 45:55 през 1953 г.

Да се измени и съотношението между леката и тежката промишленост от 74:26 през 1948 г. на 55:45 през 1953 г.

Изменението на съотношенията между главните отрасли и групи в народното стопанство ще създадат предпоставки за превръщането на страната или от аграрно-промишлена, с примитивно земеделие и слаба индустрия, в промишлено-аграрна с развита промишленост и модерно земеделие.

2. Да се развоят производствените сили, чрез максимално разрастване на тежката промишленост, която да стане водещо звено в народното стопанство на страната през периода на петгодишния план.

3. В развитието на тежката промишленост да заеме централно място електропроизводството, добивната промишленост, металургията, машиностроенето и тежката химическа индустрия, като база за по-нататъшна индустриализация на страната и за снабдяване земеделското стопанство с техника.

4. Да се развоят и увеличат народостопанските резерви и повиши отбранителната мощ на държавата.

5. Да се увеличи производството на въглища и преди всичко на лигнит, като се извърши облагородяване на последните.

6. Да се развие тежката химическа индустрия и главно производството на химически торове, препарати за земеделието, сярна, солна и азотна киселина, калцинирана сода и целулоза.

7. Да се разгърне широка програма за геоложки и минни проучвания на полезните изкопаеми и особено на тези, осигуряващи развитието на собствена металургия.

8. Да се положат основите за развитие на наше собствено машиностроене.

9. Да се кооперира основната част от селското стопанство и да се укрепят държавните земеделски стопанства; да се окаже есестранна помощ за организационното и стопанско укрепване на трудовите кооперативни земеделски стопанства и да се внедри по-висока агротехника и механизация; да се увеличи броят на МТС и техният машинен парк.

10. Да се реорганизира земеделското стопанство, с цел да се задоволят нуждите от зърнени храни и индустриални култури, да подобри фуражната база на животновъдството, да се повдигне продуктивността на добитъка и преди всичко месо-добивът, влакнодобивът и млечността на продуктивните животни, като се подобри расата на добитъка и се въведе подбор на продуктивния такъв.

11. Да се развие и рационализира горската промишленост и експлоатацията на горите, като се внедри по-голяма механизация при сеченето и извозването, създаде постоянен кадър за горското стопанство и разшири мрежата на горските пътища.

12. Да се довършат започнатите железопътни линии; да се започне техническа реконструкция на ж. п. транспорт и се въведе автоблокировка в магистралите с претоварен трафик, за да бъде увеличена пропускателната им способност; да се положат основите за електрификацията на железниците.

13. Да се превърне общественият сектор на вътрешната търговия в мощен фактор за снабдяване на населението; да се разшири мрежата на държавните и кооперативни търговски предприятия с оглед прогресивното подобряване снабдяването на населението; да се създадат складове за стоковите запаси на търговията и за изкупуване на селско-стопанските произведения.

14. Да се развие външният стокообмен на страната с оглед да бъдат своевременно внасяни необходимите суровини, машини, машинни части и спомагателни материали за промишлеността, строителството и земеделското стопанство, а също така да се увеличи износът на земеделски и промишлени произведения.

15. Да се увеличи броят на работниците и служащите из средата на подрастващите поколения и незаемите активно на работа възрастни в селото и града; да се обезпечат с постоянни квалифицирани кадри металургията, машиностроенето, добивната промишленост и строителството чрез подобрене системата на заплащане на труда; както и на жилищните, хигиенно-предпазните и трудови условия.

16. Да се увеличи производителността на труда, като главен фактор за реализиране на производствената програма и развитието на производствените сили, посредством внедряване на по-висока техника, по-добра организация на труда, по-пълно използване на работното време, намаляване и премахване сезонността на работата, максимално и най-рационално използване на машините и суровите материали, повишаване квалификацията на работниците и служащите и повдигане обществено-политическия им и културен уровень.

Да се снижи себестойността на продукцията в промишлеността и строителството.

17. Да се засили просветното дело и ограмотяването на населението. Да се увеличат и разширят учебните заведения, особено професионалните, и да се засили подготвянето на нови инженерно-технически и други ръководни кадри за всички области на нашия живот и на работници-специалисти за промишлеността, транспорта, строителството и земеделието, стопанството в практическите допълнително-промишлени училища, с курсове и по пътя на индивидуалното обучение в предприятията.

Да се повдигне материалният уровень на населението; да се увеличат социалните и здравни грижи за трудещите се и да се обезпечи по-нататъшното развитие и разцвет на народната култура и изкуство.

18. Да се развие местната промишленост, като допълнителен източник за подобрене материалното благосъстояние на народа.

Да се подобри и усили работата по благоустрояването на градовете и селата.

19. Да се постави науката в помощ на народното стопанство с оглед неговото бързо и правилно развитие. Да се развие научно-изследователското дело.

20. Да се мобилизират всички финансови източници в страната и се оползори народната спестовност. Да се реализират вътрешни народни заеми и осигурят външни кредити.

21. Да се извърши капитално строителство за развитие на народното стопанство в размер на 425 милиарда лева и да се пуснат в експлоатация нови предприятия на стойност 390 милиарда лева.

22. Осъществяването на основните задачи на плана ще внесе значителни социално-икономически изменения в полза на обществения социалистически сектор.

Социалистическите обществени форми в края на 1953 г. да станат господстващи във всички отрасли на народното стопанство. Доходът от обществен сектор да достигне в 1953 г. 84% от общия народен доход. Напълно ще бъдат премахнати остатъците от капиталистически елементи в промишлеността (включително и в местната промишленост). Само една незначителна част от занаятчийските услуги ще останат в ръцете на отделни дребни единични занаятчии. Основната част от дребното разпокъсано селско стопанство да бъде преведено върху релсите на едрото кооперативно стопанство, с което ще се засили стокният характер на селско-стопанското производство; обществен сектор да даде през 1953 г. 72% от производството. В стокооборота на дребно общественият сектор да достигне 95%.

V. За осъществяване на горните задачи Великото народно събрание утвърждава приетия от Правителството, изработен от Държавната планова комисия петгодишен държавен план за развитие на народното стопанство на Народната република България (1949—1953 г.), като възлага за изпълнение през петилетното следното;

ДЯЛ II

ПЛАН ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ РЪСТА НА ПРОИЗВОДСТВОТО И НА КАПИТАЛОВЛОЖЕНИЯТА

Глава I

Промисленост

1. Да се увеличи обемът на производството за цялата промисленост (без местната промисленост и занаяти) през 1953 г. на 50 милиарда лева по цени от 1939 г. и с това да надмине обема на производството на промислеността от предвоенния период (13 милиарда лева) с 278% и този от 1948 г. (23 милиарда лева) — със 120%.

2. За по-важните отрасли на промислеността обемът на производството да достигне през 1953 г., както следва:

Топливо и електроенергия:

Каменни въглища	6.550 хил. тона
Електроенергия	1.800 мил. квч.

Машиностроене:

Товарни вагони	1.300 броя
Металообработващи машини	6.250 броя
Земеделски машини и съоръжения	90.000 броя
Строителни машини	4.600 броя

Металургия:

Чугун	20.000 тона
Стомана	10.000 тона
Олово	13.300 тона

Строителни материали:

Цимент	650.000 тона
Стъкло	6.400 хил. м. ²

Каучукова индустрия:

Автомобилни гуми	100.000 комплекта
------------------	-------------------

Химическа индустрия:

Азотни торове	40.000 тона
Минерални киселини	6.500 тона
Карбид	8.000 тона
Нокс	20.000 тона
Сапун	18.000 тона

Дървообработване:

Дъски	780.000 хил. м. ³
Греди	310.000 » »
Траверси	100.000 » »
Шперплат	29.000 » »
Фурнир	700.000 кв. м.

Текстилна и обувна индустрия:

Памучни тъкани	90.000 хил. м.
Вълнени тъкани	7.600 » »
Конопени и ленени тъкани	4.500 » »
Обувки — кожени (включително и местната промисленост)	3 мил. чифта

Хранителна индустрия

Месо (в кланиците)	80.000 тона
Мазнини животински (в кланиците)	7.700 тона
Мазнини растителни	51.000 тона
Ориз	36.000 тона
Брашно	492.000 тона
Захар	75.000 тона
Консерви	107.000 тона
Тютюневи изделия	8.000 тона

3. За да се осъществи предвиденото увеличение на производството, обемът на строителството в областта на промислеността за периода на петгодишния план (1949—1953 г.) се определя на 172 милиарда лева по текущи цени от 1948 г., от които — за тежката промисленост 143 милиарда лева и за леката промисленост (вкл. и местната) — 29 милиарда лева.

4. Каменовъгленото производство да се увеличи през 1953 г. с 200% в сравнение с 1939 г. и с 60% в сравнение с 1948 г.

Да се засили особено производството на лигнитни каменни въглища, които да станат основно гориво в промислеността и отчасти в транспорта и за населението, като по такъв начин се ограничи консумацията на кафявите каменни въглища за онези стопански отрасли, при които употребата на други въглища е стопански нерационална. За тази цел да се приспособят скарите на старите фабрики, заводи и термо-електроцентрали, а новите да се изградят с оглед консумацията на лигнитни.

Производството на лигнити през 1953 г. да надмине 25 пъти това от 1939 г. и 4.4 пъти това от 1948 г.

Да се подобри качеството на каменните въглища както относно пепелното съдържание, така и относно чистотата на отделните класи. За тази цел да се изградят обогатителни, промишлени и брнетни инсталации.

5. В рудното производство — да се даде особено напрежение на производството на оловно-цинкови, пиритни и медни руди. Да се развива и производството на железни руди.

Производството на железни руди да се увеличи през 1953 г. 5 пъти в сравнение с 1948 г. и 4.7 пъти в сравнение с 1939 г. За тази цел да се извърши необходимото строителство при находищата на железни руди.

Да се увеличи производството на оловно-цинкови руди през 1953 г. с 68% в сравнение с 1948 г. С оглед на това да се разшири капацитетът на съществуващата флотационна инсталация и да се изгради една нова флотационна инсталация за производството на оловен и цинков концентрат за новозградящата се оловно-цинков завод.

В зависимост от откритите нови запаси да се увеличи производството на медни руди през 1953 г. с 27.3% в сравнение с 1948 г. Да се изградят при медните мини 2 флотационни инсталации, които да преработват рудите в концентрати, необходими за металургическия завод «Елисейна».

Да се увеличи производството на пиритите през 1953 г. с 233% в сравнение с 1948 г.

6. Общото производство на нерудни изкопаеми да се увеличи през 1953 г. с 354%, в сравнение с 1939 г. и с 180% в сравнение с 1948 г.

Производството на каменна сол (чрез изпаряване) да се увеличи през 1953 г. на 30 хил. тона, като за целта се построи една солна вакуумна инсталация.

Производството на морска сол да се увеличи през 1953 г. със 125% в сравнение с 1948 г. и с 200% в сравнение с 1939 г., като за целта се уедърят морските солници и се увеличат тяхната кристализационна площ.

Да се увеличи производството на каолин през 1953 г. с 244% в сравнение с 1948 г. и с 364% в сравнение с 1939 г., както и да се подобри неговото качество. За тази цел да се разширят рудниците, да се засили механизацията на добиването му и транспорта и да се построи една промивна инсталация.

Да се увеличи производството на гипс през 1953 г. два пъти в сравнение с 1948 г. и 17 пъти в сравнение с 1939 г.

7. Производството на карьерни материали да се увеличи през 1953 г. със 75% в сравнение с 1948 г., като за целта се механизират производствените процеси и транспортът чрез снабдяване карьерните предприятия с машини и съоръжения. Освен това да се построят две фабрики за каменни изделия.

Производството на павета да се увеличи през 1953 г. със 100% в сравнение с 1948 г.

Производството на облицовачни камъни (главно врачански и русенски варовик) да се увеличи през 1953 г. с 42% в сравнение с 1948 г.

Да се увеличи производството на огнеупорни глинни (тип плевенска и ветовска) в 1953 г. със 150% в сравнение с 1948 г.

8. Да се разгърне широка програма за геоложки и минни проучвания, главно за черните и лигнитни каменни въглища, железните, медните и оловно-цинкови руди, петрола, каолина, азбеста, солта, огнеупорните глинни, врачански варовик и тухларски глинни и пр., чрез приложения на геоложки, геофизически, сондажни и минни начини за проучване, с оглед през петгодишния период да се проведат до експлоатация проучваните обекти. В тази програма да се постави задачата за подпомагане с геоложки и сондажни проучвания нашето строителство в областта на електрификацията, язовирите и промислеността.

9. В областта на електропроизводството да се положат особено големи грижи със задача, през първите три години на петгодишния план да се облекчат, а през 1952 г. и 1953 г. — окончателно да се разрешат затрудненията в стопанството, причинени от липсата на достатъчно електроенергия.

Общата мощност на електроцентрали да се увеличи през 1953 г. 4.5 пъти в сравнение с 1948 г.

През 1953 г. производството на електроенергия да се увеличи с 221% в сравнение с 1948 г. и 6.7 пъти в сравнение с 1939 г.

Да се засили електрификацията преди всичко в онези области, където се намират промишлените и напоятелните райони. Да се приложи употребата на електроенергия освен в промислеността, и в земеделието — за напояване и електрифициране. В края на петилетието да се постави началото за електрифициране на железниците.

Броят на електрифицираните селища да се увеличи през 1953 г. със 109% в сравнение с 1948 г. и с 340% в сравнение с 1944 г.

За осъществяване на горната производствена програма да се завършат започнатите електроцентрали и се построят нови 8 топлоцентрали и 30 водни централи.

Дължината на високоволтните далекопроводи да се увеличи със 102% в сравнение с 1948 г.

10. Да се развие металургията, като общият обем на производството (в ценово изражение) през 1953 г. нарастне 21 пъти в сравнение с 1948 г.; производството на чугун да нарастне 13 пъти. Да се създаде производство на стомана, изтеглено желязо (валцират), бетонно желязо и профилни желяза. С оглед на това през петилетието да се построят една електропеч и един валцов завод.

В областта на цветната металургия да се засили производството на олово, което през 1953 г. да се увеличи 7.4 пъти в сравнение с 1948 г.; да се произведе цинк в достатъчно количество, за да задоволи нуждите ни. За целта да се построи един оловно-цинков завод.

Производството на мед да се увеличи през 1953 г. с 317% в сравнение с 1948 г. Да се изгради една конверторна пещ и една електролизна инсталация в металургическия завод «Елисейна».

11. Машиностроенето да се изгради на модерна основа, като се оформят предприятия със строго специализирани производства и се създадат нови важни производства.

През 1953 г. производството на машиностроителната промишленост да се увеличи 5.8 пъти в сравнение с 1948 г.

Да се развие широко производството на селско-стопански машини: тракторни и обикновени култиватори, тракторни и обикновени плугове, редосеялки, картофосадачки, тракторни и обикновени снопосъбирачки, тракторни жътварки, сенокосачки, картофосадачки, вършачки, семечистачки, лотри, пръскачки, ръчни и моторни сламорезачки, сламопреси, центрофугални помпи за напояване и слънчогледорезачки.

Да се развие производството на инструментални машини: стругове, бормашини, шесмашини, шепинги, хобели и фрез-машини; от ковашко-пресовите машини — пружинни и въздушни чукове, ексцентър преси, фрикционни преси и др.

Да се развие енергетично машиностроене: парни котли, газ-генератори за промишлени цели, водни турбини за малки и средни водни централи, бензинови, газови и дизелови мотори.

Да се създаде производство на строителни машини: бетонобръсачки, каменотрошачки, хаспели, вагонетки, компресори, въздушни компресорни чукове и железни конструкции.

Производството на минни машини да се увеличи през 1953 г. 4 пъти в сравнение с 1948 г.

Да се развие производството на машини, хранително-преработващи винарски, текстилни, кожарски, каучукови, керамични, инструменти за машиностроенето и металообработването.

Да се създаде производство на хладилни инсталации, на авторезервни части и резервни части за промишлеността.

Да се разшири производството на товарни вагони, железни товарни кораби до 3000 тона и шлепове до 1000 тона.

Електромашиностроенето да се увеличи през 1953 г. 5.9 пъти в сравнение с 1948 г. Да се развие производството на електромотори, като през 1953 г. се произведат 10.6 пъти повече електромотори в сравнение с 1948 г. През 1950 г. да започне производството на електропроизводителни машини (генератори) до 3000 KVV. Производството на трансформатори да се увеличи през 1953 г. 13.4 пъти в сравнение с 1948 г. Да се увеличи производството на акумулатори и батерии, изолирани проводници и кабели, електрокабели и берманови изделия, съоръжения за високо и ниско напрежение и др.

Да се разгърне широка програма за производството на електроапарати: измерителни, предпазно-контролни, домашински и медицински, както и радиотехнически произведения (радиопредателни станции, радиоусилвателни уреди и радиоапарати); производството на радиоапарати да достигне през 1953 г. 25.000 броя.

Да се развие производството на телефонни апарати, което през 1953 г. да надмине 3.5 пъти това от 1948 г., и производството на телефонни номератори, каквито да бъдат произведени през 1953 г. 2.7 пъти повече от 1948 г.

Производството на електрически лампи да се увеличи и през 1953 г. да достигне 4.5 милиона броя годишно, или 9 пъти повече в сравнение с 1948 г.

За да се осъществи на дело горната широка програма за изграждане и укрепване на машиностроенето, което ще послужи за база на техническа реконструкция на цялото стопанство, да се построят: два завода за инструментални машини, три завода за строителни машини, три завода за земеделски машини, два котлостроителни завода, един завод за резервни авто и тракторни части и един завод за шевни и пищеци машини. Освен това да се извърши основна реорганизация и окрупняване на съществуващите машиностроителни фабрики, на базата на които да се създаде един завод за минни машини, две корабостроителници, един инструментален завод, две фабрики за текстилни машини и части, една фабрика за двигатели с вътрешно горене, една фабрика за хидравлически машини, една фабрика за хладилни инсталации и хладилни машини, една фабрика за помпи и двигатели с вътрешно горене, фабрики за дърводелски и коларски машини, няколко фабрики за ремонт на индустриални съоръжения, една фабрика за индустриални машини за хранителната индустрия и една фабрика за апаратури.

Да се построят два нови авторемонтни завода, един нов завод за слаботокови апарати и инсталации и един електромоторен завод за електромотори, генератори, трансформатори и др.

12. Да се развие металообработването, като обемът на производството се увеличи през 1953 г. 2.6 пъти в сравнение с 1948 г. и пет пъти в сравнение с 1939 г. Да се обърне особено внимание на железните конструкции, производството на които да се увеличи през 1953 г. 11.2 пъти в сравнение с 1948 г.; болтове и гайки да се произведат през 1953 г. с 317% повече от 1948 г.; тръби и арматури — 25 пъти повече; чугунени изделия — със 128% повече.

На второ място да се развие производството на метални изделия за широко потребление. През 1953 г. производството на алуминиеви и емайлирани съдове да се увеличи с 92% в сравнение с 1948 г., производството на подкови и клинци —

със 107%; производството на пирами — със 114%; производството на разни сечива — със 105% и на ламаринени изделия — със 126%.

Да се увеличи производството на метални мебели, печки, шкафови, каси, ножове, лъжичи, вилицы, кантари и др.

За да се обезпечи горната производствена програма, да се построят два завода за железни конструкции и една фабрика за телени изделия. Освен това да се извърши основна реорганизация и окрупняване на съществуващите метални предприятия, с оглед да се увеличи производството и да се създаде ново производство на тел, гвоздеи, клинци, сечива, радиатори и др.

13. Химическата индустрия да се развие, като се създаде тежка химическа индустрия, производството на която да се увеличи през 1953 г. 4.5 пъти в сравнение с 1948 г. и 14.7 пъти в сравнение с 1939 г.

През 1953 г. содовият завод да даде производство 3.700 тона сода наустик, а следните години производството му да бъде достатъчно, за да задоволи напълно нуждите на страната. Производството на амоняк и минерални киселини да се развие до

Да се създаде производство на соли — калцинирана сода, да се произведат 6.000 тона сярна киселина.

Да се създаде производство на соли — калцинирана сода, калиев хлорид, натриев бикарбонат и др., като през 1953 г. содовият завод произведе 8.5 хил. тона калцинирана сода. Да се създаде също производство на арсенати, натриев хипохлорид, калиев карбонат, натриев сулфид, натриев тиосулфат, алуминиев сулфат и др.

Да се създаде производство за химически горове. В 1953 г. да се произведат 40.000 тона амониева селитра и 600 тона нитроцина, една част от който да се използва за производство на пластични маси. Да се развие производството на карбид, с оглед една част от него да се използва за производството на изкуствен каучук.

Да се започне производство на целулоза и се добие през 1953 г. 26.000 тона.

Да се увеличи производството на минерални масла, гресове и емулсионни масла.

Да се реорганизира и уедри дървообработвателната индустрия, производството на която да се увеличи през 1953 г. 5.4 пъти в сравнение с 1948 г. и 13.5 пъти в сравнение с 1939 г.; производството на летливи деривати да нарасне в 1953 г. в сравнение с 1948 г., както следва: оцетна киселина — 20.5 пъти, метилалкохол — 6.3 пъти и т. н.

Производството на експлозиви да се развие до степен да задоволи напълно нуждите на минната промишленост, карьерите и строителството с взрив, бикфордов фитил, капсули, електрически запалки, барут и др., като през 1953 г. същото нарасне с 52% в сравнение с 1948 г. и 6.3 пъти в сравнение с 1939 г.

Производството на безир и лакове да се увеличи през 1953 г. 4 пъти в сравнение с 1948 г. и 5 пъти в сравнение с 1939 г. Да се увеличи производството на минерални бои — цинквейс, миним и литопон; да се създаде производство и на ултрамарини. Производството на анилинови бои да се увеличи през 1953 г. с 270% в сравнение с 1948 г.

Производството на кокс да се увеличи в края на петилетията със 167% в сравнение с 1948 г.

Да се увеличи производството на леката химическа индустрия (сапун, лекарства, мастила, кибрит и др.), като в края на петилетията същото надмине с 392% това от 1939 г. и с 234% това от 1948 г.

За да се осъществи на дело горната широка програма за развитие на химическата индустрия, да се пуснат в действие през петилетията следните заводи: азотно-торов, содов, целулозен завод, за сулфитна, сулфатна и сламена целулоза, три фабрики за суха дестилация на дърва; фабрика за колофон, карбидна фабрика, фабрика за синтетичен каучук, фабрика за ултрамарини, фабрика за алуминиев сулфат и един коксов завод.

14. Производството на промишлеността за строителни материали да се увеличи през 1953 г. със 155% в сравнение с 1948 г. и с 367% в сравнение с 1939 г. със задача да бъдат задоволени напълно нуждите на строителството.

Производството на цимент през 1953 г. да се увеличи със 71% в сравнение с 1948 г. и със 189% в сравнение с 1939 г.

Производството на вар да се увеличи през 1953 г. 2.6 пъти в сравнение с 1948 г. и 4.7 пъти в сравнение с 1939 г.

Производството на тухли да се увеличи през 1953 г. със 182% в сравнение с 1948 г. и над 7 пъти в сравнение с 1939 г. Успоредно с това да се увеличи и производството на керемиди.

Да се засили производството на огнеупорни материали, което през 1953 г. да надмине 4.5 пъти това от 1948 г. и 17 пъти това от 1939 г. Да се произведат достатъчно каменинови тръби, каменинови и теракотни плочки и др. Да се създаде производството на циментови изделия от етернит, а производството на другите циментови и бетонни изделия да се постави на индустриална основа.

За да се осъществи горната производствена програма, да се построи още една голяма пещ към циментовия завод «Вулкан» и в края на петилетията да се започне изграждането на нов циментов завод. Освен това да се извършат основни ремонти, разширение и да се рационализира производството в две циментови фабрики, в една фабрика за хидравлическа вар и във фабриките за печен гипс, в три фабрики за огнеупорни материали, в две фабрики за каменинови тръби, в 58 предприятия за строителна керамика и др.

Да се построят през петилетията един завод за огнеупорни материали, един завод за етернитови, бетонни и циментови

изделия, един завод само за циментови и бетонни изделия, една фабрика за бял цимент, 40 нови шахтови пещи за вар и 33 нови предприятия за строителна керамика.

15. Да се развие **порцелано-фаянсовата и стъкларската индустрия** до степен — първата да задоволи през петилетното нуждите на електрификацията от електропорцелан и лужките от фаянсови и хигиенно-санитарни изделия за строителството, производството на която през 1953 г. да се увеличи 4.2 пъти в сравнение с 1948 г. и 16 пъти в сравнение с 1939 г. Производството на стъкларската индустрия да се увеличи през 1953 г. 3.6 пъти в сравнение с 1948 г. и 8.4 пъти в сравнение с 1939 г., като производството на плоско стъкло надмине това от 1948 г. 4.9 пъти и това от 1939 г. 6.4 пъти.

Да се създаде производство на пресована и куха стъклария за технически цели; лабораторни прибори, колби за електрически крушки, стъклени съдове за киселини, лампени шишета, чаши, чинии и др.

Да се разшири производството на емайлови и фаянсови глазури до степен да бъдат задоволени всички нужди.

За осъществяване на горната производствена програма, освен разширението на три от съществуващите фабрики за порцелано-фаянсови изделия и на две стъкларски фабрики, да се построят следните нови: една фабрика за емайлови и фаянсови глазури, една фабрика за фаянсови изделия, една фабрика за промишване и калциниране на фелдшпат и една стъкларска фабрика (на базата на една от съществуващите такива).

16. Да се развие **каучуковата индустрия** до степен да снабди автотранспорта с всички необходими по количество и размери автомобилни гуми и промишлеността — с трансмисионни каиши, трапецовидни ремъци, маншони за текстилната и пръстени за консервната индустрия, разни видове маркучи и други изделия.

Общото производство на тежката каучукова индустрия да се увеличи през 1953 г. с 447% в сравнение с 1948 г. и 16.6 пъти в сравнение с 1939 г. Производството на автомобилни гуми да се увеличи през 1953 г. 8 пъти в сравнение с 1948 г. и 25 пъти в сравнение с 1939 г.

Да се увеличи значително производството на гумени цървули и сандали, шушони, галоши, платненки и др., което в 1953 г. да надмине общо с 687% това от 1939 г. и с 55% това от 1948 г.

За осъществяване на горната производствена програма да се построи един нов завод за автомобилни гуми. Освен това да се рационализира производството на съществуващите каучукови фабрики и се разшири същото в някои от тях.

17. Да се развие производството на **дървообработващата индустрия**, с оглед задоволяване нуждите на строителството, мините, железниците и населението.

През 1953 г. да се произведат с 37% повече дъски, с 55% повече греди и с 80% повече траверси в сравнение с 1948 г.; в сравнение с 1939 г. процентното увеличение да бъде съответно — със 121%, със 165% и 178%.

Общото производство на дървообработващата индустрия да се увеличи през 1953 г. с 63% в сравнение с 1948 г. и с 227% в сравнение с 1939 г.

За осъществяване на горната производствена програма да се построят 4 нови гатерни фабрики и 7 дървообработващи комбинати. Освен това да се продължи реорганизацията, окрупняването и подменяването на машинния парк на съществуващите предприятия и снабдяването им с нови технически съоръжения.

18. Производството на текстилната индустрия да се увеличи през 1953 г. с 57% в сравнение с 1948 г. и 2.3 пъти в сравнение с 1939 г., като се ликвидира в основни линии съществуващото несъответствие между предачната и тъкачната индустрия. Да се увеличи употребата на сурови материали от местен произход (памук, вълна, лен, коноп и коприна) и да се използват текстилните отпадъци. Да се добие по-голямо разнообразие в асортимента.

За осъществяване на горната производствена програма да се извърши разширение, рационализация и дооскомплектуване на съществуващите предприятия, като се използва цялата им производствена мощ. Памуко-предачната индустрия да се дооскомплектува с 25.000 броя вретена.

Да се построи една конопена предачна и тъкачна фабрика.

19. Да се развие **хранително-вкусовата индустрия**, с оглед да се добие достатъчна по количество и висококачествена храна за трудещите се, като производството се увеличи през 1953 г. с 93% в сравнение с 1948 г.

Да се произведат в достатъчно количество растителни масла, макарони, консерви, захар, захарни изделия, пиво, спирт, вино, оцет, нишесте, глицерин, мая за хляб, замразени плодове и др.; да се произведат също в достатъчни количества тютюневи изделия, комбиниран фураж и др.

Да се районира и рационализира маслодайната индустрия, като бъдат ликвидирани дребните перенативни предприятия. Да се преустроят екстракционните инсталации и да се пуснат в действие започнатите нови екстракционни инсталации още през 1949 г. Освен разширението и модернизирането на макаронените фабрики, да се построят и няколко нови такива, с оглед да се произведат достатъчно макарони, фиде, ювки и др. — за населението и за износ. Да се построят нови осем хлебозаводи и по такъв начин да се постави началото за изграждане хлебопеченето на модерни основи.

Да се произведат специални храни от твърда пшеница за малки деца; овесени ядки, соя, кондензирано мляко и др.

Да се рационализира, окрупни и районира мелничарската индустрия.

Да се развие широко консервната индустрия по пътя на модернизирането и рационализацията на съществуващите предприятия, като се построят и нови консервни комбинати на основата на най-усъвършенствуваната техника, с оглед да се произведат консерви за задоволяване нуждите на населението и за износ. Да се построи една специална пектинова инсталация, производството на която да задоволи напълно нуждите на нашата консервна индустрия и да остане за износ.

20. Да се увеличи производството на **кожарската индустрия** през 1953 г. с 82% в сравнение с 1948 г. и с 49% в сравнение с 1939 г.

Да се построи една нова кожарска фабрика.

21. Да се увеличи производството на **обувната индустрия** и се удвои същото в края на петилетното, като бъдат произведени 1 милион чифта кожени обувки през 1953 г.

22. Да се увеличи производството на **книжната индустрия**, което да се удвои в края на петилетното.

Да се подобри качеството на хартиите и се намали техният грамаж.

Да се построят и пуснат в действие през 1952 г. два нови завода за вестникарска и натронова хартия.

Глава II

Местна индустрия и занаяти

23. Да се набавят за занаятчийството необходимите инструменти и машини, да се подменят изхабените такива и да се извърши разширение, реконструкция, окрупняване, рационализация и разместване на съществуващите предприятия посредством обединяване на занаятчиите в трудово-производителни занаятчийски кооперации, с оглед да се повиши производителността на труда и да се постигне по-добро материално положение на занаятчиите и по-евтино обслужване на населението. Да се осигурят необходимите суровини, горива и смазочни материали.

24. Да се установи ефикасен контрол за качествено производство, като се насочат занаятчийските предприятия към изработването на предмети за широко потребление.

Да се окаже всеотдайна помощ за изграждането и организационното и материално укрепване на трудовите производствени занаятчийски кооперации.

25. Да се увеличи обемът на производството на местната индустрия през 1953 г. 2 пъти в сравнение с 1948 г., а обемът на производството от занаятите (без занаятчийските услуги) 2.4 пъти.

Да се обърне особено внимание на металообработването, производството на обувки и хранителни продукти на местната индустрия и други предмети за употребление, като допълнителен източник за подобрене благосъстоянието на населението в районите, за попълване асортимента на стоките за износ и за усилване ресурсите на страната от национално значение.

26. Да се образуват през петилетното нови 1200 трудово-производителни занаятчийски кооперации с 60.000 кооператори. Цялата частна индустрия и занаятите, с изключение на незначителна част от занаятчийските услуги, да минат до края на 1953 г. в общественния сектор.

27. За осигуряване на производствената програма да се вложат в строителството и доставка на машини и инструменти за местната индустрия и занаятите общо 7.710 милиона лева.

Глава III

Селско стопанство

28. Да се осигури бързо развитие на селското стопанство чрез прилагане на по-висока агротехника и механизация в производствените процеси, както и чрез укрепване и разширение на обществените му форми.

Да се окаже всеотдайна подкрепа на бедните и средни селяни при създаването и укрепването на трудовите кооперативни земеделски стопанства, с оглед до края на петилетното да се кооперира 60% от селското стопанство. Да се развият държавните земеделски стопанства, с оглед да станат образцови социалистически предприятия.

Да се увеличи обемът на земеделското производство в края на петилетното общо с 56% в сравнение с 1939 г. и с 57% в сравнение с 1948 г.

29. В областта на **растениевъдството** — да се увеличи производството в 1953 г. с 62% в сравнение с 1939 г. и с 56% в сравнение с 1948 г.

За по-главните култури производството да се увеличи в края на петилетката в сравнение с 1948 г., както следва:

Зърнени хлябни (пшеница и ръж) — 2500 х. тона, или с 23% повече.

Зърнени фуражи — царевича, ечемик, овес и др. — на 1970 хиляди тона, или с 23% повече.

Растителни влакна — 36.000 тона, или със 100% повече. От които памук — 20.000 тона, или със 120% повече.

Маслодайни семена — 457.000 тона, или със 132% повече. От които: слънчогледово семе — 240.000 тона, или с 92% повече.

Захарно цвекло — 648.000 тона, или с 59% повече.

Тютюн (листа) — 54.000 тона, или с 64% повече.

Да се увеличи средният добив от декара, както следва:

Зърнени хлебни храни	147 кгр.
От тях: пшеница	150 кгр.
Памук (влакно)	25 кгр.
Коноп (влакно)	66 кгр.
Лен (влакно)	54 кгр.
Слънчоглед (семе)	120 кгр.
Захарно цвекло (глави)	1780 кгр.
Тютюн (листа)	90 кгр.

Да се увеличи работната земя в края на петилетното с 1650 хил. декара, които да се получат от пресушаването на бластисти места, подобряване на пустеещи земи, с изключените от горите равнинни терени, от пасищата и от мерите.

Използуването на работната земя да се разпределя, както следва:

За зърнени храни	29.400 хил. декара
В това число:	
зърнени хлебни	17.000 хил. декара
индустриални култури	8.000 хил. декара
фуражни култури	7.000 хил. декара

30. В областта на животновъдството — да се увеличи обемът на общата продукция през 1953 г. с 58% в сравнение с 1948 г.

Броят на животните в края на петилетната да нарастне, като следва:

Коне — с 5% повече в сравнение с 1948 г.
В това число: кобили — с 6% повече в сравнение с 1948 г.

Говеда и биволи — 20% повече в сравнение с 1939 г. и с 11% повече в сравнение с 1948 г.
В това число:

Крави и биволици — с 49% повече в сравнение с 1939 г. и с 31% повече в сравнение с 1948 г.

Овце — с 5% повече в сравнение с 1948 г.

Козите — да се намалят с 20% в сравнение с 1948 г.

Свинете — да се увеличат 2 пъти в сравнение с 1948 г. и 2.5 пъти в сравнение с 1939 г.

В това число: **свинци (майки)** — със 140% в сравнение с 1939 г. и с 80% в сравнение с 1948 г.

Птици — с 96% повече в сравнение с 1939 г. и със 100% в сравнение с 1948 г.

Да се увеличи продуктивността на глава от домашните животни чрез подобрене храненето и гледането и чрез расов подбор, както следва:

Вълна — 1.8 кгр., общо за страната, 2.5 кгр. в трудово-кооперативните земеделски стопанства и 3 кгр. в държавните земеделски стопанства.

Мляко от крава — съответно — 600 литра, 1200 литра и 2.200 литра.

Мляко от биволица — съответно 450 литра, 1000 литра и 1100 литра.

Мляко от овца — съответно 42 литра, 55 литра и 70 литра.

Мляко от коза — съответно 100 литра, 150 литра и 450 литра.

Яйца от кокошка — съответно 90 броя, 120 броя и 150 броя.

31. В областта на овощарството — производството на плодове да се увеличи със 107%, на грозде с 13% и на зеленчуци с 280% в сравнение с 1939 г.

32. В областта на горското стопанство — да се увеличи добивът на обли материали за строителни нужди, целулоза и др., който през 1953 г. да надмине добива от 1939 г. със 128% и този от 1948 г. — с 48%.

33. В областта на рибното стопанство — да се увеличи уловът на риба, делфини, миди и раци, който през 1953 г. да надмине с 280% този от 1939 г. и със 167% този от 1948 г.

34. За да се осигури предвиденото по плана увеличение на производството в селското стопанство, да се извърши строителство през петилетното в размер на 74 милиарда лева, в това число:

За МТС	12 милиарда лева
За ТКЗС	20 милиарда лева
За мелиорации	14 милиарда лева

35. Да се въведе правилен тревополен сеитбооборот, който да обхване през петилетното на 100% производството в ДЗС и до възможния предел — това в ТКЗС и във всички напоявани райони. За целта да се осигури производството на необходимите количества тревни семена и преди всичко на люцерновото семе. ДЗС да започнат производството на семена от ливадни тревни, което да достигне максимални размери.

Да се въведе до края на 1953 г., а за ТКЗС и ДЗС — до края на 1949 г. задължителна цялостна подметка на стърни-

щата, дълбока сenna оран с предпужник и култивиране на посевните площи през пролетта.

Да се удесетори площта на сортовите посеви със зърнени и фуражни култури и удвои тази на сортовите посеви със зърнени хлебни храни; най-малко половината от картофеното производство да бъде сортово; да се подмени изцяло посевният материал с високодобивни семена при ориза, памука, тютюна, конопа, слънчогледа и др. Редовата сеитба да се увеличи със 100% в сравнение с 1948 г.

Да се увеличи наторяването с правилно съхранен оборски тор, като за целта се изградят модерни торища във всички обществени земеделски стопанства. Да се увеличи до края на петилетното площта, наторявана с изкуствени торове, употребата на които да достигне през 1953 г. 65.000 тона.

Да се увеличи напояваната площ до 3 милиона декара през 1953 г., като започне използването на водите от язовирите («Росица», «Тополница» и «В. Коларов»). Да се използват местните води, особено в ТКЗС, чрез баражиране на реките, потоците и пр.

Да се създадат полезащитни пояси във всички държавни земеделски стопанства и в редица трудово-кооперативни земеделски стопанства в равнини, полустепни и степни райони на страната. Специално в Добруджа да се направят 3.200 кил. полезащитни залесителни пояси.

За тази цел, в срок от 2 години, да бъдат направени от Министерството на горите и Министерството на земеделието проучвания и се изготви план за цялостното полезащитно залесяване.

Да се създадат овощни насаждения по язовирната напоителна канална мрежа и по всички държавни и междуселски пътища.

Да се изгради широка мрежа от станции за защита на растенията.

Да се развие в по-голямата част от овощните градини редовна обработка на почвата, напояване, торене, почистване, резба и пр. и по такъв начин да се увеличи добивът от овощарството.

36. Да се развие механизацията на селското стопанство, като броят на МТС нарастне в края на петилетното на 150. Земеделското стопанство да бъде снабдено с 10.000 трактора, със съответния брой прикачващи се машини и 5.300 броя вършачки, които да се разпределят, както следва:

1) Трактори в МТС	8.500 бр.
» в ТКЗС	700 бр.
» в ДЗС	350 бр.
» за горите и други обществени стопанства и за резерв	450 бр.
2) Вършачки в МТС	4.100 бр.
» в ТКЗС	120 бр.
» в ДЗС	200 бр.
» в други общ. и частни стопанства	880 бр.

37. Да се развие кооперирането и в областта на животновъдството, като към всяко трудово-кооперативно земеделско стопанство бъдат изградени скотовъдни ферми; едновременно с това да се даде възможност на кооператорите да отглеждат за задоволяване на своите нужди по една крава, две свини и птици. Да се създадат скотовъдни ферми към народните съвети, към РКС, всестранните кооперации и други обществени организации. Да се подобри расата на животните чрез подбор на най-високопродуктивните и чрез метизация на местните породи с по-висококултурни раси. Да се задоволят нуждите от мляки разплодници и да се приложи широко изкуственото осеменяване на животните.

За осигуряване достатъчно количество и за подобряване качеството на фуража, необходим за добитъка, да се застъпи в земеделското стопанство в широки размери люцерната и други многогодишни тревни и да се разшири производството на концентрат и сочен фураж; да се произведат достатъчно количество комбинирани фуражи. Да се приложи широко практиката на силажирание на тревите, като силажните ями достигнат 5000 бр., а силажираният фураж — 100 хиляди тона в края на петилетното.

Да се развие санитарно-ветеринарното дело, като се съгисти мрежата на държавните ветеринарни лечебници и увеличи броят на ветеринарните лекари.

38. В областта на горското стопанство да се извършат следните мероприятия:

За възобновяване на горите да се залесят сечища и празни места из горите, презалесят и попълнят редки насаждения, както и да се подмладят зажелавели гори — всичко през петилетното 1.165.000 декара. За подобряване състава и състоянието на насажденията да се създадат 180 хиляди декара насаждения със смесена конструкция и проведат отглеждни мероприятия върху 510 хиляди декара насаждения и 250 хиляди декара култури. Да се залесят 670 хиляди декара слабопроизводителни и поройни места (вкл. и беговете на реките — от средното течение до устието им, с бързо растящи дървесни породи); да се презалесят 216 хиляди декара; да се създадат 32 хиляди декара полезащитни залесителни пояси; да се попълнят 205 хиляди декара реднини; да се отглеждат 590 хиляди декара култури; да се подмладят 520 хиляди декара зажелавели гори и да се изградят 50.000 куб. м. укрепителни съоръжения.

През петилетното да се довърши ограничаването, измерването и устройството на горите.

Да се произведат през петгодишния период в централните горски разсадници 1.075 мил. горски фиданки. Освен това

във всяко населено място, където няма наблизено държавен горски разсадник, да се открие такъв за произвеждане на фиданки за крайселищно заселване.

Да се подобрят през петилетието 360 хиляди декара високопланински пасища, чрез почистване, отводняване, наторяване с костено брашно и засяване с тревни смеси. Да се подобрят съществуващите горски пътища и построят нови такива — 2.050 км.; да се довърши дековилната линия от р. «Велика» до гр. Ахтопол — 20 км.

Да се построят 1.320 сгради, от които 780 стопански и 540 жилищни и битови помещения за горските работници.

Да се механизира сечта, първичната изработка и извозването на дървените материали, като за целта се набавят през петилетието следните машини: 570 моторни резачки, 112 въжени линии, 150 влекача, 25-парни валици и др.

39. Що се касае до **рибното стопанство** — да се премине още през 1949 г. към активен риболов и в открито море. Зарибването на оризищата да достигне до 80 хиляди декара през 1953 г., от които да се получат в същата година 1.200 тона риба. Да се изградят рибовъдни стопанства в размер на 49.000 декара, от които да се добие през 1953 г. 250 тона риба.

Да се развие държавното рибовъдно и риболовно стопанство, чийто улов на риба, дelfини, миди, раци, заедно с добива на риба от оризищата на ДЗС, да достигне през 1953 г. 10.350 тона, или 61% от целия улов.

40. На **научно-изследователските институти** — в областта на селското стопанство, се възлага да разрешат през петгодишния период следните по-важни проблеми:

По **растителното производство** — да установят най-подходящите сеитбообращения в отделните райони на страната, като централно място заемат тревопните танива. Да се продължи издирването на най-подходящи сортови пшеници и други култури, устойчиви на измръзване през зимата, както и сухоустойчиви и ранозрепни пролетни пшеници, най-устойчиви сортове зърнени култури на ръждите, устойчиви сортове слънчоглед и други култури срещу сивата китка. Да продължи селекционната работа на най-високодобивните сортове по всички видове култури у нас. Да се извърши проучване във връзка с най-подходяща обработка на почвата по начин и време за различните райони, като подметка на стърнищата, оран с предпужник, култивиране, сеитба и пр. Да продължат проучванията за установяване поливните норми за различните култури в различните райони. Да продължат проучванията за начините и средствата за борба с болестите и неприятелите на културните растения. Да се продължат проучванията върху всички количествени и качествени норми в селското стопанство и специално в трудово-кооперативните земеделски стопанства, държавните земеделски стопанства и машинотракторните станции.

По **животновъдството** — да се установят най-производителните раси от всички видове животни за различните райони. Да се разработи фуражният баланс за страната, с оглед да се установи неговият дефицит и да се посочат мерки за преодоляването му.

По **ветеринарното дело** — да се направят изследвания върху чумата по птиците, чумата и червенката по свинете, антракса, бруцелозата и туберкулозата, със задача да се посочат нови посъвършени диагностични и имунобиологични средства за борба. Да се проучи етиологията на рсдопското кръвопипане, анаеробните заболявания по овцете и болестите по новородените и подрастващи животни. Да се установят причините за масовото безплодие у домашните животни и посочат средства за отстраняването му. Да се усъвършенствуват методите за изкуствено осеменяване.

По **горското дело** — да се изследва биологичната структура на иглолистните и широколистни гори във връзка със смяната на дървесните породи, подобрене състава и състоянието на насажденията и увеличение продукцията на дървесината.

Глава IV

Транспорт и съобщения

41. Да се развие и рационализира транспортът във всичките му отрасли, за да задоволи нарастналите транспортни нужди вследствие увеличението на производството в промишлеността и селското стопанство и нарастването на стокооборота.

42. В областта на **ж. п. транспорт** — да се увеличи на първо място пропускателната способност на по-главните ж. п. линии, общият му превозен капацитет, на базата на техническа реконструкция.

Да се достигне през 1953 г. средно денонощно натоварване на 2.921 вагона, а обемът на товарооборота да нарасне на 6.980 мил. приведени тон/км.

Да се попълни паркът на подвижния състав през петилетието с 87 локомотива (от които 35 електрически), с 3.250 товарни вагона с обща товароподемност — 57.000 тона, със 120 пътнически вагона, с 27 моториси и 30 ремаркета, като у нас се построят 3.150 товарни вагона, от които 1.790 открити, от тях една част с конструкция за автоматическо разтоварване.

Вагонооборотът на товарните вагона да се намали през 1953 г. от 144 часа (1948 г.) на 120 часа. Средният денонощен пробег на локомотивите да се увеличи през 1953 г. от 120 (1948 г.) км. на 155 км., на товарните вагона — от 48 км. на 58 км., на пътническите вагона и моторисите — от

240 км. на 250 км. Средният тонаж на товарните влакове да се увеличи през 1953 г. от 450 тона (1948 г.) на 570 тона; средната търговска бързина на товарните влакове да се увеличи от 14.5 км. (1948 г.) на 18 км. и на пътнишките и бързи влакове — от 31.5 км. (1948 г.) на 38 км.

За да се гарантира превозът на вноса и износа, да се увеличи броят на товарните вагона, годни за международен транспорт, от 6.000 (1948 г.) на 12.500 (1953 г.)

За **повдигане производителността на труда по ж. п. транспорт** да се увеличи броят на вагоните с автоматични спирачки и проводи за автоматични спирачки от 3.444 (1948 г.) на 12.500 (1953 г.) и да се повиши механизацията на товарно-разтоварни работи от 10% (1948 г.) на 20% (1953 г.).

Да се вложат в капиталното строителство по ж. п. транспорта 50 милиарда лева.

Да се построят и пуснат в експлоатация 392 км. железопътни линии, започнати през периода на двегодишния държавен народостопански план. Да се започнат нови 566 км. ж. п. линии, от които 158 км. да се завършат и пуснат в експлоатация до края на 1953 г. Да се извърши проучване за постройка на нови 876 км. ж. п. линии.

Да се електрифицират 150 км. железопътни линии и да се направят проучвания за електрификация на други 720 км. железопътни линии.

Да се извърши реконструкция на 61 км. железопътни линии с наклон до и над 25%, с оглед наклонът да се сведе до 12%; да се въведе линейна блокировка на 162 км. ж. п. линии. Да се монтират и въведат в експлоатация 103 нови гаровни осигурителни инсталации. Да се построят 170 км. коловози в съществуващите гарове и се създадат 5 модерни сортировачни гарове. Да се подменят на 950 км. от железния път релсите с такива от по-тежък тип и да се построят 37 км. двойни коловози.

Да се механизират товарно-разтоварните и претоварни операции в 5 ж. п. гарове.

43. В областта на **авто-transporta** — да се увеличи числото на камионите през 1953 г. със 164% в сравнение с 1939 г. и със 59% в сравнение с 1948 г., числото на автобусите — с 5% в сравнение с 1939 г. и с 30% в сравнение с 1948 г. и числото на ремаркетата — с 418% в сравнение с 1949 г.

Да се построят през петилетието нови авторемонтни работилници за нуждите на ДАП с площ 17.000 кв. метра и нови гаражи с площ — 52.000 кв. метра.

Чрез намаляване времетраенето на натоварването и разтоварването на моторните коли, чрез съсредоточаване на транспорта в ръцете на ДАП и чрез комбиниране на превозните обекти да се увеличи използването на товаропревозността на товарните моторни коли от 60% (1948 г.) на 70% (1953 г.).

Да се намали числото на неизправните коли под 30% от общото число чрез по-добро стопанисване на същите.

Да се въведат в експлоатация нови автомобилни линии там, където е необходимо.

44. В областта на **водния транспорт** — да се развие речното корабостроене с оглед да задоволява транспортните нужди на вноса и износа, да обезпечи пласмента на износните продукти от народното стопанство във от границите ни, да способствува за затвърдяване на международните ни пазари и да привлече транзитни товари през нашата страна.

Да се развие морското корабостроене с оглед частично да задоволи нуждите на вноса и износа, за да може да служи като регулатор на навлата (транспортни такси) при международния ни стокообмен по море, както и да съдействува за привличане на транзитни товари.

Да се увеличи товарооборотът на водния транспорт през 1953 г. със 132% в сравнение с 1948 г. и достигне 1.027 мил. тон/км. Превозът на пътници да се увеличи през 1953 г. с 37% в сравнение с 1948 г.

Да се увеличи през петилетието мощността на двигателите в морския и речен флот, който да достигне през 1953 г. 37.000 к. с., а товароподемността на флота — 102.000 тона.

Морският флот да поддържа през петилетието редовна товарна линия между България и СССР; да се открие най-късно до 1952 г. редовна товарна линия до пристанищата на Източно Средиземно море — Сирия, Палестина и Египет.

Речният флот да гарантира международния ни стокообмен по Дунава със СССР, Чехославия, Унгария, Австрия, Румъния, Югославия и другите крайдунавски страни.

За осигуряване на горната програма да се набави през 1949 г. един товарен кораб от 3.000 тона и един от 2.500 тона. Освен това да се построят 4 кораба по 3.000 тона, 2 кораба по 800 тона и един кораб от 1.200 тона товароподемност. Да бъде изваден от морето 25.000 тона корабен тонаж, в това число и корабът «Шипка» от 3.000 тона, който да бъде отремонтиран до края на 1950 г. Да бъде построен и един пътнически кораб с 800 места. Речното ни корабостроене да бъде снабдено с 8 шлепа по 670 тона, 11 шлепа по 1000 тона и 18 шлепа по 860 тона. Да се набавят и два влекача за осигуряване движението на шлеповете.

Да се довърши построяването на пристанището Балчик и да се построи пристанището в Каварна; да се довършат започнатите пристанища по Дунав.

Механизацията на товарно-разтоварните операции, средно по всички пристанища, да се увеличи и достигне през 1953 г. 64%. За да се увеличи товаро-пропускаяемостта на главните въносно-износни пристанища, да се разширят последните чрез откриване на нови корабни места.

45. В областта на въздушния транспорт — да се увеличи самолетният парк на гражданския въздушен транспорт през 1953 г. с 80% в сравнение с 1948 г. Дължината на въздушните линии да достигне през 1953 г. 2.365 км. — за вътрешно съобщение и 4.565 км. — за международно съобщение.

Да се свърже столицата чрез въздушен транспорт с най-важните отдалечени населени пунктове в страната, с богатите производителни райони — отдалечени от ж. п. линии, и да се свърже страната с всички приятелски съседни и по-далечни страни.

Да се създаде специална авиация за изследване на рибните пасажии, за опазване на горите от пожари, за борба с вредителите на земеделските култури и за обеззаразяване на маларичните огнища.

Да се обзаведе аеропристижище София с всички необходими съоръжения, за да стане модерно международно летище, пригодено за кацване и излитане на самолети от различна големина, за нощно и съляно кацване и т. н. Да се открият необходимите нови аеропристижища.

46. В областта на съобщенията — да се ускори темпът на развитието им, като се приложат най-новите постижения на техниката.

Да се увеличи общият обем на работите на пощите, телеграфите и телефоните до размер на 1.826 милиона лева през 1953 г., или с 356% в сравнение с 1939 г., и със 103% в сравнение с 1948 г.

Дължината на проводниците на междуградските телефонни и телеграфни линии да нарастне в 1953 г. със 133% в сравнение с 1939 г. и със 43% в сравнение с 1948 г. Броят на номерата в телефонните централи да се увеличи през 1953 г. с 96.600, от които 54.600 автоматични. Да се разшири междуградският подземен кабел и се създаде кабелен пръстен. Да се свържат с телефони нови 1370 селища. Да се инсталират 280 телетипни (буквопечатачи) апарати и по такъв начин да се свържат всички околийски центрове с такива. Да се развие абонаментна телеграфна служба между големите стопански предприятия и обединения. Да се създадат 5 фототелеграфни уредби. Да се построят 2 нови радиотелеграфни предаватели и да се увеличи общата мощност на предавателите с 65 К ВВ. Да се инсталират 18 нови радиоприемника. Да се открият 500 нови п. т. т. станции. Да се включат нови 1.720 селища в пощенската мрежа, като за целта се открият 725 нови пощенски пътища с дължина 7.850 км. Да се доставят нови моторни коли, за да се моторизират нови 108 пощенски пътища с обща дължина 1.856 км. Да се открият 6 подвижни автобуса с всички служби за обслужване на селища, в които няма открити пощенски станции.

ДЯЛ III

ПЛАН ЗА ТРУДА, ПОДГОТОВКА НА КАДРИ И ПОДОВРЕНИЕТО НА МАТЕРИАЛНОТО И КУЛТУРНО НИВО НА НАРОДА

1. Увеличението на производството и строителството във всичките им отрасли, развитието на стокообмена и мероприятията в областта на жилищното и културно-битово обслужване на трудещите се да послужат като основа за по-нататъшното повдигане благосъстоянието на народа.

Обемът на народния доход да нарастне през 1953 г. на 96 милиарда лева по цени 1939 г., или да надмине повече от два пъти този от 1939 г.; да нарастнат съответно и фондовете за натрупване и за потребление.

2. Броят на работниците и служащите през 1953 г. да се увеличи в сравнение с 1948 г., както следва: в промишлеността — с 38.4%; в строителството — със 7.3%; а само постоянните строителни работници — с 57.3%; в транспорта с 28.2%; в съобщенията — с 52.1%; в търговията — със 17.2%; в просветата — с 21%; в здравеопазването — с 24.1%; кооператорите в трудово-занаятчийски производителни кооперации да се увеличат с 98%; да се намалят заемните работници в частния занаятчийски сектор — със 75%; или общо броят на работниците и служителите да достигне 948 хиляди през 1953 г.

Фондът на работната заплата (без занаятите), да нарастне през 1953 г. на 104 милиарда лева, като се увеличи спрямо 1948 година с 39%.

Производителността на труда на един работник да се увеличи през 1953 г. в сравнение с 1948 г., в промишлеността — с 62%; в строителството — със 115% и в ж. п. транспорт — с 25%.

Средната годишна заплата да се увеличи през 1953 г. общо на 125 хиляди лева, или с 13.8% в сравнение с 1948 г., което да се постигне по пътя на изпълнението на трудовите норми и увеличението на работните дни на работник през годината.

Да се снижи себестойността на продуктите в промишлеността — с 14%, в строителството — с 22%, в транспорта — с 16%, в горското стопанство — с 20%, в търговията на дребно (обществения сектор) и общественото хранене — с 31%.

Увеличението производителността на труда и снижението себестойността на продуктите да се използва както за последователното снижение на цените на стоките и съответно повдигане покупателната сила на работническата заплата, така и за социалистически натрупване за целите на новото строителство.

Да се усъвършенствува прогресивно-премиалната система на заплащане труда на работниците. Да се въведе заплащане на премии на инженерно-техническия персонал за изпълнение и изпълнение на производствените планове.

Да се продължи въвеждането на реални трудови норми в производството, като се вземат пред вид усъвършенствованията и механизацията на производствените процеси. Да се обезпечат предприятията с опитни кадри по трудовото нормиране и планиране. Да се установят технически и качествени норми в производството и премии за реализирани икономии.

Да се съдействува за разгаряне на социалистическото съревнование и да се поощрява ударничеството, рационализаторството и изобретателството. Да се повишава непрекъснато квалификацията на работниците по пътя на курсовете. Да се затегне трудовата дисциплина.

Да се вземат мерки за съкращаване на мъртвите сезони и премахване на сезонната безработица в строителството, тютюневата манипулация, хранителната индустрия и индустрията за строителни материали, да се даде втора специалност на сезонните безработни.

За да се обезпечат предприятията с квалифицирани и постоянни работнически кадри, да се подобрява непрекъснато организацията на труда и трудовите условия в предприятията — хигиената на труда, техническото обезопасяване и т. н.; да се подобряват жилищните и културно-битови условия на трудещите се; да се разшири, подобри и приложи цялостно трудовото законодателство.

За обезпечаване на производството с необходимите работници-специалисти да се увеличат и разширят практическите, фабрично-заводските и допълнително-промишлените училища, в които да се подготвят 22.000 нови работници-специалисти. Да се засили подготовката на специалисти-работници по пътя на курсовете и индивидуалното обучение в предприятията. Набирането на работнически кадри да се извършва организирано от страна на предприятията и техните обединения със съдействието на органите по настаняването, народните съвети и учебните заведения.

3. В областта на културата и здравеопазването — да се увеличат разходите на държавата за социалните, здравни и културно-просветни мероприятия и да се извършат капиталовложения в размер на 22.360.000.000 лв.

Да се увеличат наличните основни и общообразователни средни училища през 1953 г. на 9.743, а броят на учащите се в тях на 1.087.000 души, обезпечавайки задължителното обучение на децата в основните училища.

Да се проведат курсове за ограмотяване на населението и да се обезпечи за изостаналите в своето образование младежи възможността да получат образование чрез вечерни училища.

Да се увеличат висшите, полувисшите и средни специални професионални училища през 1953 г. на 240, а учащите се в тях на 100.000, да завършат през периода на петгодишния план във висшите училища 30.000 души, а в полувисшите и средни специални училища — 83.000 млади специалисти.

Да се увеличи броят на децата в детските градини през 1953 г. на 53.000, леглата в детските домове — на 30.000, леглата в общежитията — на 13.500 и броят на леговищата — на 1550.

Да се увеличат постоянните кина през 1953 г. на 698, от които за селата 537, а подвижните кина — на 120. Да се увеличат театрите, библиотеките, читалищата, музеите и научно-изследователските институти.

Да се увеличат радиопредавателните станции до края на петилетието на 10, а радиоабонатите на 280.000; да се увеличат радиоприемните центрове на 630 и радиоприемните точки на 190.000.

Да се увеличат през 1953 г. болничните легла на 20.000, противотуберкулозните заведения — на 128 със 7.100 легла; детските здравни учреждения — 919 с 10.900 легла; поликлиниките и амбулаториите на 175; участъковите и градски здравни служби — на 1.390 и леглата в почивните станции — на 60.000.

4. В жилищното строителство да се вложат през петилетката 19.2 милиарда лева, като се изградят нови 1.300.000 кв. м. жилищна площ, от които 910 хил. кв. м. — в промишлени предприятия, с оглед да се подобрят жилищните условия и се създадат постоянни кадри в промишлеността.

Да се построят 6 работнически селища с 1.600 апартамента. Да се разшири досегашното комунално строителство и да се построят нови водопроводи, канализации, тролейбусни и автобусни съобщения. Капиталовложенията в комуналното строителство се определят на 20 милиарда лева.

5. В областта на стокооборота и потреблението — да се подобри снабдяването на населението с хранителни продукти и промишлени произведения, като се увеличи стокооборотът на дребно през 1953 г. общо с 62% в сравнение с 1948 г. Да се отмени през течение на петилетието купонната система на снабдяването.

Да се увеличи мрежата на държавните и кооперативни търговски магазини и складове, с оглед да се обхванат в края на петилетието 95% от стокооборота на дребно.

Да се подобри общественото хранене, като се увеличи броят на обществените ресторанти в края на петилетието с 54%, а броят на обществените столове — с 20% в сравнение с 1948 г. Броят на частните ресторанти до края на петилетието да се намали със 73% в сравнение с 1948 г.

ДЯЛ IV

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА

1. Общото ръководство и надзор за правилното и своевременно изпълнение на петгодишния държавен план за развитие на народното стопанство на Народната република България (1949—1953 г.) принадлежи на Правителството.

С оглед на това на Министерския съвет се възлага:

а) да привлече широко участие на работниците, трудещите се селяни, занаятчиите и народната интелигенция, на основата на ударничеството и социалистическото съревнование, за изпълнението на плана;

б) да организира системна проверка за изпълнението на плана;

в) да разгледа и утвърди петгодишните стопански планове на отделните министерства и ведомства на основата на петгодишния план за развитието на народното стопанство на Народната република България (1949—1953 г.);

г) да утвърждава годишните и тримесечни планове.

2. Министерският съвет може да взема решения, задължителни за всички, във връзка с осигуряване изпълнението на плана.

3. Изпълнението на петгодишния план за развитието на народното стопанство на Народната република България (1949—1953 г.) да започне на януари 1949 г.)

Председателстващ Яни Янев: Докладчикът на законодателната комисия да докладва измененятия и допълненията, направени от комисията.

Докладчик Стоян Сюлемезов (к): Другарки и другари народни представители! Законодателната комисия прави предложение да бъдат приети следните изменения и допълнения в законопроекта.

В заглавието на мотивите след думата «държавен» се прибавя думата «народностопански»; след думата «план» думите «за развитие на народното стопанство» се заличават. Това изменение се прави, за да се съгласува заглавието на законопроекта с текста в Конституцията.

В пункт 1 от мотивите, втората алинея, на петия ред цифрите «70:30» се заменят с цифрите «30:70»; на същия ред цифрите «55:45» се заменят с цифрите «47:53». Това се прави, за да се съобразят цифрите с тези в самия законопроект.

В същата алинея, на деветия ред, цифрите «74:26» се заменят с цифрите «70:30»; в същата алинея, 12 ред, думата «индустриално» се заменя с думата «промишлено». Това название е по-широко и обхваща както индустрията, така и промишлеността.

В алинея 11, на третия ред, цифрата «72.5%» се заменя с цифрата «70%» и на четвъртия ред думите «стоковата продукция» се заменят с думата «производството». Това изменение се прави също, за да се съобрази цифрата с тази в самия текст на законопроекта.

В пункт 2, буква «в», на предпоследния ред, след думата «укрепване» се прибавят думите «и разширяване».

В заглавието на законопроекта след думата «държавен» се прибавя думата «народностопански», а след думата «план» думите «за развитие на народното стопанство» се заличават, за да се съобрази, както казах, заглавието с текста в Конституцията.

В дял I, пункт I, първата алинея, на седемнадесетия ред местоимението «който» се заменя с «които». Това е редакционна поправка.

В пункт II, на четвъртия ред, думата «главната» се заменя с думата «главните»; на петия ред думата «задача» се заменя с думата «задачи»; на шестия ред думата «социализъм» се заменя с думата «социализма».

В пункт III, първата алинея, на третия ред, след съюза «и» се прибавя «се».

В същия пункт, буква «б», на втория ред, след думата «изпълнена» думата «на» се заличава; на третия ред думата «земедельски» се заменя с думата «занаятчийски» — това е печатна грешка; на четвъртия ред думата «милиарда» се заменя с думата «милиона» — също печатна грешка.

(В залата влиза министър-председателят др. Георги Димитров, посрещнат от всички със ставане на крака и ръкополагания)

В същия пункт III, буква «б», на петия ред, цифрата «1000» се заменя с израза «над 260»; на шестия ред цифрата «1030» се заменя с цифрата «103» — това е печатна грешка.

В същия пункт, буква «в», на първия ред тирето се заменя с запетая — редакционна поправка; на петия ред след думата «производство» се поставя точка и запетая; на същия ред думата «горско» се заменя с думата «горското»; на шестия ред думата «риболов» се заменя с думата «риболовът» — това е редакционна поправка; на 11 ред запетаята след цифрата «84» се заличава; на последния ред цифрата «76.000» се заменя с цифрата «74.000». Това е за уточняване броя на кооператорите в ТКЗС.

В буква «г» на предпоследния ред след думата «така» се прибавят думите «български морски флот». Това е пропуснато по-рано и сега се допълва.

В буква «д», третия ред, след тирето думата «на» се заменя с думата «до».

В буква «ж» изразът «броят на заетите лица в производството се увеличи със 127.000 души в сравнение с 1946 г., в резултат на което се ликвидира в основни линии безработицата»

се заменя с израза: «заетите лица в промишлеността, строителството, транспорта, съобщенията, търговията и държавния апарат са се увеличили през 1948 г. спрямо 1947 г. с 41.000 души, а спрямо 1946 г. със 150.000 души». Накто е дадена редакцията в сегашния текст, се разбира, че се включват всички заети лица в производството, а в новия текст се изброяват тези в промишлеността, строителството и пр. и се дават по-точни цифри.

В пункт IV, алинея втора, на осмия ред след съюза «и» се прибавя думата «по-нататък»; на същия ред след думата «коопериране» се прибавя запетая, като следната дума «по-нататък» се заличава. Това е редакционна поправка.

В същия пункт, точка 1, в края на първата алинея цифрите «45:55» се заменят с цифрите «47:53». Това е точно изчисление, което е направила Държавната планова комисия.

В алинея втора на точка 1, на втория ред, цифрите «74:26» се заменят с цифрите «70:30».

В същия пункт, точка 2, на първия ред, след думата «сили» запетаята се заличава.

В същия пункт, точка 11, на третия ред, след думата «извозването» се прибавя «се»; на четвъртия ред, след съюза «и» се прибавя също така «се». Това е редакционна поправка.

В същия пункт, точка 12, на първия ред, след точката и запетаята «Да» се заменя с «да».

В същия пункт, точка 17, първата алинея, на шестия ред думата «земед.» се заменя с думата «селското».

В същия пункт, точка 22, втората алинея, дванадесетия ред, цифрата «72%» се заменя с цифрата «70%». Това е също точен процент, даден от Държавната планова комисия.

В дял II, глава I, точка 2, в «Дървопреработване», думата «хил.» след цифрите 780.000, 310.000, 100.000 и 29.000 се заличава; в «Текстилна и обувна индустрия» «90.000 хил. м.» се заменя с «90.000.000 м.»; «7.600 хил. м.» се заменя с «7.600.000 м.» и «4.500 хил. м.» се заменя с «4.500.000 м.», за да могат по-малограмотните хора да го разберат.

В точка 3, на четвъртия ред, цифрата 172 се заменя с цифрата 170; на следващия ред цифрата 143 се заменя с цифрата 140; а на предпоследния ред цифрата 29 се заменя с 30. Това е уточняване, направено от Държавната планова комисия.

На страница 7, точка 10, алинея трета, на втория ред думата «конверторна» се заменя с думата «конвертна» — печатна грешка.

На стр. 8, точка 11, алинея петнадесета, на третия ред думата «техническа» се заменя с думата «техническата» — също редакционна поправка.

На страница 9, точка 13, алинея втора, на последния ред след думата «до» се прибавят думите: «степен да задоволява напълно нуждите ни». Това е пропуснато при печатането.

В същата точка 13, алинея пета, на третия ред думата «пикочина» се заменя с думата «карбамид».

В точка 14, алинея първа, на първия ред думата «промишлеността» се заменя с думата «индустрията»; в алинея четвърта, на втория ред, цифрата 182 се заменя с цифрата 162. Това е също печатна грешка.

На страница 10, точка 17, алинея четвърта, думата «окрупняването» се заменя с думата «уедряването».

В точка 19, алинея пета, думата «окрупни» се заменя с думата «уедри» — по-лесно разбираемо е.

В точка 22, алинея първа, «което» се заменя с «като» — редакционно.

Точка 23 става точка 24, като на третия ред думата «окрупняване» се заменя с думата «уедряване» — по същите съображения, които казах отначало.

Точка 24 става 25, а точка 25 става точка 23. Това е редакционна поправка. По-добре е този текст, в който се говори за обема на производството на местната индустрия и занаятите, да бъде в началото на тази глава, а не по-назад.

В точка 25, която предлагаме да стане точка 23, алинея втора, третия ред, думата «употребление» се заменя с думата «потребление» — също редакционно.

В точка 28, алинея втора, на четвъртия ред, след думата «стопанство» се прибавя изразът «като обработваемата площ на обществения сектор (ДЗС и ТКЗС) се увеличи на 30.000.000 декара». Това е, за да се изразят и декарите обработваема площ на ДЗС и ТКЗС, освен процентите, както е поставено тук.

В точка 29, алинея трета, след думата «повече» се прибавят думите «и с 20% в сравнение с 1939 г.». Тази добавка, както и следващите няколко, са направени, за да се направи сравнение за процентното увеличение и спрямо 1939 г.

В същата точка 29, алинея четвърта, на последния ред цифрата 23 се заменя с цифрата 61, като след думата «повече» се прибавят думите «и с 23% в сравнение с 1939 г.».

В алинея шеста цифрите «36.000» и «100%» стават съответно «41.000» и «128%»; на следващия ред цифрите «20.000» и «120%» стават съответно «25.000» и «180%».

В алинея шеста, след думите «с 92% повече» се прибавят думите «и със 71% в сравнение с 1939 г.».

В алинея седма, след думите «с 59% повече» се прибавят думите «и със 113% в сравнение с 1939 г.».

В алинея осма след думите «с 64% повече» се прибавят думите «и със 17% в сравнение с 1939 г.».

На страница 12, точка 30, алинея седма, за козите, годината 1948 се заменя с 1939. Това е печатна грешка.

В точка 31, на третия ред, цифрата «280%» се заменя с цифрата «287%». Това е точно изчисленият процент от Държавната планова комисия.

В точка 35, алинея трета, на първия ред, думите «зърнени» се заменят с думата «зърнено» и става «зърнено-фуражни», за да не се смесва, да се смята, че са зърнени храни, пшеница. Това се отнася само за зърнените фуражи.

На страница 13, в точка 36, целият пункт 1 се заличава. Комисията по принцип е съгласна, че машините трябва да се дават на машинотракторните станции, които обслужват ТКЗС, но има стопанства, които имат повече земя, а са по-далеч от машинотракторните станции и им е необходимо да имат поне един трактор от 20—30 конски сили за окопаване на царевичата, слънчогледа и пр. Затуй комисията смята, че разпределението на тракторите не трябва да бъде обозначено в самия закон, а Министерството на земеделието да прави разпределение по-конкретно, както намери за добре.

В точка 38, алинея четвърта, на втория ред «мил.» се заменя с «милиона», а в алинея пета думата «Велика» се заменя с «Велека», като кавичките се премахват. Това е точното наименование на реката.

В точка 40, алинея втора, на четвъртия ред, след думата «издирването» се прибавят думите «създаването и приспособяването». Съображенията са, че не бива да бъде поставена задача на научно-изследователските институти само да издирват, а и да създават и приспособяват съответните сортове пшеница и други култури.

На страница 14, точка 42, алинея втора, на втория ред думата «товарооборот» се заменя с думата «трафика», защото в дадената тук цифра е включена не само стоката, а и хората. Затова точното название трябва да бъде «трафик», а не «товарооборот».

В същата точка 42, алинея четвърта, на третия ред, след цифрата «120» се прибавя «ккм.», а след «(1948 г.)» думата «ккм.» се заличава.

На страница 16, в дял III, пункт 2, алинея пета, на първия ред, думата «продуктите» се заменя с думата «продукцията», а в алинея седма, на първия ред, думата «премиалата» се заменя с думата «премиалната». Това е печатна грешка.

В същия пункт 2, алинея дванадесета, на третия ред, думата «заводските» се заменя с думата «заводски», а думите «допълнително-промишлените» се заменят с думите «допълнителните промишлено-занаятчийски». С това се уточнява названието на училищата «заводски» и «промишлено-занаятчийски».

В пункт трети алинея втора се заменя с две нови алинеи, които имат следния текст: «Да се увеличат наличните основни училища през 1953 г. на 9.485, а броят на учащите се в тях — на 944.000 души, обезпечавайки задължителното обучение на децата в тези училища.

Да се намалат общообразователните гимназии през 1953 г. на 258, а учащите се в тях — на 146.000 души.»

В проекта се казва: «Да се увеличат наличните основни и общообразователни средни училища», а е предвидено намаляване на общообразователните гимназии. Както беше казано, се разбираше, че и те поддържат на увеличение. Направи се това изменение, за да се даде точен текст.

На стр. 17, в същия пункт трети, алинея пета, на четвъртия ред цифрата «1.550» се заменя с цифрата «550». Това също е печатна грешка.

Алинея осма на същия пункт трети се заменя с нова такава със следния текст: «Да се увеличат през 1953 г. болничните легла на 20.000; противотуберкулозните заведения — на 128 със 7.100 легла; детските и здравните учреждения — на 919 с 10.900 легла, от които детски ясли 164 с 5.900 легла; поликлиниките и амбулаториите — на 175; участъковите и градските здравни служби — на 1.390 и леглата в почивните станции — на 60.000.»

В алинеята, тъй както е в проекта, не беше точно казано колко са детските ясли и много от депутатите и други питаха защо няма увеличение на детските ясли. А фактически такова увеличение има. Това изменение се направи, за да се разграничи числото на детските ясли и леглата.

В дял IV, пункт първи, на втория ред, след думата «държавен» се прибавя думата «народостопански», а изразът «за развитие на народното стопанство» се заличава. Както казах в началото, това е за съобразяване с Конституцията.

Същите поправки се правят и в пункт трети, като освен тях на третия ред след думата «па» се прибавя цифрата «1» и става «1 януари 1949 г.»

Председателстващ Яни Янев: Има думата министър Добри Терпешев.

Министър Добри Терпешев: (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Другари и другарки, народни представители! Правителството внася за разглеждане от вас петгодишния план за развитие на народното стопанство. Този крупен факт се явява от особено важно значение за по-нататъшното развитие на страната по пътя към социализма, начертан с програмата на Отечественния фронт под ръководството на Българската комунистическа партия.

Държавната планова комисия в скоро време ще излезе с окончателните резултати от изпълнението на двегодишния държавен народостопански план, след завършването на настоящата година. Предварителните изчисления обаче от изпълнението на плана показват, че през периода на двегодишния държавен народостопански план, благодарение на усилията на героичната работническа класа, на бедните и средните селяни, ентусиазираната младеж, занаятчийството и трудовата интели-

генция, както и на извършените социални и икономически изменения от нашето народно Правителство и от нашето Велико народно събрание, народното стопанство направи значителни крачки напред в своето възстановяване и развитие.

На края на 1948 г. можем смело и с гордост да заявим, че поставените с двегодишния народостопански план задачи, а именно да се възстановят разрушенията в народното стопанство и облекчат продоволствените затруднения, причинени от фашистката окупация и войната, да се повиши производството в индустрията, земеделието и занаятите, да се възстанови транспортът, като се достигне и надмине довоенното ниво и се създадат предпоставки за по-нататъшното икономическо развитие на страната, в главни линии се изпълниха.

Трябва да добавя, че без голямата стопанска помощ, която получихме през този период от Съветския съюз и другите народни демокрации, за което изказваме сърдечна благодарност, трудностите биха се увеличили значително.

При изпълнението на плана в отделните отрасли на народното стопанство бяха постигнати следните резултати, вкратце:

По промишлеността. Производството през 1948 г. надмина производството на 1939 г. със 71.5%. Това е действително голям успех.

Тежката индустрия увеличи относителното си тегло по отношение на леката. Производството на електроенергия се увеличи със 109.8% по отношение на 1939 г. Добивната промишленост, каменни въглища и руди — със 100%, а индустрията — с 67.5% в сравнение с 1939 г. Тези цифри разкриват, че основните отрасли на промишлеността са работили задоволително и че определената от двегодишния народостопански план задача в тези три главни отрасли на промишлеността — да надхвърлят през 1948 г. довоенното производство с 67.6% — ще бъде изпълнена с едно превъзхождение от 3.9%.

Няма го тук оня минен инженер от опозицията, който предвещава явен провал, особено в тази област на плана.

По земеделието, както ви е известно, задачата беше много трудна. Вследствие на климатическите условия и на особено структурата на нашата страна, развитието на нашето селско стопанство в следвоенния период и особено през периода на двегодишния план беше подложено на сериозни изпитания. В продължение на четири години, с малки изключения, неблагоприятните климатически условия и разпокъсаността на селското стопанство не позволяваха на нашето земеделие достатъчно и планово да се развива. Все пак производството догонва това от 1939 г. Така, растениевъдството достигна 103%, животновъдството — 91.5%, горското и ловното стопанство — 165%, риболовът — 140%. В двегодишния период механизацията на селското стопанство беше значително повишена. Броят на машинотракторните станции достигна 70, при тракторен парк кръгло 5.000 броя. Общественият сектор нарастна. Образувани бяха 8 държавни земеделски стопанства, а броят на ТКЗС надхвърли цифрата 1.000 с около 3.000.000 декара обработваема земя.

По транспорта. Железопътната мрежа се възстанови и разшири. Увеличи се значително и локомотивният и товаровоеният парк. Товарните превози нарастнаха с 201%. Създаде се Държавно автомобилно предприятие, което разполага със значителен парк товарни коли и автобуси. На това предприятие се възлагат големи надежди. То вече си спечели име и доверие в стопанските и обществените среди. Водният транспорт също възстановява своята превозна способност. Създаде се и въздушен транспорт.

В областта на търговията общественият сектор завоюва значителни позиции. Външната търговия премина напълно в ръцете на държавата. Бяха сключени редица търговски договори и вносът през 1948 г. в сравнение с 1939 г. е изпълнен 100%, а износът — 98%. Вътрешната търговия на едро също премина почти изцяло в обществения сектор, а търговията на дребно — 68%. Подобри се продоволствието на населението, въпреки съществуващите още неуредици, внесе се по-справедливо социално разпределение на благата.

По капиталовложенията. През периода на двегодишния народостопански план в строителството, без частния сектор, бяха вложени над 75 милиарда лева по текущи цени. Това даде възможност да се разгърне едно голямо, непознато досега за нашата страна, строителство. Построени бяха редица фабрики, нови железопътни линии, пътища, електростанции, започна се изграждането на язовири и пр. Трябва да подчертая, че през периода на двегодишния план се започна строежът на юлям брой важни промишлени и други обекти, чието завършване ще стане през настоящата петилетка.

Увеличен беше броят на заетите лица в производството със 132.000 души в сравнение с 1946 г., в резултат на което се ликвидира в основни линии безработицата. Това е особено важно да се подчертае, защото в капиталистическите страни безработицата расте ежедневно.

В този период от време, 1947—1948 г., в развитието на нашето стопанство настъпиха значителни социално-икономически изменения. В основи беше ударена икономическата база на капиталистическата класа в града, а тази на едрите земевладелци в село беше до голяма степен ограничена чрез редица закони, които Великото народно събрание гласува. С успешното достигане и надминаване на довоенното ниво в главните области на производството и транспорта, с подобряването на материалния и културен уровень на трудещите се и редицата други завоевания се завърши възстановителният период на народното ни стопанство и се създадоха реални предпоставки за по-нататъшното му развитие.

Първият петгодишен план — 1949-1953 г. — си поставя като главна задача изграждане основите на социализма у нас, което съвпада с ликвидацията на икономическата изостаналост на страната.

Построяването основите на социализма в България, конкретизирано като задача за народното стопанство, означава преди всичко:

1. Разрастване на производителните сили по пътя на максималното развитие на тежката промишленост, която се явява основно звено в периода на петгодишния план.

2. Развитие преди всичко на ядрото на тежката промишленост, електропроизводството, добивната промишленост — въглища и руди — металургия, машиностроене и тежка химическа индустрия, като база за по-нататъшна индустриализация и източник за насичане земеделското стопанство с техника.

3. Развитие и увеличаване народостопанските резерви и повишаване отбранителната мощ на страната.

4. Увеличаване производството на въглища, преди всичко на лигнитни, като се извърши облагородяване на последните.

5. Развитие на тежко-химическото производство и главно производството на химически торове, препарати за земеделието, сярна киселина, калцинирана сода, целулоза и др.

6. Разгръщане на геолого-проучвателни работи по изучаване на полезните изкопаеми и преди всичко на изкопаемите, осигуряващи развитието на собствена металургия, петролни деривати и други.

7. Полагане основите за развитие на собствена инструментална промишленост и транспортно машиностроене.

8. Увеличаване и уедряване на държавните земеделски стопанства, коопериране на основната част от селското стопанство и ограничаване, изтласкване и ликвидация на капиталистическите елементи в село. Организационно и стопанско укрепване на трудово-кооперативните земеделски стопанства. Внедряване на по-висока агротехника при обработката на земята. Увеличение броя на машинотракторните станции като база за механизирани на земеделието.

9. Реорганизиране на земеделското стопанство с цел да се увеличи производството на индустриални култури до такава степен, щото те да задоволяват нуждите на народното стопанство. Подобряване фуражната база на животновъдството, повишаване продуктивността на животновъдството и преди всичко на месодобива, вълнодайността и млечната продуктивност, като се въведе расов добитък и подбор на продуктивния такъв.

10. Развитие на горската промишленост и внедряване на механизация при сеченето и извозването. Разширяване мрежата на горските пътища, механизация на транспорта, създаване предпоставки за засилен масова експлоатация на горите. Създаване на постоянен кадър за горската индустрия, залесяване на пустеещи площи.

11. По-нататъшно развитие на железопътната мрежа и довършване на подбалканската и други започнати линии, проучване на други, развитие на авто, воден и въздушен транспорт.

12. Превръщане на търговията в мощен фактор за снабдяването на населението и размяната. Изграждане на търговски складове за стоките запаси на търговията и за изкупуване на селско-стопанските произведения. Преминване към свободна търговия.

Развиване на нашия външен стокообмен с цел да бъдат внесени необходимите суровини за индустрията, машини за промишлеността и строителството.

13. Увеличение производителността на труда, като основно условие за реализиране на производствената програма.

14. Повишаване материалния и културния уровень на трудещите се. Построяване на нови работнически жилища около промишлените предприятия в градовете и други обекти. Разширение мрежата от детски домове, ясли, домове за почивка на трудещите се. По-нататъшното развитие на просветното дело.

15. Мобилизиране на всички финансови ресурси в страната. Поощряване на народната спестовност. Осигуряване на външни кредити и други.

В петгодишния стопански план се предвиждат значителни социални и икономически изменения в полза на обществените социалистически сектор. В края на 1953 г. народният доход от обществен сектор ще съставлява 84% срещу 38.7% през 1948 г. Цялата промишлена продукция преминава в ръцете на обществен сектор. В селското стопанство 72.5% от производството, без горите, преминава в ръцете на обществен сектор, а стокооборотът на дребно от 67.8% през 1948 г. ще бъде 95% обхванат от обществен сектор.

От изнесените цифри се вижда, че социалистическите обществени форми в края на 1953 г. стават господстващи във всички отрасли на народното стопанство.

Другари и другарки народни представители! Това са основните икономически задачи на петгодишния план, които поднасяме на вашето авторитетно разглеждане.

Развитието на народното стопанство през петилетието се характеризира с разширено възпроизводство. Ако вземем народния доход в 1939 г. за 100%, то същият през 1948 г. нараства на 109.7%, а в 1953 г. — 202.8%, или с други думи народният доход през 1953 г. нараства два пъти в сравнение с 1939 г. Докато прирастът на народния доход — по цени от 1939 г. — в 1948 г. съставлява 9.7% в сравнение

с 1939 г., то прирастът на народния доход в 1953 г. в сравнение с 1948 г. съставлява 180%.

Картината на разширено възпроизводство се вижда още по-добре от съотношението между фонда на потреблението и натрупването от народния доход. Фондът на натрупването в 1953 г. нараства в сравнение с 1948 г. на 302%, а неговото относително тегло от 16.2% в 1948 г. — на 25.7% от общата сума на народния доход. В същото време абсолютният ръст на относителното тегло на потреблението нараства на 1.7 пъти в сравнение с 1948 г., т. е., който днес купува продукти за 100 лв., през 1953 г. ще купува продукти за 170 лв.

Трябва да се подчертае, че докато общото увеличение на индустриалната продукция е 117.2% в сравнение с 1948 г., то потреблението на електроенергията за двигателна сила се предвижда да се увеличи с 257%. Увеличеният ръст на електропроизводството ще даде възможност да се ликвидира, с гледище за електроенергия и да се премине към равномерно, безпрепятствено развитие на нашето стопанство.

Развитието на електропроизводството ще получи особено голям тласък през втората половина на петилетката, когато ще се завършат големите и главни язовири и въведат нови големи мощности. Както вам е известно, ние сега търпим остра криза за електроенергия. Сега се явява едно голямо несъответствие между потребността от електроенергия и каменни въглища, от една страна, и ръста на индустриалната продукция, от друга.

Докато индустриалното производство през 1948 г. расте в сравнение с 1947 г. с 44%, в същото време производството на електроенергия нараства едва с 14%, а производството на каменни въглища — само с 9%. Кризата явно се вижда отразена и, тук, в тия цифри.

Производството на електроенергия не може да отговори на нарасналите нужди на промишлеността, несъответствието или диспропорцията се задълбочава все повече и ние ще се изправим пред невъзможността да задоволяваме промишлеността откъм електроенергия. Това би означавало, ако продължава и в бъдеще, първо, намаляване темпа на индустриализацията на страната и, второ — намаляване на производствената програма. Естествено, едно такова положение не води към развитие на производителните сили, а се явява сериозна пречка за нашето икономическо развитие. Ако не вземем сериозни и бързи мерки за преодоляване на кризата за електроенергия, ние ще бъдем в много тежко положение при изпълнение на петгодишния план. С развитието на индустрията тази криза ще се задълбочава, нуждите от електроенергия ще растат все повече. Ето защо, независимо от начертаните по плана линии за развитието на електродобиването, ние ще трябва да вземем сериозни и бързи мерки да проведем редица мероприятия, с помощта на които да преодолеем гледище за електроенергия в първите години на петилетката.

Слабо място в изпълнението на петилетката е именно недостигът на електроенергия и затова в самия план се предвиждат доста значителни суми, за да се премахне тази криза. За да се осигури една постоянна продукция на електроенергия от термичните електроцентрали ТЕЦ — «Марица», ТЕЦ — «Въча», ще трябва да се премине не само към употребата на лигнитни въглища, но ще трябва да се образуват на места известни запаси от такива, които да осигурят непрекъснатото производство на електроенергия. Грижата за електроцентралите трябва да се засили колкото може повече. Непозволено е на когото и да било да има нехайно отношение към стопанисването на електроцентралите и към тяхното поддържане в изправност и навременен ремонт. При острия глад за електроенергия, който съществува и който ще продължава да расте поради изброените причини, нашите органи от Министерството на външната търговия ще трябва да употребят всички усилия за доставката на машините поне на една от големите електроцентрали и за нейното пускане преди определен срок. Борбата за електроенергия трябва да се води по всички пътища.

Въпросът за режима на икономии на електроенергията трябва да не слиза от нашите всекидневни задължения. Не бива по никакъв начин да се оставят предприятията да не работят поради това, че липсва електроенергия.

Второто слабо място, на което особено трябва да се обърне внимание и да се вземат също така най-сериозни мерки, това е добивът на въглища, който също така е база за нашата енергия. В плана се предвижда производството им да порасне през 1953 г. с 60%, т. е. към всеки 100 кг. въглища да се добавят още 60 кг.

Аз трябва да спра вниманието на народните представители върху този проблем. У нас, другари и другарки, кафявите въглища, черните въглища са не особено много. Както е известно, кафявите въглища могат не само да се използват за транспорта, за индустрията, за термичните електрически централи, но те могат прекрасно да се използват и за получаването на редица деривати, за получаването на течни масла. От това гледище кафявите въглища у нас се явяват голямо национално богатство, което трябва да се пести с оглед на използването му по-нататък именно за индустриални нужди.

За голямо щастие, у нас има извънредно големи запаси от лигнитни въглища. Ние още не знаем колко са те по количество, но това, което вече се знае, ни дава гаранция, нашият народ да живее спокойно стотици години и да не се бои, че те ще се свършат. Но досега у нас нямаше една политика за приспособление на нашите железници, на нашата индустрия и на отоплението към тия въглища. Беше време у нас, когато се смяташе, че само с английски въглища могат да се карат же-

лезниците, че с пернишките не може. Сега пък има такова убеждение, че без пернишките въглища не могат да се палат даже пещите за опичане на вар, не може да се отопляват къщите. А се оказва, че с малки технически подобрения на пернишките пещки легнитните въглища горят по-добре и дават не малка калоричност. А що се отнася до пещите за опичане на хляб, там легнитните въглища се оказаха прекрасни, много по-добри от дървата. Но у нашето население още има една реакция против тия въглища. Не умеят да ги използват и не желаят да приспособят както пещките за отопление, така и индустрията. Аз сметнах за необходимо да използвам тази трибуна, за да обърна вашето внимание и вниманието на целия български народ, че няма да бъдем добри стопани и бъдещите поколения ще ни държат отговорни, ако ние още продължаваме наистина хищнически да експлоатираме мини «Перник», чиито богатства са определени и известни и които ние трябва да пестим.

Във връзка с проблема за въглищата, стон и проблемът за нашите рудни богатства, които се крият в земята. Известно е, че до 9 септември у нас нямаше системно изучаване, нямаше системна политика по отношение на рудите. Сега в плана, както виждате, ние предвиждаме 7 милиарда лева за 5-те години, които трябва да се използват изключително за търсене на руди, а отделно се предвиждат други милиарди за разработването на откритите вече руди, за въвеждане техника за облагодоряването както на легнитните въглища, така и на рудите.

Очевидно тук трябва да има известно напрежение. Планът е изработен, той предвижда едно значително увеличение на производството, но трябва да си кажем, че Правителството не е доволно от това, то желае планът да се напегне още в този пункт, да се увеличи добивът, от една страна, за да се задоволят нашите непосредствени промишлени и стопански нужди, а от друга страна да се увеличи износът на талива руди.

Аз трябва тук да кажа, че през изтеклата година не се води борба за изпълнение на плана по въглищата, в резултат на което планът няма да бъде изпълнен. И тук причините са изключително — трябва да признаем това — субективни. Работниците по време на жътвата, понеже тази година реколтата беше по-добра, се разбяха и отидоха да жънат. Но работниците могат да се разбият и по Коледа, ако няма кой действително да организира работната сила. И затова се чувствава нужда от въглища в индустрията, а особено за отопление. Това положение не бива да се повтаря. Овременно трябва да се вземат мерки за това и предвиденото количество в петгодишния план трябва да бъде реализирано.

Другари! В селското стопанство, което е другият важен сектор, което е основният в днешния етап сектор, казах ви, че имаме известни успехи. Но също така и тук трябва да се каже, че независимо от климатическите условия, които у нас още се явяват господстващи вследствие на изостаналата икономика, ние още не умеем да водим успешно борба с климатическите условия, със сушата — трябва да търсим и други причини. Причините не са изключително в климатическите условия, които малко зависят от нас, а в нашата организация. Нашият план по земеделието не се изпълнява, защото мъчно е да се контролира, мъчно е да се организира. Но ние, сме за това, за да премахваме тия трудности, да се борим с тия трудности. Причините са: недостатъчна организация, недостатъчен контрол за изпълнение на плана, недостатъчна отчетност.

Миналогодишната есен сведенията бяха, че планът за посевите е изпълнен 100%. Когато въз основа на тези данни Правителството изработи своята наредба за нарядите, да се отчитат на декари, и отидохме на декари да събираме житото, хляба, оказа се, че хората не са засели това количество декари. Излягали ни. Вземали семе да засеят, дали декларация, че ще засеят, а не засели. Никой не проверил, никой не се интересувал засяват ли тези хора или не засяват. Като няма проверка, всеки може да те излъже. Не може да се остави на доверие. По тази причина ние твърде мъчно събрахме житото и не можахме да изпълним плана 100% по събирането на житото, а заедно с това имаме места, където трябваше да се вземе просто семето на някой. Но ако през есента нас ни поизлъгах, то през пролетта вече не изпълниха плана. Не изпълниха плана за цитона, не изпълниха плана за доматите — само 65% го изпълниха — за пиперките и редица други култури. Селяните не изпълниха плана и, разбира се, ще има опашки за зеленчук и други продукти; разбира се, ще намалят нашите износи възможности и няма да имаме суровини за нашата индустрия. А 30% от нашата индустрия е приспособена за нашите селски произведения.

Аз трябва да кажа тук, че тази слабост у нас продължава. Тази есен климатическите условия бяха тежки. Но, другари и другарки, навсякъде ли са еднакви тези климатически условия? Аз мисля, че, със свършено малки изключения, за цялата страна те са еднакви. Но навсякъде еднакво ли се изпълниха директивите на Правителството, навсякъде еднакво ли се изпълни планът по засяването? Не. Докато в някои околии успяха да засеят 90%, даже 100%, други околии останаха на 60%. Но дайте да поговорим за това по душа. Може ли да се върви напред с такъв ход? Докато ние направихме индустрията обществена, държавна, социалистическа и я туряхме в ред; докато работниците чрез съревнование и пр. се сипават за работата и дават резултати — с много грешки, разбира се, и тук; докато индустрията, както виждате, със 70% надхвърля довоенното производство, дава вече възпроизводство, увеличава производството, защото е вече, както казах, на социалистически релси, то земеделието не догонва, не достига, изостава и влияе на индустрията, влияе на цялото икономическо развитие.

става и влияе на индустрията, влияе на цялото икономическо развитие.

Ние сме селска страна. Ако се преброим тук, ще видим, че всички депутати са от селата или от селски околии. Очевидно трябва да се обърне сериозно внимание на тая слабост и да се отдадем на организиране изпълнението на плана. Петгодишният план, както вече знаете и от законопроекта, предвижда реконструкция на селското стопанство. И това е необходимо да стане. Не може по старите методи. Но и за това трябва напрежение, и за това трябва работа, защото тази реконструкция не може да се направи с административни мерки. Тя трябва да стане чрез работа всред селяните, да бъдат те убедени, че това е в тяхна полза. Ние вече имаме осит, те вече виждат резултатите от изградените ТКЗС, макар и тук да се допуснаха грешки, които имат отражения. И трябва да се провери този опит. Трябва да се помогне на създадените кооперации да се разцъфтят, да се развие широка пропаганда и агитация, за да се извърши тази реконструкция в селото. Правителството, както виждате и от плана, е щедро: 20 милиарда лева дава само за ТКЗС. Вземете историята на развитието на България: кога в цялата тая история са се набирали толкова средства и са се хвърляли в земеделието? Отношението на Правителството към селския въпрос, към бедните и средните селяни е отразено в плана. То хвърля колосални средства на тоя работлив народ да работи. Но той не може да работи в четири декара парче нива с трактор. Трябва да събере нивите си. Тук трябва сериозно, много сериозно депутатите и целият български народ да помислят върху този проблем.

Освен това у нас трябва да се въведе тревополната система; трябва да се въведе и новият, социалистическият начин на работа в земеделието — този, който е въведен в Съветския съюз — създаване на залесителни пояси и пр.

По тоя начин ние бихме могли да водим успешна борба с климатическите условия, които у нас очевидно не са случайно явление, които очевидно ни спожодат доста често и нанасят страшни поражения върху труда на нашето население. Ние ще трябва да внедрим техниката, чрез която ще можем и при суша да орем, и нощно време да орем, да използваме всеки час, благодарен за почвата, а при жътвата — рано да ожънем. Ще можем да подобрим семената, да внесем такива семена, които издържат на суша, такива семена, които по-рано зреят, за да избягнат топлия вятър. Да можем да внесем такива семена и индустриални култури, и чрез химическата индустрия, която ще ни дава тор, да наторяваме; чрез мелиорациите да задържаме зимните и пролетните води, за да ги имаме на разположение през лятото; да използваме и електроенергията — за която сега се дават кръгло 70 милиарда лева — голяма част от която ще се тури в услуга на селото, на земеделието; чрез помпи да се оросява с подпочвени води и чрез други мероприятия да увеличим производството.

Очевидно това е голям проблем, който е сложен в петгодишния план. Неговото изпълнение изисква борба и организация преди всичко на хората.

Във връзка със земеделието стон горското стопанство, което у нас, както знаете, е голямо стопанство, но е в много лошо състояние. Както виждате, Правителството днес гласува създаването на специално Министерство на горите. Виждате какво значение се отдава на горското стопанство. Ние се надяваме, че в продължение на тая петилетна в горското стопанство също ще направим голям напредък както за използването на останалите по-надалеко, спасили се от опустошение гори, за нашето строителство, също така и за широки мероприятия за заселване на пустеещите земи. По авторитетното мнение на специалисти, чрез валежите, които рядко падат у нас, от тия земи се свличат ежегодно повече от 500.000 тона пръст, и то най-добрата пръст, и се оголва почвата, срива се, ни влага задържа, ни хляб ражда и се опустошава базата, на която стоим. Тук ще трябва особени грижи за подобрене на почвата и задържането преди всичко на тая почва, да не се срива повече. И затова е необходимо широко залесяване в коритата на реките горе, за да се задържа земята, да има зелена трева и водата там да се кикоти през сините чакълчета, а не да граби големи камъни, да рови земята и да образува такива страшни дерета, през които не можеш да минеш.

Имах щастието да бъда и аз на Запад и видях как там са залесени техните реки и гори. Трябва и у нас да се свърши с това опустошение на горите.

Министър-председател Георги Димитров: И на Изток го има.

Министър Добри Терпешев: Да, на Изток, в Съветския съюз. А тоя Изток към Турция — оставете го! (Оживление)

Ние още сме ориенталска страна, другари — трябва да си признаем това. Някъде са отсекли дърветата и са оставили трънаците. За какво ви е това? Овцете минават по една тясна пътека и вълната им се скубе. Откъпват земята и нямат какво да пасат. Ето такова нещо се допуска у нас. Това нещо трябва да разкажем на нашите селяни, да се впрегнат в работата, да не стоят по кръчмите, а да помислят по тия въпроси, да работят, да се мобилизира наредът за масово залесяване. Септемвричетата са готови да засяват — трябва само инициатива, план, организация и настойчивост.

Ние предвиждаме по плана 14 милиарда лева за това мероприятие. Околийските и местните съвети също трябва да отделят — освен държавните разсадници — няколко декари, за да си създадат разсадници на круши, ябълки и други дървета, които бързо растат, и да залесяват пролет няколко декари, а есен няколко декари. По такъв начин, като вървим по пътя

от едно село до друго или от един град до друг, ще се движат като по алея и ще ни бъде приятно да гледаме от двете страни на пътищата круши, ябълки, черешки, сливи! Това е напълно възможно, другари и другарки. Защо да не го направим това! Трябва да го направим! Дайте да го направим! Планият го предвижда.

По въпроса за риболова. И в това отношение у нас има опустошения. А риболовът е ценен. Другарят Димитров особено внимание обръща на този въпрос. Ние не можем да видим риба. Защо? Защото водата се е изтекла, и рибата заедно с нея, а колкото е останала на сухо, гаргите я окълвали. Очевидно трябва тук да се вземат редица мерки. Язовирите ще се използват, оризищата — също. Ние вече практикуваме и имаме не лоши резултати. А трябва да се отиде и в морето. Ние имаме море, за наше щастие. Има народи, като швейцарците, които не могат да видят море. Навени веков ще ги останат далеч от морето. А ние имаме море, но ни е страх да влезем в него! Нашите рибари-кооператори сядат на края на морето, булките им до тях плетат, и те чакат рибата да дойде до тях. Не може така риба да се лови! (Смях)

Ние закупихме няколко кораби, създадохме специално държавно рибно стопанство и вече имаме успех. Ние имаме вече тази година с 40% надхвърлен улова на риба в сравнение с преди войната. Ние в плана предвиждаме за тия пет години риболовът да се развие още повече, особено по Дунава и вътре в страната.

Другари! Вторият клон на нашето земеделие — това е скотовъдството. У нас, както ви е известно, овце има много, овчари има много, но боси и голи те ходят, мляко отвреме-навреме виждаме и месо също не виждаме. Защо е това така? Защото е примитивно. Десет милиона овце имаме, втората страна в света след Австралия сме, която има най-много овце на глава, а вълна не ни стига, вълна купуваме от други места. Позвовете ми да ви кажа, че когато ние отидохме в Съветския съюз да искаме вълна, другарят Микоян ни каза: «А бе, вие имате по овца и половина на човек, а ние на четири човека имаме овца! Как не се срамувате да искате от нас вълна!» (Оживление)

Очевидно тук трябва сериозни мероприятия. Ние трябва да имаме овце, които да ни дават по 3 кгр. вълна, или най-малко по 2 кгр. средно, а не да ни дават 800 грама, 900 грама. Ние трябва да имаме овце, които да ни дават 30 кгр. месо, а не 8 кгр. или 10 кгр.! Тъпчат земята, отпъчат я, няма къде да пасат. Овце много, а като вземеш да дойш овца — мляко няма. Като вземеш да я стрижеш — вълна няма. Като я заколиш — месо няма! (Веселост) Същото е и с кравите. Трябват сериозни мероприятия в това отношение. За да имаме добър добитък, както казах, трябва да има фуражна база за тоя добитък.

По отношение на животновъдството. Трябва сериозно да се замислим за фуражната база. Дайте да се разберем. Ние имаме широки пространства и няма откъде да ги добием, за да пасем стадата, така както аз ги пасех преди 40 години. Сега ние сме разорали доста много и място за паша е останало малко. Но овцете, както ви казах, минават всеки ден по един и същи пътеки и сами отпъкват тревата! Очевидно е, че те не могат да пасат на едно и също място. Трябва да се остави да расте тревата на дадено място, а през това време да пратим овцете на други места. Трябва, значи, план. Трябва нашето земеделско стопанство да се преустрои по новому, за да може действително да се използват всичките възможности. Трябва също да се използват — чрез създаването на специални комбинати — остатъците и отпадъците в индустрията, за да се осигури храна за добитъка.

Ние трябва, другари, да помислим много сериозно. Другарят Димитров постави пред нас, пред българския народ въпроса — прочее пред младежта, защото от нас мина тази работа — да увеличим населението на 10.000.000. (Веселост) Как мислите вие? 7.000.000, струва ми се, е едно, а 10.000.000 е друго. (Оживление) Очевидно трябва да се осигурява всяка година прираст на населението от 300 до 500 хиляди души, за да стигне 10.000.000. Трябва да се осигурява храна, обувки, облекло и пр. Народът расте, неговите културни нужди също растат. Той трябва по-добре да се храни и по-добре да живее. Всичко това налага много сериозна работа именно в стопанската област — в нашето земеделие и в нашето скотовъдство.

Другият въпрос, на който искам да спра вашето внимание, е въпросът за изкупуването на селско-стопанските продукти. У нас колкото и да произвеждаме, не умеем икономно да го използваме. Вземете пример от производството на пашкулите. Какво количество произвеждаме годишно и какво количество събираме годишно за нашата индустрия, гдето се обработват по индустриален начин пашкулите? Една голяма част от пашкулите остават в населението. Как ги обработва населението? Прахосва ги, прахосва се и целият негов труд. А ние бихме могли да изнесем тези пашкули и да получим валута, или бихме могли да ги преработим и му направим две ризи, вместо една. Населението проявява един консерватизъм, но и нашите търговски организации не умеят да купуват и чакат да им се занесе.

Същата история е и с памука. Памук у нас се произвежда, но той също не се използва, не се преработва както трябва, остават в населението големи количества, предат го грубо жетите, не се използва рационално.

Така стои въпросът с вълната, конопа и редица други индустриални продукти. Те не само не стигат, но доколкото ги про-

извеждаме, не се изкупуват, производството остава в напастнието и недобре се използва. Ние не умеем да правим икономии. Бедни хора сме, а си позволяваме разкоша да пиеем.

Очевидно организацията за изкупуването у нас досега е имала сериозни дефекти. В организацията на разпределението също има дефекти. Вие знаете, че ние сме още в процес на реорганизация, нашите хора са млади, сега се учат да търгуват, а някои имат стари табелети, търгуват си по старому — търсят печалби, а не да служат на народа.

По-тежко е положението, другари, във външната търговия, която зависи от известна степен от вътрешната търговия. Ако вътрешната търговия изкупи, ще даде на външната търговия да изнесе. Ако външната търговия донесе, ще има какво да се даде на вътрешната търговия, за да го даде тя на народа. Това е общата връзка. Но външната търговия у нас сега се явява едно решаващо звено за изпълнение на нашия план, защото ние предвиждаме един голям внос на машини, на материали,

Ефрем Митев (к): 10.000 стана.

Министър Добри Терпешев: . . . на черни и цветни метали за нашата индустрия, която умее вече да работи добре, както и памук и редица други — химикали, горива и пр.

Трябва тук, разбира се, много тичане, борба за изпълнение на плана, но същевременно трябва да кажа, че трябва не само да се търси, но и да се плаща. Очевидно ние тук трябва да се върнем към стария въпрос: увеличение на производството, за да имаме да изнесем и след това да внесем. Ние сега не внасяме детски пищовчета, а внасяме машини, електроцентрали и трактори, вътрешки и редица машини за нашето селско стопанство и за нашата индустрия. Тук трябва да се направи всичко възможно, щото да може да се изпълни планът. Нашите хора, които работят в този сектор, имат много тежка задача през тази петилетка.

В плана, другари, се предвижда една икономия от 132 милиарда лева за петте години. Това е за пръв път в историята на нашето стопанство, когато ние искаме да турим под сметка цялото движение на нашите стоки и под сметка да турим нашето строителство. Това, което ни е струвало вчера 400 милиарда лева, ние искаме сега да го построим за 360 милиарда лева. Това какво означава? Това означава, Министерството на строежите да си направи такива норми в строителството, щото нито един сантиметър дърво, нито един грам цимент да не отива за излишна работа, щото нито един гвоздей да не отиде напразно, щото всеки работник чрез въвеждане на известна техника в определено време да построи два кубика, вместо един.

По-нататък какво означава това? Това означава организация в индустрията, да се използват техниката и новите методи на работа в Съветския съюз, най-напредничавите методи да се въведат у нас, да се увеличи производителността на труда, работникът да прави два чифта обща вместо един чифт, на населението да костват два чифта по стойност, колкото единия чифт, а работникът да получи два чифта обща при същата заплатата.

Това е много сериозен проблем. Той е легнал като основна задача на нашия план. Ние трябва да икономисаме 132 милиарда лева. А ние можем да икономисаме повече. Аз искам да убедя Народното събрание, че ние не сме вземали съветските норми. Ние сме изхождали от нашите норми и не сме вземали нормите на ударниците, на отличниците. Методът на ударниците не е въведен като основен, масов метод. Ние награждаваме една-две работници на 1 май, а не караме всички работници да работят като тях. Защо да не могат да работят и другите работници на 14 стана, защо това да не се въведе като метод в цялата индустрия? Ето тук нашите органи, нашите директори не обръщат внимание.

Ние, Правителството, сме убедени в това и аз лично, другари, си позволявам тази нескромност да ви кажа: чистосърдечно съм убеден, че големи изненади ще ни даде през тези пет години работническата класа, както и нашите селяни, нашият трудещ се народ изобщо. Пред него се отварят перспективи. Освободи се той от веригите и геният на нашия народ твори и ще твори.

Ние наблюдаваме в Съветския съюз как не ежесечно, не ежеседмично, а ежечасно нови и нови норми бият старите норми. Така ще бъде и у нас по моему. Не може да бъде другояче, когато е ясно на всеки човек, че това, което той изработи, е за него, капиталистът няма да го ограби, колкото повече работи, толкова повече това ще бъде за народа и за страната му. Трябва, значи, нашите административни органи, нашите обществени организации, нашите общественици да се явят на място да изучат този момент, този рационализатор, този откривател, неговите методи, да ги направят известни на останалите работници и да ги направят масови, да ги въведат в производството като масов метод. Ние смятаме, че при това положение производителността на труда, предвидена в нашия план, ще бъде надмината и икономии ще бъдат постигнати. Но трябва организация и постоянна борба чрез контрол и отчетност.

Аз ще се спра на още два въпроса — на въпроса за капиталовложенията и на въпроса за работната сила.

Както знаете, у нас се развива широко строителство. В плана се предвижда още по-широко строителство. Предвижда се да се вложат през 1949 г. 62 милиарда лева от общо 425 милиарда лева за петте години. Аз вече говорих за необходими

мостта от организация и икономии във връзка с това строителство.

Нужна е също така работна сила. Ние тая година чувствуваме нужда от работна сила и за добив на въглища и за добив на руди, и в строителството. Очевидно този проблем, свързан с другите, изисква също така известно напрежение и трябва също така да бъде разрешен.

Какво се предвижда в плана? Увеличението на работната сила трябва да дойде от младото поколение, от растящото поколение, както и от възрастното поколение, чийто труд не се използва 100%. Знаете, че в селата съществува скрита безработица, че там не се използва рационално трудът през цялата година. В плана се предвижда, 60% от необходимото число работници да бъде набрано от селата, а 40% — от градовете, между които и домакините. В доклада на другаря Георги Димитров пред нашия конгрес тоя въпрос беше напълно разяснен и засегнат и затова аз няма да се спирам на него. Сигурно сте чели доклада. Но тук трябва нашите обществени организации също да обясняват, защото се проявява консерватизъм. Селяните, другари и другарки, си стоят в село, в своите къщи, в своите колиби там някъде и чакат Правителството чрез своите органи да им занесе хляба, макар и 300 грама, но не отиват другаде да търсят работа. Има такива хора и в Родопите, и в други места у нас.

Това лято бях за един ден на почивка в Кюстендил и ми казаха, че в едно село един работник, отишъл да работи 2 месеца някъде в Рила, но заплакал и казал: «Пуснете ме, не мога да стоя тук, ще си отида!» Ето, такава психика имат хората някъде. Просто гладуват или пък ходят надалече с едно магаре да занесат дърва, срещу които си вземат един чифт цървули и една крина царевича, докарат си я в къщи и чакат да я изядат и след това пак отиват за друга. В тая област Правителството предвижда някои мероприятия, но и от наша страна трябва да се прояви по-голяма разяснителна работа.

Чрез едно добро организиране на работната сила ние ще осигурим както изпълнението, така и преизпълнение на програмата и в индустрията, и в транспорта, и особено в строителството.

Както виждате, в законопроекта за плана ние предвиждаме, че от 425 милиарда капиталовложения за петте години 395 милиарда лева трябва да бъдат вложени в завършени обекти, които ще бъдат пуснати в действие. И вие изведнаж добивате представа какво национално богатство ще бъде изпълнението на тая програма, как ще разширим нашата производствена база, как ще увеличим нашия национален доход, за който аз вече тук говоря.

Както виждате, другарки и другари, петгодишният план носи не само стопански успехи на страната, но и значителни социални, икономически и културни успехи за самите трудещи се. Неговата реалност и възможност за навременно изпълнение се вижда и от мобилизацията на финансовите средства. Финансирането на петгодишния план е също така напълно реално. Мобилизирането на максимални финансови средства идва от увеличеното производство, от икономите, от спестовността, от реализирането на вътрешни и външни заеми, от използването на вътрешните ресурси на предприятията и пр.

От плана се вижда, че ние трябва да отделяме средно годишно от националния доход 17%, а националният доход расте с 18%. В някои остава недоумение. Даже по телефона един от моите помощници бил запитан от един полковник как е тая работа. «Четох, казах, в резолюцията, а и в доклада пред конгреса, че ще се увеличава националният доход с 18%, а 17% ще се отделят за капиталовложения. Получава се впечатление, че колкото расте националният доход, толкова отива и за ново строителство, за капиталовложения, а за подобрене положението на народа остава само 1%».

Аз се ползвам от случая от тая трибуна да заявя, че фактическото отчисление от националния доход средно ще бъде 12%. Остатъкът иде от амортизационното отчисление, т. е. отделят се известни средства от машини, които сега работят, взема се тяхното процентно изхабяване, натрупват се и се връщат за ново построяване, за строеж на нови фабрики. Това амортизационно отчисление не иде от увеличаване на националния доход.

Следователно при един ръст на националния доход от 18%, за капиталовложения се отделят 12%, а 6% ще останат за подобрене, за увеличаване популателната способност на масите.

Аз няма, другари, да се спирам подробно на въпроса какви непосредствени материални подобрения ни носи нашият план. Вие имате законопроекта. Там ясно можете да видите колко средства се влагат за жилища, за културни учреждения, за училища, за почивни домове, за болници, с колко се предвижда да бъде увеличено млякото, месото, варивата, дребните, обущата, как именно ежегодно се подобряват както прехраната, така и обектът и общият културен уровень на нашия народ.

Преди да завърша, ще кажа че нашият петгодишен план може да бъде посрещнат от враговете, както и първият двегодишен план, пак с известна агитация против него, с клевети пред народа, че той едва ли не носи робство за нашия народ. Ние имаме вече опита от двегодишния стопански план, имаме резултатите от него и сега много по-мъчно ще могат враговете да агитират, но все пак е нужна широка разяснителна работа, да запознаем целия български народ с проблемите, легнали в тоя план. Изпълнението на плана, другари, е дело на целокупния български народ от градове и села, на милионите маси, както казва Сталин. Няма и не може да има никакво съмнение, че ние ще изпълним, а аз се надявам, че ще преизпълним всички задачи, всички показатели на нашия пръв петгодишен

държавен народостопански план, в който е заложено изграждането основите на социализма в нашата страна. (Продължителни ръкопескания) Няма и не може да има никакво съмнение, че ние, българският народ, народното Правителство, ще съумеем да преодолеем всички и всякакви трудности, че под знамето на Отечествения фронт и под ръководството на нашия министър-председател ще съумеем да изпълним и преизпълним, както вече казах, нашия план.

Прочее напред за изпълнение на петгодишния стопански план! (Продължителни ръкопескания)

Председателстващи Яни Янев: Пристъпваме към разисквания по първото четене на законопроекта.

Има думата другарят Титко Черноколев.

Пом. министър Титко Черноколев (н): (От трибуната) Другари и другарки народни представители! След изпълнението на двегодишния стопански план, пред нас, пред нашия народ стоят за осъществяване грандиозните задачи, поставени в петилетния план.

В своя доклад пред петия конгрес на Българската работническа партия — комунисти, сега Българска комунистическа партия, министър-председателят др. Георги Димитров каза: «Няма да бъде възможно дълго паралелно да съществуват, да се развиват нашата едра държавна индустрия и нашето дребно разпокъсано селско стопанство.» Няма да бъде това възможно, тъй като нашата уедрена индустрия иска сега много повече сурови материали, отколкото по-рано, а нашето дребно и разпокъсано селско стопанство не е в състояние да задоволи тия нарастнали нужди от сурови материали за нашата индустрия.

Освен това консумативната способност на нашия народ, на трудещите се в нашата страна от села и градове, след освобождението от фашизма нарасна твърде много и разпокъсаното дребно земеделие не е в състояние да удовлетвори тия нарастнали нужди. Развитието на индустрията довежда до нарасване на градовете, до увеличаване на работническата класа и до увеличаване на нуждата от хранителни продукти.

Следователно нашето общо развитие налага съществено да се увеличи производството от селското стопанство. Нашето земеделие не е в състояние обаче да отговори при сегашното положение на тия нарастнали нужди от сурови материали и хранителни продукти поради това, че то е дребно, разпокъсано и не е в състояние да въведе нито машините, нито агрономическата наука, които биха дали възможност да се увеличат добивите от земята.

Както е известно, у нас има около 1.090.000 частни земеделски стопанства, разпокъсани на 12 милиона парчета, което прави невъзможно каквото и да било модернизиране на селското стопанство. Поради това в петгодишния план се поставя най-голямата и най-важна задача за селското стопанство — да се извършат дълбоки структурни промени. Трябва да се уедри дребното и разпокъсано наше земеделие, да се създадат едри стопанства, които биха направили възможно модернизирането на селското стопанство и повдигането на добивите от земята.

Съгласно петгодишния стопански план, предстои да бъдат кооперирани 60% от стопаните, или около 30 милиона декара от общо 48 милиона декара обработваема земя у нас, т. е. до края на петилетката да бъдат създадени 4.000 трудови кооперативни земеделски стопанства.

Този план за това голямо и дълбоко преустройство, за тази основна реконструкция на нашето селско стопанство е изпълним, той е реален, той е по възможностите и силите на нашия народ. Доказателство за това може да ни служи сегашното състояние на трудовите кооперативни земеделски стопанства. Последната есен настъпи, може да се каже, вече чувствителен прелом у селските стопани в отношението им към трудовете кооперативни земеделски стопанства. Планът предвиждаше ние да достигнем през тази година до 800 трудово-кооперативни земеделски стопанства. В този момент ние имаме 1.077 трудови кооперативни земеделски стопанства със 74.700 членове и близо 3 милиона декара обработваема земя. За 1949 г. се предвижда създаването на още 500 стопанства, т. е. да достигнем към 1.500, а, както казах, до края на петилетката — 4.000 трудови кооперативни земеделски стопанства. Това е напълно възможно. В село се създаде вече благоприятно психологическо отношение у селските стопани за създаването на ТКЗС. Даже на редица места стопаните изпреварват нашите държавни органи и нашите обществени организации в създаването на трудови кооперативни земеделски стопанства.

Ръстът на трудовите кооперативни земеделски стопанства през настоящата есен ни показва, че нашите стопани решително вече се ориентират към ТКЗС. Твърде важен и надежден факт е този, че през настоящата есен започна и масовото ориентирание на средните стопани към трудовите кооперативни земеделски стопанства.

Освен това, другари, трябва да подчертая, че докато първоначално трудовите кооперативни земеделски стопанства се изграждаха предимно от членове на Българската комунистическа партия, то сега делото на ТКЗС се подема и от Земеделския съюз и от всички отечественофронтовски организации, то става общонародно дело.

Първия момент, който ние трябва да подчертаем, е, че това преустройство на нашето селско стопанство се извършва на принципа на доброволността. Ние не бива да принуждаваме селските стопани да отиват към кооперирането. Ние трябва да ги убеждаваме. Ние трябва да убедим особено средните стопани в преимуществата на трудовите кооперативни земеделски стопанства. Никак не е необходимо ние да се стремим в пър-

вите една-две години да изпълним това, което е предвидено за петилетката, да групаме стопанствата едно след друго, без да вземем съответните мерки за тяхното укрепване. Не само това. Ние трябва да районираме страната и да позволяваме с еднакъв темп да се развиват трудовите кооперативни земеделски стопанства.

Аз искам да отбележа едно ненормално и неправилно явление, което ние забелязваме през тази есен. В редица полупланински и планински околии започва бързо изграждане на трудови кооперативни земеделски стопанства — там, където няма за това необходимите условия. Ние трябва да се ориентираме към изграждането на трудови кооперативни земеделски стопанства преди всичко в основните зърнени райони на страната: Добруджа, Врачанска област, Плевненска, Русенска и след това в останалите области, но преди всичко трябва да имаме за обект основните зърнени райони на страната.

Това засилено изграждане на трудови кооперативни земеделски стопанства в Софийска околия, в Брезнишка, в Радомирска и в Трънска околии аз считам за неправилно и ние трябва да въздържим нашите държавни и обществени организации да не пресилват изграждането на трудови кооперативни земеделски стопанства в тези райони.

Развитието на трудовите кооперативни земеделски стопанства трябва да върви съобразно с нашите възможности за тяхното укрепване, за снабдяването им с кадри, за снабдяването им с машини, със семена, в унисон с нашата индустрия, която трябва да дава необходимите материали, съоръжения и машини за изграждането на трудовите кооперативни земеделски стопанства.

Едновременно със създаването на нови трудови кооперативни земеделски стопанства, за които сега не срещаме особени трудности и препятствия, ние трябва да вземем твърде сериозни мерки за укрепване на създадените, на съществуващите вече трудови кооперативни земеделски стопанства. В това отношение съществени и важни мероприятия са: създаването на нова организация на труда, създаването на производствени бригади и звена в трудовите кооперативни земеделски стопанства, прикрепването към тях на определени площи земи и инвентар, въвеждането на личната отговорност, въвеждането на трудови норми и заплащане на наднорменото производство, които биха били мощен стимул за развитието на производството в трудовите кооперативни земеделски стопанства.

Едновременно с това трябва да се укрепят трудовата дисциплина, да се повиши производителността на труда, количеството и качеството на труда. И в това отношение ние трябва да кажем, че в трудовите кооперативни земеделски стопанства има да се направи твърде много, поради това, че частните стопани идват с всички свои навици, идват с всички свои отрицателни качества. Много от тях в сезона на най-усилената работа не отиват в трудовите кооперативни земеделски стопанства. Една част от тях са оставили земи извън трудовите кооперативни земеделски стопанства с интензивни култури, лозя, овоци, градини, зеленчукови градини, в които влагат своя труд, а дават твърде малко труд в кооперативното земеделско стопанство. Трябва да се направи всичко необходимо за вкарването на цялата земя, на всички интензивни култури в трудовите кооперативни земеделски стопанства, за да може цялото внимание и всички сили на кооператорите да бъдат вложени там. Трябва да се укрепят счетоводството, трябва да се подготвят масово кадри от председатели, от бригадири, от трактористи, от монтьори и различни видове други кадри, необходими за трудовите кооперативни земеделски стопанства, поради което трябва да развием курсове и училища за тези необходими за нас кадри.

Тук аз искам да обърна внимание, другари, на строителството в трудовите кооперативни земеделски стопанства. Трябва да признаем, че в това отношение ние все още не можем да въведем необходимия порядък в трудовите кооперативни земеделски стопанства. Там се строи много често скъпо, строят се големи постройки, които в настоящия момент ние не сме в състояние да оползотворим. Всичко това довежда до създаването на големи задължения на кооператорите към банките, до отрупването им с излишни амортизационни и други разходи, които безспорно слагат своето отражение върху укрепването на стопанствата.

В трудовите кооперативни стопанства ние трябва да строим сега най-необходимите постройки, и то да строим евтино, преди всичко използвайки местни материали и местни сили. Тухли трябва да се приготвят от самите стопанства, чакъл, камъни, пясък трябва да взят самите кооператори. Не бива да оставаме да се строят овчарници с марсилски керемиди и тухли, а такива трябва да се строят с плет, с кирпичи, да се покриват със слама. Въобще нашето внимание трябва да се насочи не към влагането на големи суми, на големи капиталовложения за строежи, а към влагането на суми в ония стопански мероприятия, които ще ни дадат бърз ефект — а то значи създаването на свиневъдство, на птицевъдство, създаването на зеленчукови градини, на лозя, въвеждането на интензивни култури, създаването на различни странични предприятия: тухларници, варджийници, различни работилници — което не само би ангажирало труда, но би повишило твърде чувствително дохода на трудовите кооперативни земеделски стопанства.

Разбира се, аз искам тук да кажа и на бай Добри и на редица други другари, че няма да бъде възможно ние да минем без строителство в ТКЗС. Ако ние държим добитъка у частните стопани, ако ние даваме там да хранят продуктивния добитък, то свършено ясно е, че и храната ще се краде и никой

няма да удлови сметката какво се дава, нито ще можем да въведем подобрене на нашето животновъдство. Прав е бай Добри, когато казва: «Ние сме първа страна по количество на овце в Европа» — това е така; «Ние сме първи по количество на биволи и биволици» — това е също така. Ние сме втора страна — относително — по едрия рогат добитък в Европа, но ние сме на едно от последните места по отношение на млечните продукти. Две основни причини има за това: първо, примитивността на расите и, второ — което е съществено и решаващо — извънредно лошото гледане и хранене на добитъка. Няма да можем ние да създадем истинско продуктивно скотовъдство, краварство, продуктивно овцевъдство, ако не съберем на едно място овцете, ако не съберем на едно място кравите, за да можем да въведем правилно хранене, за да можем да въведем правилно гледане, няма да можем да осъществим тези норми, които имаме в план. Превижда се частните стопани да получат 600 литра от кравите в ТКЗС се искат 1200 литра, а от кравите в държавните стопанства се искат 2200 литра. Как можем да увеличим двойно производството на мляко, ако не приложим съответните мероприятия и на първо място — правилно хранене и отглеждане на добитъка?

Следователно минимум строежи ние трябва и ще направим в трудовите кооперативни стопанства. Иначе няма да получим желания ефект. А за това безспорно е необходимо за плана, който сме предвидили, да бъдат обезпечени необходимите средства, да бъде обезпечен и минимумът от материали за трудовите кооперативни земеделски стопанства, като ние се ангажираме да направим най-пълна рационализация, да въведем типови строежи, да въведем евтини строежи, да използваме до максимум местния труд и местните материали.

Разбира се, удряването на земята в трудовите кооперативни земеделски стопанства само по себе си няма да даде желания ефект, ако ние не проведем редица други съществени мероприятия, каквито са: тревопният сеитбооборот, вкарването на машините, създаването на нова агротехника — въобще ако ние не създадем една нова организация в трудовите кооперативни земеделски стопанства.

На тези мероприятия, които ние трябва да въведем в трудовите кооперативни земеделски стопанства, аз искам да се спра при отделните въпроси на растениевъдството и животновъдството, съгласно предвиденото в плана. Тук аз искам да подчертая още един съществен момент за трудовите кооперативни земеделски стопанства, а той е, другари: ние трябва да разрешим въпроса с кого ще строим трудовите кооперативни земеделски стопанства. С цялото наше село ние не можем да строим трудовите кооперативни земеделски стопанства. Ние не можем да градим социализма в село с цялото наше село, с всички наши селски стопани, тъй като нашето село не е еднородно, селските стопани не са еднакви, те нямат еднакви интереси. Нашето селско стопанство е класово разслоено, в него има различни класи — бедни селяни, средни селяни и селска буржоазия, селски капиталисти. Трудовото кооперативно земеделско стопанство и социализма в селото ние ще строим с трудещите се селяни, с бедните и средните селяни, в борба с кулашкия елемент, в борба с капиталистическия елемент в село, който е враг на социализма, който е враг и на самата наша власт.

Следователно трябва да се внесе пълна яснота при изграждането на трудовите кооперативни земеделски стопанства. В трудовите кооперативни стопанства експлоататорските, кулашките елементи в село не бива да бъдат допускани.

Тук се прави, другари, една съществена критика. Тъй като у нас общо взето съществува малоземленост, недостиг на земя, голям глад за земя, на редица места, под претекст, че се обединяват предимно бедни селяни в трудовите кооперативни земеделски стопанства, на които не достига земя, приемат в трудовите кооперативни земеделски стопанства кулаците, които имат по 200-300 декара. «По този начин, казват, ние набавяме земята, която ни липсва.» Аз считам този аргумент за неоснователен и за погрешен, защото кулашките елементи, които влизат в трудовите кооперативни земеделски стопанства, търсят топло място за прикритие, за да ровят, за да подравят, за да саботират самите трудови кооперативни земеделски стопанства. Ние взехме от тях едрия земеделски инвентар. Те сега отиват в трудовите кооперативни земеделски стопанства и намират държавния инвентар на много ниски цени. Ние внасяме редица други ограничения за кулаците, забраняваме използването. Кулаците отиват в трудовите кооперативни земеделски стопанства, където намират евтина работна ръка в лицето на бедните селяни, и се получава така, че бедняците в трудовите кооперативни земеделски стопанства се превръщат в ратаи на другите кулашки елементи. Следователно кулакът не бива да бъде допускан в трудовите кооперативни земеделски стопанства. Срещу него трябва да се води решителна борба. Той трябва да бъде отделен от бедните и средните селяни и да бъде непрекъснато ограничаван.

Както подчертах, един от най-съществените въпроси за създаването на едро земеделие в нашата страна по пътя на трудовите кооперативни земеделски стопанства и за неговото модернизиране, това е въпросът за машинизацията на селското стопанство. В петгодишния план се предвижда, машинотракторните станции, които сега са 71, да достигнат 150, а тракторите, които са в трудовите кооперативни земеделски стопанства към 420 и в машинотракторните станции към 3.500, или общо към 4000, да достигнат в края на петилетното до 10.000. По този начин машинотракторните станции ще се превърнат в една мощна машинна база за преустройство на селското стопанство

на кооперативни основи и за модернизацията на нашето земеделие.

Създадените машинотракторни станции досега завоюваха сериозни успехи. През настоящата 1948 г. ние създадохме 41 нови машинотракторни станции; ние изкупилиме едрия земеделски инвентар, който беше в крайно тежко състояние. Трябваше да създадем нови ремонтни работилници, да строим машинотракторни станции, да ремонтираме инвентара и едновременно да използваме този инвентар за полската работа.

Трябва да подчертая, че нашите кадри в машинотракторните станции успешно се справиха с тази задача. Инвентарът беше ремонтиран както никога досега и включен в работа в селското стопанство, преди всичко в трудовите кооперативни земеделски стопанства и държавните земеделски стопанства.

Обаче трябва да се подчертаят тук редица съществени недостатъци, срещу които ние трябва да водим упорита борба през време на изпълнението на петгодишния план.

Първият и най-съществен недостатък на машинотракторните станции, това е недостатъчното използване на капацитета на машините. Ние още далеч не сме го използвали. Проверките, които правим, показват, че машините престояват не само през неработния сезон, но и през сезоните на най-усилена работа по цели седмици, било поради ненавременно поддържане, било поради недобра организация на подвоза на горивото, било поради недостатъчно подготвен персонал. Следователно у нас един от най-съществените въпроси, които трябва да разрешим през петилетното, това е да натоварим машините напълно в техния капацитет, като ги използваме през всички сезони на годината, и особено като въведем денонощното използване на машините.

Вторият съществен недостатък, това е липсата на икономии, огромно разпиляване на горивото, на смазочните материали и на труда. Един другар под формата на шега ми каза една голяма истина. Той каза: «Другарю Черноколев! От тази годишната ваша вършитба Добруджа две години ще свети» — което значи, че огромни количества газ и други материали са били разпилени. Като се има пред вид какви огромни средства във валута нашата страна харчи за доставката на горивни и смазочни материали от чужбина, тук ние трябва да направим твърде съществени промени.

На първо място, другари, аз трябва да подчертая, че у нас липсва институт, който да установи нормите на машините за работа и нормите на машините за гориво, за да можем да знаем коя машина при каква работа какво количество гориво трябва да изразходва. И да ви кажа един пример. Когато ние в Пловдивската машинотракторна станция въведохме един приблизителни норми и когато определихме известна част от икономията на горивото да получат трактористите и бригадирите, получи се така, че един тракторист още от първите дни свали нормата от 1.100 литра на 600 литра — с 500 литра. Това показва какви огромни възможности за икономии има у нас.

Това същевременно показва, че ние още нямаме реални норми. Но обязательно трябва да създадем този институт у нас още през тази година, който да изпита машините и който да ни осигури правилни норми на работа и на гориво. В настоящия момент, разбира се, с помощта на съветски специалисти ние започнахме подготовката за създаването на този институт, тъй като той ни е необходим и за изпробване на машините. Да кажем, «Мюлаупт» произвежда машини, идват машини и от чужбина — никой не изпитва машините, тяхната годност. И се оказва така: тракторни редосейлки, които се произвеждат в Ловеч, след една-две седмици се счупват. Крайно необходимо е да създадем такъв институт, който да ни подготви изпитване, пробване на машините, да установи слабите места на произведените у нас машини и необходимите норми за тях.

Особено съществен въпрос за здравето и правилно използване на машините и здравата организация на машинотракторните станции е въпросът за кадрите, и преди всичко — за трактористите. През тази година ние открихме пет училища, от които едно за трактористи и четири за трактористи; открихме и два курса, в които обучаваме стотици младежи за трактористи. Но трябва да се каже, другари, че голяма част от нашите трактористи са бившите собственици на трактори, които — някои поради неопитност, а други по зла умисъл, поради вражеско отношение, повредят машините и вършат саботажи в работата.

Министър-председател Георги Димитров: Нежелателни трактористи!

Пом.-министър Титко Черноколев (к): Нежелателни трактористи. Трябва да вземем курс на създаване който се може на наши проверени, млади кадри от трактористи.

Един много съществен въпрос за укрепване на нашите машинотракторни станции, това е уреждането на отношенията им с трудовите кооперативни земеделски стопанства. Аз искам, другари, да подчертая, че в този момент голяма част от трудовите кооперативни земеделски стопанства имат милиони задължения към машинотракторните станции. Машините орат, станциите с удоволствие приемат машините, обаче не се плаща. Много от кооперативните земеделски стопанства заминаха с мисълта, че няма въобще да плащат. Те разбраха, че не могат да стопанисват добре машините и в цели околини и области, да кажем като Пловдивската, трудовите кооперативни земеделски стопанства събраха големите съветски машини, предадоха ги

на машинотракторните станции, станциите ги ремонтираха, започнаха да работят, обаче не плащат.

Добри Терпешев: Не е луд който изляда два зеленина, а който му ги дава.

Пом.-министър Титко Черноколев (к): С това батачийство на трудовите кооперативни земеделски стопанства трябва да скъсаме. През 1948 г. беше изработен колективен договор на МТС с ТКЗС. Ние трябва да подсилим под контролата на нашите народни съвети навсякъде да се сключват договори и да се обезпечи плащането от трудовите кооперативни земеделски стопанства на машинотракторните станции.

Аз трябва да кажа, че въпреки малобънтната още организация на машинотракторните станции и това разпиляване на горивото, всестани оранта у нас е евтина. Ние брем 180 лв. на декар при положение, че с добитък се оре 500-1000 лв. на декар. Ние бихме могли още да поевтиним оранта, но трудовите кооперативни земеделски стопанства обязательно трябва да плащат своите задължения. Разбира се, за предпоставка е да плащат в натура изработеното от машинотракторните станции.

Министър-председател Георги Димитров: Иначе няма да бъдат трудови, а ще бъдат паразитни.

Пом.-министър Титко Черноколев (к): Да. Аз трябва да кажа, че трудовите кооперативни земеделски стопанства предпочитат да не плащат в този момент в натура, понеже свободният пазар им дава много по-висока цена; те бягат от плащането в натура на машинотракторните станции и отиват към парично плащане. Това може като временна мярка да го задържим, но трябва на всяка цена да подсилим да си заплащат изработеното.

Ефрем Митев (к): Това значи, че имат пари да плащат.

Пом.-министър Титко Черноколев (к): За затягане на машинотракторните станции, за издигане политическия ниво на работниците там и за правилното уреждане отношенията между трудовите кооперативни земеделски стопанства и машинотракторните станции ние решихме да създадем специални завеждащи политическата част в машинотракторните станции, които биха ни осигурили една по-добра и спешната работа.

Освен трудовите кооперативни земеделски стопанства и машинотракторните станции, общественият сектор у нас в областта на земеделието се застъпва и от държавните земеделски стопанства. Държавните земеделски стопанства вече притежават около 800 хиляди декара земя и ние считаме, че в близко време те ще достигнат до 1 милион декара земя. Създаването на държавни земеделски стопанства обезпечава на държавата една много сериозна база за развитието на трудовите кооперативни земеделски стопанства и въобще за развитието на нашето земеделие.

Известно е какво представляваха в миналото държавните стопанства. Това бяха мушпи за охраняване на партизаните с масло, прасета и пр. Сега ние възлагаме извънредно сериозни задачи на тези наши нови социалистически стопанства в нашето село. Основните задачи, които възлагаме на държавните земеделски стопанства, се състоят преди всичко в снабдяването на ТКЗС и на селските стопанства с расови добитък. Вие виждате какво е положението на нашия добитък. Държавата трябва да има свои бази, където да произвежда и расови крави, и расови овце, и расови свине и да снабдява цялото селско стопанство. Иначе ние няма да можем да повишим продуктивните качества на нашия добитък.

Освен това ние трябва да обезпечим производството на сортови семена за нашето земеделие. И сега нашите научни институти произвеждат елитни материали, сортове, но трябва да кажа, че всичко това потъва в селските стопанства, загубва се. Аз и друг път съм давал този пример за прекрасния фасул, който произвеждаха нашите опитни институти: дадохме го на частни стопани за размножаване, а те го изядоха, едно зърно нама, и ние отново трябва да почнем да произвеждаме. Ясно е, че нашият труд ще отива на халос, ако държавата няма свои бази, където масово да произвежда сортови материали, с което да снабдява преди всичко трудовите кооперативни земеделски стопанства. Една сортова пшеница значи 20-30-40 кг. по-голямо производство на декар. Огромни възможности се крият в сортово производство.

Следователно извънредно важна, извънредно съществена задача има да разрешават държавните земеделски стопанства. Ние трябва, другари, провеждайки петилетния план, ударно да изградим още в първите години държавните земеделски стопанства, за да можем да използваме техния ефект за снабдяване на трудовите кооперативни земеделски стопанства и със семена, и с добитък, за да можем да получим и от тях необходимите резултати. Ако ние оставим постепенно да се прадат държавните стопанства до края на петилетното, резултатите от тях ние ще използваме едва във втората петилетка. Поради това, споразумявайки се с Държавната планова комисия, тя ще ни даде необходимите средства, около 2 милиарда лева, още тази, 1949 г., за да изградим още в първите месеци ударно стопанските и други сгради на държавните земеделски стопанства, тъй като по-голямата част от тях сега представляват голи поляни. А трябва да подчертаем, другари, че ние имаме вече земята събрана в тия държавни земеделски стопанства, извършва се земеустройството на около 800 хиляди декара и ние имаме такива стопанства, каквито нито в страната не сме имали — с по 50-60-70 хиляди декара едно дър-

жавно земеделско стопанство, в прекрасни райони на страната, покрай Дунава, Добруджа и другаде, което ни гарантира при една добра организация и построяване необходимите постройки и набавяне необходимите машини, да ги превърнем действително в образцови социалистически предприятия и да окажем на нашите ТКЗС и на земеделските стопани преимуществата на едрото държавно земеделие пред частното примитивно земеделие. (Ръкоплескания)

Другари! Както подчерта др. Терпешев, никога в нашата страна в селското стопанство не са влагали такива грамадни суми за развитието на нашето земеделие. Аз трябва да подчертая, че за това петилетие в селските стопанства ще бъдат вложени около 73 милиарда лева и специално за ТКЗС ще бъдат вложени 20 милиарда лева, за машинотракторни станции 12.5 милиарда лева, което ще ни даде възможност действително да внесем съществени промени в нашето земеделие.

Основен проблем, който петилетният план поставя пред нас в областта на растениевъдството, това е зърненият проблем, това е да разрешим окончателно въпроса за хляба на народа. Планът предвижда общата продукция на растениевъдството да се увеличи, в сравнение с 1939 г., с 62%, а на глава — от 304 на 337 кгр. Специално производството на зърнените хлебни храни ще се увеличи с 23%, на растителните влакнодайни култури — със 100%, на памука със 120%, на захарното цвекло — с 59%, на тютюна — с 64%.

Какво означава да разрешим зърнения проблем? Това означава преди всичко ние да доведем производството на декар от средно 120 кгр., колкото то е у нас, до 150 кгр. за цялата страна. Можем ли да осъществим през петилетния план увеличението с 30 кгр. на декар от зърненохлебните храни? Това производство на декар ние можем да осъществим. За това безспорно са необходими редица съществени мероприятия.

Първото мероприятие — аз вече казах това — е уедряването на земеделието, което ще ни позволи да приложим агрономическата наука, да въведем едрия земеделски инвентар, да машинизираме нашето земеделие. Но, другари, само с уедряването и машинизирането на нашето селско стопанство ние няма да получим необходимия ефект. Тук безспорно в най-широк размер трябва да бъде приложена агрономическата наука, която досега не е могла да намери приложение в нашето частно, дребно и разпокъсано стопанство.

Това, което на първо място ще ни гарантира много сериозни успехи и резултати в нашето земеделие, то е да внедрим като масово мероприятие дълбоката есенна оран. Ние предвиждаме в сравнение с 1939 г. през 1953 г. увеличение на площите, в които трябва да бъде приложена есенната дълбока оран с 1133%. Машинизирането на нашето земеделие и по-добрата негова организация ще ни позволят действително, този процент да бъде постигнат.

Какво значи да проведем есенна дълбока оран? Това означава преди всичко да запазим влагата от есенните дъждове и зимните валежи. А за нас, за нашата страна, въпросът за запазването на влагата има изключително важно и решаващо значение. Провеждането на есенната дълбока оран е едно от най-съществените мероприятия, заедно с подметката на стърнищата, за борбата с плевелите. И трябва да се каже, че особено през настоящата година, когато имаше изобилни пролетни валежи, плевелите изобилствуваха по цялата наша страна, в това число и в ТКЗС, а в някои райони те напълно задушиха посевите.

Извън другите мерки, които ние вземаме за почистване на емената, за плевене на посевите, дълбоката есенна оран с предплужник се явява едно от най-съществените мероприятия за борба срещу плевелите, за да можем, сеийки пшеница, да получим пшеница, а не да събираме кълици и други плевели.

Едновременно с това мероприятие ние трябва обязательно да подсигурим и подметката на стърнищата, което също така се явява едно твърде важно мероприятие за подобрене почвената структура и за борбата срещу плевелите. Ако ние бяхме подметнали своевременно стърнищата, плевелите щяха да понижат след това и, изоравайки ги през есента, грамадна част от тях щяхме да унищожим. Това особено през тази година не се извърши. Ноя е причината, за да не се извърши подметката през тази година? Причината безспорно може да се търси в обективните условия — настъпилата суша. Но тя трябва да се търси и в липсата на навик, и в примитивната техника, с която е снабдено нашето селско стопанство.

Жътвата се върши сега с добитък и на ръка, и с трактори, със сноповръзвачки или обикновени жътварки. С трактори ние трябва да правим само подметка на стърнищата. Същевременно ние трябва да използваме тракторите като двигатели на вършачките. Ясно е, че по този начин ние не бихме могли да обезпечим правилна подметка на стърнищата. Заради това ние трябва обязательно да вървим към подсигуряване на необходимите електромотори и обикновени мотори за вършачките, за да можем да освободим тракторите през този период за подметката. Едновременно с това трябва да използваме опита на Съветския съюз, където жътват през деня, а през нощта подметат, за да може по този начин това извънредно важно мероприятие да го осъществим, като, разбира се, използваме масово и добитъка.

И аз лично мисля, другари, че тези две важни мероприятия за запазване на почвената влага, за подобрене на почвената структура и за борба с плевелите — дълбоката есенна оран и подметката — а също така и культивиране на посевите за пролет, мероприятията, които могат да се осъществят още сега, които могат да се проведат до голяма степен и с добитъка — ние

трябва да направим задължителни за всички наши стопани — и за кооператорите, и за частните стопани. Трябва със специално проведем тези мероприятия. Стопаните може на първо време да не ги посрещат добре, но те сами ще се убедят и ще разберат големия ефект от тези мероприятия.

Освен това, когато ние поставим на преден план тези задачи и мероприятия, които трябва да проведем, ние трябва да установим и узаконим и мерките, които трябва да бъдат проведени, ако частните стопани откажат да въведат тези мероприятия, които бележим. В много случаи те обещава, но не ги провеждат. И безспорно при това положение не ще можем да постигнем резултатите, които очакваме. Частните стопани често пъти играят обещава, но не изпълняват. Следователно аз мисля, че някоя от мероприятията трябва да имат задължителност за самите частни стопани, за да се обезпечи провеждането на плана.

Ние ще увеличим подметката през петилетното над 300%; ще увеличим чувствително снабдяването на населението със сортови семена от зърнени храни. През 1953 г. сортовите семена ще се увеличат с 89% в сравнение с 1939 г.; картофите — с 317%; сортовите семена: ориз — с 440%, памук — с 67%; цвекло — със 187%, тютюн — с 89%.

Едновременно с това ще бъдат проведени такива мероприятия като редовата сента, площта на която ще се увеличи в 1953 г. в сравнение с 1939 г. с 260%. Чувствително ще се увеличи размерът и процентът на наторяваната площ, като използваемите изкуствени торове в сравнение с 1939 г. ще бъдат увеличени на 567%, включая и нашето собствено производство от азотно-торовия завод.

Разбира се, с това нашите нужди от торове далеч не ще бъдат задоволени. Заради туй главното мероприятие, на което тук трябва да се обърне внимание, това е масовото построяване на торница при всички ТКЗС, при държавните стопанства, за правилното съхраняване и оползотворяване на оборския тор. Ние трябва да признаем, че у нас неправилно се съхранява оборският тор, поради което той губи голяма част от своите ценни качества.

Тук, другари, искам да подчертая, че у нас има и други възможности за наторяване на нашите площи. Така например и в този момент ние внасяме не малко количество калиеви торове от чужбина, тъй като редица от нашите площи са бедни на калий. Но у нас съществува възможност за собствено снабдяване с калиеви торове. Това е дървесната пепел. Дървесната пепел представлява един прекрасен калиев тор, който в Съветския съюз се масово събира. Във всички училища, всички колхози, всички учреждения, където се горят дърва, дървесната пепел се събира и се използва като прекрасен калиев тор. Всичко това у нас се хвърля и се разпалва, а търсим да внасяме от чужбина такива торове, но нямаме валута. Едновременно с това трябва да се използва и варовото торене.

Друго мероприятие, което чувствително ще повиши добива, то е безспорно наполяването. От изворишните води, от дунавските води, от подпочвените и текущите води през петилетното ще бъдат сложени под вода 3 милиона декара. Ще бъдат проведени също така редица други мероприятия, като въвеждането на тревополни сентабелни обороти, като ползациите пояси, за които на друго място искам да кажа няколко думи.

Едно много важно мероприятие, на което се слага началото в нашата страна след идването на съветски специалисти в борбата срещу сивия червей, това е изграждането по цялата страна на широка мрежа от растителни защитни станции и от създаването на специална защитна служба за растителна защита. Трябва да подчертая, че годишно ние губим по 40 милиарда лева, причинени от щети от болестите и неприятелите по земеделските култури. Тази година ние загубихме около 40% от гроздовата реколта; ние загубихме стотици хиляди декари, които трябва да презасяваме, поради щетите от сивия червей. И от редица други болести и неприятели ние понасяме големи загуби.

Следователно у нас е крайно време да се вземат всички необходими мерки, за да се поведе сериозна борба срещу болестите и неприятелите по културните растения. Не е нужно да се споменава за огромните щети, които ни носят сега две болести по сливите, които унищожават сливовата култура в основните сливови райони в нашата страна. Поради това съвършено правилно в плана се предвиждат повече от един милиард лева за създаването на служба и на станции за растителна защита. Специално още през тази 1949 г. ние ще изградим бързо районна база за растителна защита и 81 станции за растителна защита, които ще бъдат снабдени със самоходни и с конни, возими и други пръскачки, със съответните препарати за една система и организирана борба срещу болестите и неприятелите по растенията. Едновременно с това ние предвиждаме специални агрономи, подготвени вече по растителна защита, към околийските народни съвети. И във всички села, във всички държавни стопанства, във всички ТКЗС се изгражда специален апарат от наблюдатели за борба срещу болестите и неприятелите по културните растения.

Вторият много важен въпрос в петилетния план, на който искам накратко да се спра, това е въпросът за животновъдството. В центъра на нашия план в областта на животновъдството през петгодишния период ще стои развитието на свиневъдството и на птицевъдството, които два клона от животновъдството ще изосигурят разрешението на въпроса за месото и мазнините. Съгласно плана, свинете през петгодишния период трябва да се увеличат повече от два пъти, птиците — също така повече от два пъти. Едновременно с това се предвижда сериозно увеличаване на дойния едър рогат добитък — на кравите и на биволите.

Както подчертах, другари, ние имаме не малко живини. Продуктивен добитък ние имаме много, обаче този добитък е слабо продуктивен. Производството на вълна на овца у нас се движи от 1.2 до 1.5 кг. за цялата страна, когато в това отношение имаме огромни възможности и перспективи. Аз трябва да кажа, че в някои от нашите добруджански стопанства ние и в този момент вече имаме постижения до 6 кг. вълна на овца. Само този пример ни показва какви възможности ние имаме за развитие в това отношение. И съвършено правилно плътът предвижда в ТКЗС производството на вълна да достигне до 2.5 кг. на овца, а в държавните стопанства до 3 кг.

Аз казах, че добивът на мляко от фуражна крава е 600 кг. за частните стопанства, 1.200 кг. за ТКЗС и 2.200 кг. за държавните стопанства годишно.

Какви мероприятия трябва да бъдат проведени, за да можем да осъществим тия големи задачи, които поставя пред нас плътът? На първо място ние предвиждаме масово разгръщане на тий наречената метизация, на кръстосанията на нашите примитивни раси с високопродуктивни раси и специално за едрия добитък — със сименталската и монгафонската. Това кръстосване, другари, в някои райони, като Северозападна България — Лом, Българичик, Кула, Видин — се е извършвало стихийно със сименталската раса. И аз трябва да кажа, че докато ние имаме при нашето сиво говедо 6 до 8 литра дневно, то от тия кръстосания, които стихийно са били извършвани от стопаните в този район, ние имаме 18-20 литра дневна млечност. Аз трябва да кажа, че почти половината мляко сутрин за София ние возим от Кула, Българичик, Лом и пр.

Следователно по тази линия се предвижда провеждането на големи мероприятия през петгодишния период. Ние предвиждаме да извършим такава метизация на 100.000 крави през петилетния период.

Освен това за повишение на количеството и качеството на вълната на нашите овце ние предвиждаме през този петгодишен период да извършим кръстосване на 500.000 наши овце с мериносови овце; предвиждаме 100.000 овце да бъдат кръстосани с каракули за производството на специални кожи. Или общо предвиждаме кръстосването на 700.000 овце за получаване на висококачествена вълна.

За това обаче трябва да се извършат известни нововъведения в нашите даращи, чепкала и пр., което трябва да извърши Министерството на индустрията, тъй като сега те се явяват пречка за развитието на нашето овцевъдство. Ние имаме случаи в Оряховско и Свищовско, където извършваме кръстосвания с мериносови овце, добивът на вълната се повиши от 1.2 кг. на 2.5, на 3 кг. на овца, но понеже вълната е мека, чепкалата не могат да я чепкат, селските стопани не могат да я предат, не могат да я използват за своите нужди и започват стихийно да вършат обратното — да кръстосват със стари кочове, мероприятията се връщат назад, въпреки че мериносната вълна е много по-доброкачествена и добивът на вълна от мериносните овце по-голям. Стопаните търсят остра вълна, която могат да предат и употребяват за свои нужди. Ние трябва да обезпечим съответните даращи и чепкала, за да преработят и тази мека вълна.

Друго важно мероприятие, което ние ще проведем през петилетния план, това е изкуственото осеменяване. Ще бъдат създадени общо около 450 станции за изкуствено осеменяване на крави, овце, кобили, което съществено ще допринесе за подобрението на нашето говедовъдство и овцевъдство.

Бай Добри спомена в своя доклад, че една от основните проблеми за увеличение продуктивността на нашите животни, това е фуражната проблема. Нашият добитък в настоящия момент няма достатъчно фураж, той гладува. В това отношение ние предвиждаме голямо увеличение на площта, заета с фуражни култури и преди всичко с люцерна, детелина и други бобови треви. Едновременно с това ние предвиждаме големи увеличения на сочния фураж, на крмното цвекло, на крмните моркови, създаването на около 5.000 силажни ями с 100.000 тона силажирани храни, което се явява важно условие за повишение млечността на добитъка.

Едновременно с трансформацията на нашето земеделие ще върви и трансформацията на нашето животновъдство. През 1949 г. ние ще достигнем вече до 2.400 скотовъдни ферми — кооперативни, общински и др. Създават се и едри скотовъдни предприятия, което ни дава възможност да въведем правилно хранене, да въведем контрол на животните, на тяхната продуктивност, да въведем правилно гледане.

Аз ще посоча само един пример. Докато сега, през 1949 г., ще има към 30.000 крави всичко в ТКЗС, в края на петилетното в скотовъдните ферми на ТКЗС ще има вече 550.000 крави. (Ръкопляскания)

Министър-председател Георги Димитров: Качеството е важно.

Пом. министър Титко Чернокосев (и): Относно количеството и качеството. Аз по този въпрос говорих. Другари! Първоначално ние се заблуждавахме. Ние мислехме, че само по пътя на кръстосването с чужди раси ще можем да подобрим нашето животновъдство. Обаче от подбора, който ние правим на нашето сиво говедо, от въвеждането на правилно хранене и гледане на добитъка ние получаваме също така добри резултати. Аз трябва да кажа, че в нашето говедовъдно стадо в завода «Георги Димитров» ние имаме крави с 22-24 литра дневна млечност — наши искърски крави. Извършването на сериозен подбор така също разкрива пред нас широки възмож-

ности за повишение производителните качества на нашите домашни животни.

Другари! Последният въпрос, на който искам да се спра, е: защо не изпълнихме есенния посевен план и какво е необходимо, за да изпълним пролетния посевен план?

Планът за есенната сеитба общо за страната е изпълнен: за пшеницата — 83%, за ечемика — 68%, за ръжта — 83%. ТКЗС са изпълнили плана съответно: за пшеницата 129%, за ечемика — 75%, за ръжта — 114%. Държавните стопанства са изпълнили плана: за пшеницата — 139%, за ечемика — 115%, за ръжта — 71%. Или общо есенният посевен план е изпълнен около 83%, т. е. 17% не е изпълнен.

Редица околии са изпълнили плана от 90 до 100%. Такива са: Асеновград, Ардино, Балчик, Бяла, Слатина, Българичик, Видин, Добрич, Дупница, Ихтиман, Карлово, Крумовград, Лом, Луковит, Момчилград, Нови пазар, Оряхово, Павликени, Петрич, Първомай, Разлог, Самоков, Силистра, Стара Загора, Тутракан, Хасково, Чирпан. Най-силно обаче изостават околиците на бившите Бургаска и Софийска области. Така например Поморие е засяло всичко 44%, Брезник — 47% и Средец — 13%. Съвършено правилна е бележката, че не може да се обяснява това само със сушата. Някои области, като Бургаската и Софийската, изостанаха твърде много в сеитбата. Причина, и то съществена, важна причина има — недостатъците на организацията на сеитбата в тия две области. В Бургаска област до последните дни теоретизираха, че няма нужда да се засява, защото нямало дъжд, и ако се засее, от мъглите ще порастнат посевите и след туй ще изсъхнат и с това семето ще пропадне. И те действително, увлечени от тези теории, не вземаха необходимите мерки своевременно да изпълнят есенния посевен план и сериозно изостанаха.

Освен това трябва да подчертая, че и това изпълнение на плана не стана в благоприятните за това срокове — до края на октомври — а с едно закъснение от един и половина месеца, което не може да не даде своето неблагоприятно отражение.

Кои са причините за неизпълнението на есенния посевен план?

Първата причина безспорно това е настъпилото силно засушаване, което започна от средата на лятото и продължава вече шест месеца — до днес. Земята силно изсъхна, трудно се оре, кърти се на големи буци, което създава неблагоприятни условия за сеитбата. В някои райони с тежки почви едноличните стопани, въоръжени с примитивна техника, не могат да преодолеят тези трудности, не можаха да изорат и засеят.

Сушата продължава у нас четвърта година. Разгръщайки метеорологичните наблюдения от последните 30 години, установява се, че на всеки три години у нас е имало по една голяма суша, а почти няма година, през която да не е имало частични засушавания. Много рядко ние сме имали благоприятни години, в които и есенниците и пролетниците да са били добри. Тези данни показват, че засушаването у нас не е случайност, а един системно повтарящ се факт, за преодоляването на който не бива да се чакат благоприятни години, а трябва да се вземат цяла серия от трайни мероприятия. Преди всичко е необходимо максимално да се ускори залесяването на голите пустеещи земи у нас и създаването на гъста мрежа от залесителни пояси по цялата страна.

През периода 1910—1932 г., и особено през фашисткия режим, у нас се извършиха големи опустошения на горите. Господстващата буржоазна класа разграби над 2.600.000 декара ценни държавни гори в Асеновградско, Горнодудайско, Берковско, Троянско и другаде. Създадох се крупни частни горовладелци, като софийският фабрикант Балъччиев, който притежаваше 2.000 декара гори в Ардино и Смолянско; като Ангел Груев от Пловдив — с 5.000 декара; Калчев от Асеновградско — 8.000 декара и други. Всички тези гори сега над 90% са унищожени. Опустошения извършиха и немците. Около 2.824.000 декара опустошиха и козите. Изобщо спекулантският капитал у нас беше подхвърлил на хищническа експлоатация всички наши гори. В резултат на това сега ние имаме в района на бившите частни гори над 7.500.000 декара поройни пустеещи земи.

Тази хищническа, грабителска политика на българската буржоазия, която нанесе огромни пакости на горското стопанство, безспорно дава вече и своето пагубно влияние върху климата на нашата страна, върху нашето земеделско стопанство. Пред нас стои задачата да залесим 8.484.000 декара нови гори и да изградим гъста мрежа от ползосащни пояси, които само в Добруджа трябва да се разпрострат на една площ от 4.000.000 декара обработваема земя. През тази година вече е извършена подготовката за засаждането на 100 километра пояси в Добруджа, които в петилетката ще достигнат до 3.200 километра. Имам опита на Съветския съюз с неговия грандиозен 16-годишен план за преобразуване на природата. Там ще бъдат създадени залесителни пояси върху една площ от 1.200.000.000 декара, в която само поясите ще съставляват 57.000.000 декара, ще бъдат създадени 44.000 езера и извори, ще бъде въведена изцяло тревополната система в земеделието. Пред нас, пред Министерството на земеделието и пред новото Министерство на горите стои задачата да извършим всички предварителни проучвания в срок от две години, за да подготвим цялостен план за залесяване и прокарване на залесителни пояси по всички засушливи райони в страната, като се вземат всички мерки още сега за максималното увеличение темповете на залесителната работа.

В борбата срещу сушата чувствително трябва да се подобри и агротехниката. Трябва със закон, както е в СССР, да се въведе задължително извършване на подметката, на есенната дълбока оран, на пролетното брануване и култивирание.

мосто чувствително ще спомогне за запазване на почвената влага. Нужно е да се изработи и проведе план за снеготопане, особено в Добруджа, където духат силни ветрове, където се извиват снеговете, поради което посевите измръзват и се губи голяма част от влагата; да се подсилват есенните посеви напролет, като се торят; да се извършва сеитбата в къси, сбити срокове. Научно-изследователските институти да произведат ранни и сухоустойчиви сортове. Да се въведе трополният сеитбооборот.

Трябва да се разширят поливните площи, като се използват широко язовирните води, дунавските води, течащите и подземните води.

Втора важна причина за неизпълнението на есенния посевен план, това е твърде дългото продължаване на кампанията по събирането на храните и отвлечане на вниманието на нашите държавни органи и обществен-организации по събиране на храните. Въпреки нашите усилия да организираме обществените организации и държавни органи по въпроса за сеитбата, ние това не можахме да направим. Генералтошевският народен съвет беше издал нареждания да се мобилизират и агросомите и всички в последния момент по събиране на храните, понеже не бяха се погрижили за сеитбата, и трябваше от цялата страна да пращаме агрономи и трактори в тяхна помощ, за да могат да излязат от тежкото положение, в което се намират.

Трета причина за неизпълнение на плана е наличието у нас на 1.094.000 частни земеделски стопанства, които са крайно раздробени, маломерни и снабдени с примитивна техника, което прави селските стопани безпомощни в борбата с трудностите и капризите на природата.

Четвъртата много съществена причина, която изигра не малка роля за неизпълнението на плана, е чувствително нарастването съпротива на кулаците. Тази есен те открито саботираха изпълнението на плана. Тези от тях, които миналата година са засявали 50—60 декара с пшеница, сега декларираха, че ще засеят само 20 декара, като се оправдават с това, че не им е оставено семе, че добитъкът им е слаб и пр. Кулаците оставиха доста площи незасети, което принуди народните съвети да отдават тези земи на трудовите кооперативни земеделски стопанства или сами да ги засяват.

На съпротивата на кулаците ние трябва да дадем правилна оценка и да набележим ефикасни мерки за нейното слявяване. Незасяването на определените площи от кулаците и укриването на храните са сега най-характерните форми на кулашката съпротива, показател на сериозно изострящата се класова борба в село. Съпротивата на кулаците не е временно явление; тя ще расте и ние трябва да се подготвим за борба срещу нея. Ние трябва да прокараме специален закон, който да предвижда конфискация безвъзмездно на кулашката земя (Ръкоплекания от мнозинството), която те оставят незасята, и да я предаваме на трудовите кооперативни земеделски стопанства и държавните земеделски стопанства.

Пета твърде важна причина за неизпълнението на плана са съществувалите все още сериозни организационни недъзи в апарата на Министерството на земеделието, в този на народните съвети и в работата на политическите и другите организации по места. Голяма част от агрономическия кадър и този на народните съвети продължава по старому да се отнася бюрократически към работата си. Той често повтаря: «Селяните знаят, те ще засеят». Оказва се обаче, че не засяват. Агрономите все още не могат да напуснат канцеларните и не оказват достатъчно делова, оперативна помощ на селските стопани.

За неизпълнението на плана трябва също да подчертаем отрицателната роля, която изигра откъсването на агрономическите служби от Министерството на земеделието. Съгласно закона за народните съвети, последните не бяха задължени да искат съгласието на Министерството на земеделието при назначаването на агрономическия и ветеринарен персонал, с изключение началника на службата. Съветите започнаха уволнение и преместване на персонала, за което Министерството на земеделието нищо не знаеше. В кратко време Министерството на земеделието загуби връзка с персонала и стана безсилно да го ръководи. На тази аномалия ние считаме, че ще се сложи край след издаването на специален указ, който предвижда никакви назначения и премествания да не стават без съгласието на Министерството на земеделието.

Какви задачи стоят пред нас по изпълнението на пролетния посевен план?

Предстои да се засеят 21.000.000 декара пролетни култури. Към тях трябва да прибавим не по-малко от 3.500.000 декара незасети площи през есента, или общо 24.500.000 декара. Само тази цифра е достатъчна, за да се види, че изпълнението на пролетния посевен план ще изисква огромно напрежение на силите. Ще бъде необходимо да се мобилизират изцяло силите на Отечествения фронт, на народните съвети, на ОЗПС, на СНМ, на ВНС в небивали досега размери, за да се справим успешно и в срок със задачите на пролетния посевен план. Подготовката на сеитбата трябва да започне без отлагане още сега, като през зимата не се дава никакъв отход. За успешната подготовка на пролетната сеитба е необходимо:

1. Да се извършва есенната дълбока оран с трактори и добитък непрекъснато, като се използват и всички хубави зимни дни;

2. Да се приведат в известност всички налични семена, като незабавно започне придвижването им до местата на сеитбата. Добре да се прочисти, обеззарази, съхрани и подготви семето за посев. Незасетите площи от есента трябва да се заемат предимно с маслодайни култури, слънчоглед, ечемик и царевица.

3. Още сега да се съобщат посевният план на всеки стопанин.

4. Трябва да се провери и подмени десетилетният апарат, като се заангажират в него най-добрите отечественофронтовици.

5. Да се осигурят торове за пролетното подсилване на есенните посеви.

6. В Южна България, особено в двете области — Старозагорска и Бургаска — и в Добруджа, където се засява твърдата пшеница, трябва сеитбата да продължи и през зимните дни.

7. Още сега трябва с усилен темп да се извърши ремонтът на земеделския инвентар, да се набавят и складираат по места необходимите горивни и смазочни материали.

Дълг се налага на всеки отечественофронтовец, да всеки селянин-стопанин да даде личен пример по мобилизирането на всички сили и средства за изпълнение на пролетния посевен план, който слага началото на нашата петилетка и който осигурява тъй необходимите храни за трудещите се, които ще изпълнят плана, който осигурява сурови материали за нашата индустрия и стоки за износ, тъй необходими за вноса на машини за нашата индустрия, за нашето земеделие. (Ръкоплекания от мнозинството)

Председателстващ Яни Янев: Има думата народният представител Кирил Лазаров.

Пом. министър Кирил Лазаров (к): (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Пред нас е сложен на разглеждане законопроектът за петгодишния план за развитието на народното стопанство. Този факт говори сам за себе си. Той говори преди всичко за голямото укрепване, вътрешно и международно, на нашата народна власт. Той говори за изумителните творчески способности на нашата революционна власт. За да стане по-ясно значението на първия петгодишен план, ще се спра накратко върху наследството, което получихме от капиталистическия режим.

Народната власт получи едно извънредно тежко икономическо наследство от капиталистическите режими: предимно лека, дребна индустрия, 100.000 дребни занаятчийски предприятия, 1.100.000 селски стопанства, разпръснати в 12 милиона парчета, и 100.000 търговски заведения.

Империалистическите държави със своята политика се стремеха да задържат България като предимно аграрна страна, за да бъде пазар за стоките на тяхната индустрия. Българската капиталистическа класа, излязла по-късно от своите събратя в западноевропейските страни на историческата сцена, се стремеше с всички средства да ги догони в своята алчност за бързи и леки печалби. В този си неудържим стремеж за забогатяване тя бе готова да отиде до всички предателства и престъпления спрямо нашия народ и нашата страна. Така и стана. Макар и млад, българският капитализъм се съюзи с чуждите капиталисти и започна общото ограбване на народните маси у нас. Българските капиталисти възприеха формите на империалистическия капитализъм — тръстовете и картелите — и се втурнаха в пладнешки грабеж. И те извлякоха действително големи печалби. Чуждите капиталисти ограбиха нашия народ за периода от 1918 до 1944 г. с една сума от 700 милиарда лева, или ежегодно с по около 30 милиарда лева! Българските капиталисти за времето от 1924 г. до 1944 г. са ограбили нашия народ с една сума от 900 милиарда лева, или повече от 40 милиарда лева ежегодно грабеж!

Ясно е, че при таква жестоко ограбване на народните средства не можеше да се развие индустрията в нашата страна. Ето защо едрокapиталистическите паразитни и спекулативни групи у нас бяха против една творческа икономическа политика. Те бяха се продали на чуждите империалисти.

«Тая група — казва другарят Георги Димитров — винаги се е стремяла да внуши на народа, че нашата страна е малка, слаба и че тя не може да развие свое национално стопанство. Между това известно е, че има редица по-малки от нас страни, като Швейцария, Белгия, Холандия, Дания, Норвегия, Швеция, които са далеч по-напред от нашата страна в икономическо отношение.

При тая завърена икономическа база, намираща се на много ниско ниво, нашата народна власт пристъпва към осъществяване на една голяма историческа задача: в пет години да изгради икономическите и културни основи на социализма в нашата страна по пътя на индустриализацията и електрификацията на страната и коопериране и машинизиране на селското ни стопанство.

Осъществяването на тая задача означава да изменим за пет години съотношението между селското стопанство и промишлеността от 70:30 на 55:45. Това това означава също така да се измени и съотношението между леката и тежката промишленост от 74:26, както е сега, на 55:45 в 1953 г.

Това трябва да стане, за да можем да решим поставената историческа задача на близките десет-двестет години, които другарят Георги Димитров формулира така: «Задачата е, чрез индустриализация и електрификация на страната и машинизиране на селското стопанство България да навакса отсукнатото в миналото, да достигне за 10—20 години това, което другите страни са постигнали за цяло столетие.»

Петгодишният план прави една решителна крачка в решението на тази задача. Планът предвижда увеличаване ръста на промишленото производство два пъти, а на производството на тежката индустрия — повече от три пъти. Ако основните фондове на цялата промишленост се увеличат от 11 милиарда лева в 1939 г. на 34.6 милиарда в 1953 г., то основните фондове на тежката промишленост се увеличават от 3.8 милиарда лева на 21.8 милиарда, т. е. около 6 пъти. Обемът

на производството на тежката индустрия ще се увеличи в 1953 г., в сравнение с 1939 г., на повече от 6 пъти.

Добивът на каменните въглища за петилетието се удвоява в сравнение с 1939 г., на руди и не руди се увеличава 8 пъти, производството на машиностроенето — около 6 пъти. През петилетието се създава нашата отечествена металургия и електропромишленост. Електропроизводствената промишленост от пето място в 1948 г. ще заеме трето място в 1953 г., металургията от осемнадесето място — четвърто, машиностроенето от тринадесето — осмо, електропромишлеността от петнадесето — десето и т. н.

Става ясно, че ние ще осъществяваме индустриализацията на нашата страна по съветския метод, а не по капиталистическия. «Съветският метод на индустриализиране на страната — казва другарят Сталин — коренно се отличава от капиталистическия метод на индустриализация. В капиталистическите страни индустриализацията обикновено започва с леката промишленост. Тъй като в леката промишленост са необходими по-малки вложения и капиталът се обръща по-бързо, при което получаването на печалбите е по-лесна работа, отколкото в тежката промишленост, леката промишленост става там първият обект на индустриализацията. Само след изтичане на дълъг период, през който леката промишленост натрупва печалби и ги съсредоточава в банките, само след това настъпва редът на тежката промишленост и започва постепенното преливане на натрупванията в тежката индустрия, за да се създадат условия за нейното развитие. Но това е дълъг процес, който изисква голям срок — няколко десетилетия, в течение на които трябва да се чака развитието на леката промишленост и да се влачи жалко съществуване, без тежка промишленост.

Ясно е, че Комунистическата партия не можеше да тръгне по този път. Партията знаеше, че войната приближава, че не може да се отбранива страната без тежка индустрия, че трябва час по-скоро да се заемем за развиване на тежката индустрия, че да закъснем в тази работа значи да се провалим. Партията помнеше думите на Ленин, че без тежка индустрия е невъзможно да се отстои независимостта на страната, че без нея съветският строй може да загине. Затова Комунистическата партия в нашата страна отхвърли «обикновения» път за индустриализацията и започна индустриализирането на страната с развитието на тежката индустрия. Голяма помощ в тази работа ни оказва национализацията на промишлеността и на банките, която даде възможност бързо да се наберат и прелеят средствата в тежката индустрия.»

През петилетието ние ще развиваме с бързо темпо следните отрасли на тежката индустрия: каменновъглената и рудната промишленост, металургията, машиностроенето, металообработването, тежката химическа индустрия, строителната индустрия, електропроизводството, порцелано-фаянсовата и стъкларската индустрии, каучуковата и дървообработващата индустрии.

Металургията ще се увеличи 12 пъти в 1953 г. спрямо 1948 г. Ще произвеждаме олово, цинк — за пръв път, конwertна мед.

Машиностроенето ще се увеличи 65 пъти в 1953 г. спрямо 1939 г. Ще произвеждаме стругове, бормашини, шос-машини, фрезмашини, пружини и въздушни чукове, фриксионни преси. Освен това машиностроенето ще ни даде малки парни котли, водни турбини за малки електрически централи, бензинови и газови мотори до 15 конски сили, дизелови мотори от 20—150 конски сили. За пръв път ще почне производството на бетонобъркачки, каменотрошачки, вагонетки, компресори, въздушни компресорни чукове, железни подвижни конструкции.

Заслужава дебело да се подчертае производството на селскостопански машини. Нашето селско машиностроене предвижда строеж на всички селскостопански машини, с изключение само на тракторите и комбайните. То ще произвежда тракторни култиватори и обикновени култиватори, тракторни и обикновени плугове, редосеялки, широкоосеялки, картофосадачки, тракторни и обикновени сноповръзвачки, тракторни жетварки, сено-сбйрачки, картофосадачки, памукосбйрачки и т. н.

За пръв път у нас ще се започне производството на хладилни инсталации за градските и селските хладилници, производство на авторезервни части и т. н. Разширява се производството на товарни вагони.

Металообработването ще произвежда значителни количества болтове, гайки, тръби и арматури, подкови и клинци, пирони и т. н.

Особено широко развитие ще има тежката химическа промишленост. Тя ще увеличи своето производство в 1953 г., в сравнение с 1939 г., с 1467%. Всички сурови материали за химическата индустрия се намират в големи количества у нас. Тежката химическа индустрия ще произведе сода каустик 3.700 тона, сярна киселина 6.000 тона, калцинирана сода 8.500 тона и т. н. Тя ще произвежда в значително количество оцетна киселина, колофон, боров терпентин, сулфитна целулоза, безир, лакове, минерални бои, ултрамарин и много още извънредно ценни и нужни стоки, които сега почти изцяло внасяме от чужбина.

Строителната индустрия ще увеличи своето производство около 4 пъти. Тя ще разшири производството на цимент, печена вар, тухли, огнеупорни материали, каменини тръби и теракотови плочи.

Порцелановата индустрия ще увеличи своето производство 22 пъти в сравнение с довоенното. Тя ще произвежда пресована куха стъклария за технически цели, колби за електрически крушки, стъклени съдове за киселини и т. н.

Електропроизводството ще се увеличи спрямо довоенното ниво 7 пъти. Електроенергията от 560 милиона киловатчаса,

колкуто е сега, ще се увеличи на 1.800 милиона киловатчаса в 1953 г. Ще бъдат електрифицирани 1800 селища. Както е известно, капиталистическият режим за 50 години можа да електрифицира само 300 селища — толкова, колкото ние за една година. Когато народната власт върши толкова по линията на електрификацията за една година, колкото старият капиталистически режим за 50 години, това говори вече за преимуществата, за принципиалните различия между народната власт и старата експлоататорска капиталистическа власт.

Използването на електросенергията ще се разшири и в селското стопанство и ще даде голям икономически ефект. Прилагането на електричеството при електродоенето намалява труда с 50%, при сепарацията на млякото с 55%, при магло-добиването с 50%, при цвеклорязането със 76%, при клубеномичката — 73%, при електрострижка на овцете — 50%, при електропоенето на добитъка — 70%, при напояване на градините — 100%, при картофосортирането — 63%, при зърноочистителната машина — 70%, при трисрирането — 50%, при инкрустирането на семената — 68%, при вършитбата — 63%, при смилане на житата — 58% и т. н.

Каучуковата индустрия ще произвежда трансмисионни каипи, трапецовидни ремъци, монциони за текстилната индустрия, пръстени за кожната индустрия, маркучи и ще увеличи своето производство през петилетието 17 пъти спрямо довоенното.

И другите отрасли на тежката индустрия ще покажат значителен напредък през първата Димитровска петилетка. Този огромен скок в развитието на тежката индустрия осигурява индустриализирането на страната.

Леката индустрия също ще се развива през петилетката, но с по-бавно темпо от това на тежката индустрия. Основната задача, която стои пред леката индустрия, е да подобри качеството и асортимента на своята продукция и да осигури трисменна работа.

Общото производство на леката индустрия ще се увеличи повече от 3 пъти за петилетието в сравнение с довоенното ниво. Текстилната ще увеличи своето производство 2.2 пъти, химическата — около 4 пъти, каучуковата — около 8 пъти, кожаро-кожухарската — 2 пъти, книжно-мукавената — 3 пъти, стъкларската — около 10 пъти, тютюневата — около 1.5 пъти, дървопреработвателната — 3.5 пъти.

Леката химическа индустрия ще развие 16 вида химически производства: сапун, глицерин и стеарин, вакса, смазка, кибрит, канцеларски материали, етерични масла и есенции, противопаразитни средства, изделия от пластмаси, технически лепила, пластични маси, печатарски мастила и шмиргелови материали.

Хранително-вкусовата индустрия ще преработва произведенията на нашето развиващо се в социалистически дух селско стопанство. Тя ще произвежда значително количество растителни масла, макарони, консерви, захар, захарна изделия, пиво, спирт и вино, оцет, нишесте, глюкоза, мая за хляб, тютюневи изделия, различни тестени изделия, замразени плодове, комбиниран фураж и т. н. Ще бъдат построени няколко хлебозаводи, с което ще се подобри качеството на хляба.

Голям размер ще получи консервната индустрия през петилетието. Тя ще произвежда стоки и за износ: желета, конфитюри, пулпове от малина, ягода, кайсия др., които намират добър пазар в Европа и ще доставят по тоя начин валутни средства.

Захарната индустрия се предвижда да доведе своето производство до 75.000 тона. Средно годишно по-рано тя е давала 28.000 тона захар.

Значително развитие през петилетката ще получат кожарската, кожухарската, обуварската, каучуковата, дървопреработвателната индустрии, а също книжната, металопреработването, електропромишлеността и порцелановата и стъкларската индустрии.

Петгодишният план предвижда такова увеличение на продуктите на леката промишленост, което ще донесе чувствително подобряване на положението на трудещите се у нас. Много по-пълно ще бъдат удовлетворени техните нужди.

Петгодишният план предвижда силен тласък в развитието на нашето селско стопанство. Набелязва се увеличение на обработваемата площ с повече от 1.650.000 декара, увеличение на урожайността с 20% спрямо 1939 г. и да достигне добив от декар 150 кг. зърнени храни. Увеличава се и производството на техническите култури с оглед да могат по-пълно да удовлетворяват нарастващите нужди на нашата лека индустрия.

Петгодишният план предвижда разрешение на зърнената проблема у нас. Това ще повлече след себе си и подобрене на нашето силно изостанало животновъдство. Петгодишният план предвижда двойно увеличение на свинете в 1953 г. в сравнение с 1939 г. Набелязва се също така значителен ръст на говедата и птиците.

Голямо увеличение се предвижда за горското стопанство и риболова.

Петгодишният план в областта на селското стопанство цели да се развият неговите производителни сили в такъв размер, щото през петилетието да се паднат на глава от населението не 304 кг. зърнени храни, както е било в 1939 г., а 337 килограма.

За да се достигнат тия резултати в селското стопанство — т. е., за да се ликвидира с голямата и позорна изостаналост на нашето селско стопанство — то трябва да скъса с досегашната си структура.

Петгодишният план предвижда коренна реконструкция за нашето селско стопанство. Преди всичко необходимо е то да се уедри по пътя на създаване с усилено темпо на ТКЗС. За

пет години трябва да се кооперират по-голямата част от дребните и средни селски стопанства. «С дребното стопанство — казва Ленин — не ще премахнем нуждата.» И по-нататък той продължава: «Ако ние и в бъдеще си останем по старому с дребните стопанства, то, макар и свободни граждани на своята земя, все едно нас ни заплашва неминуема гибел.»

Поради това петгодишният план предвижда 30 милиона декара земя да бъде кооперирана в ТКЗС, т. е. над 60% от селските стопанства. По този начин в края на петилетиято у нас ще има около 4000 ТКЗС и 300—400 хиляди единични селски стопанства — вместо 1.100 хиляди, колкото са сега.

Наред с това МТС ще се увеличат от 71 на 150, тракторите — до 10.000.

В края на петгодишния план ТКЗС и ДЗС са длъжни да дадат 72% от цялата стокова продукция на селското стопанство.

Кооперирането на нашето селско стопанство се налага по две причини: първо, за да се премахне жалкото съществуване на половината от населението на страната и, второ, защото социалистическата индустрия не може да се развива на ниската база, каквато представлява нашето днешно примитивно селско стопанство. Освен това след 9 септември нашата страна стана хиляди пъти по-демократична от западните демокрации. Е добре, тая най-прогресивна демокрация не може дълго време да се ослана на две основи: на социалистическа индустрия и на раздробено селско стопанство. Изходът от това противоречие е в туй, че селското стопанство също трябва да стане социалистическо — едро, механизировано, въз основа на кооперирането му. Щом индустрията и селското стопанство у нас тръгнат по един път на развитие — социалистически — това им осигурява разширено възпроизводство и следователно — непрекъснато подобрене положението и на народното стопанство, и на трудовете се.

Другари и другарки народни представители! Съставянето и осъществяването на голямата стопанска програма, дадена с първия Димитровски петгодишен план, се базира върху достигнатите досега стопански успехи и изменението на класовите сили у нас в полза на демокрацията и социализма. Тя се базира и на безкористната помощ на великия Съветски съюз, а също и на стопанското сътрудничество на страните на народната демокрация. Революционната промяна след 9 септември 1944 г. стана основа за дълбоки политически и икономически изменения в нашата страна. В основните си линии развитието у нас не се различава от това, което наблюдавахме в Съветския съюз, където също властта е в ръцете на трудовете се и където работническата класа осъществява ръководна роля.

Нашата работническа класа и съюзът на работниците и селяните у нас не могат да имат други цели и задачи, различни от целите и задачите на съветските работници и селяни. Само че осъществяването на тях цели и задачи трябва да се съобразява със степента на развитието и организираността на работниците и селяните у нас.

Три са главните задачи, които стояха и стоят пред народната демокрация у нас, които др. Сталин при съветските условия формулира така:

«а) да се сломи съпротивата на съборените и експроприрани от революцията помещици и капиталисти, да се ликвидират всички и всякакви техни опити за възстановяване властта на капитала;

б) да се организира строителството в духа на сплотяване всички трудовете се около пролетариата и да се пведе тази работа така, че да се подготви ликвидирането, унищожаването на класите;

в) да се вържи революцията за борба срещу външните врагове, за борба срещу империализма.»

Непосредствено след 9 септември нашата народна власт, както е известно, хвърли против германските окупатори над 450.000 бойци, които заедно с непобедимата съветска армия се бяха против хитлеристка Германия за спасението на независимостта, на държавния суверенитет на България. Лозунгът на революционната власт в тая свещена освободителна война бе: «Всичко за фронта, всичко за победата!»

В същото време народната власт осъществяваше контрол над производството, за да се осигури непрекъснатата работа на фабриките и мините и за да се парализира саботажът на капиталистите. Бяха проведени аграрната реформа и законът за конфискация на придобитите по незаконен начин богатства. Нашата революционна власт проведе редица мероприятия за слагане съпротивата на съборения враг, като организира народен съд, чистка на държавния апарат и на войската от фашистките и реакционни елементи.

В стопанската област се започнаха първите опити за планиране на стопанството с цел по-скоро да се залечат раните, нанесени от войната, и да се създадат необходимите условия за бързо развитие на страната по пътя към социализма.

През изминалия период от 9 септември досега народната власт е използвала властта с цел да откъсне трудовете се маси от влиянието на буржоазията, да заздрави съюза на пролетариата с трудовете се маси, да въвлече тия маси в успешното осъществяване на широко стопанско, политическо и културно строителство у нас, за държавното ръководство на трудовете се.

Днес ние можем с пълно удовлетворение да отбележим големи структурни изменения в икономиката и класовия състав на нашата страна в полза на работническата класа и трудовете се селяни. Особено силни са измененията в областта на индустрията.

Фабриките и мините станаха държавни, т. е. общонародно достояние. Следователно социалистическият сектор в индустрията стана господстващ сектор. Капитализмът е изгонен от сферата на нашата индустрия, а социалистическата производствена форма сега е неограничено господстваща система в областта на индустрията.

Със събаряне на капиталистите от властта държавно-капиталистическият железопътен и воден транспорт мина в ръцете на народната държава и стана също общонародно достояние. С това социалистическият сектор стана господстваща система в областта на транспорта.

Усилията на трудовете се в нашата страна са насочени към изграждането на една силна индустрия, включително и тейка. Тая задача съставлява основното звено в първата петилетка. Издърпването на това звено напред ще повлече след себе си цялата верига. Поради това индустриализацията на страната се очертава като един от основните закони за развитието на нашето стопанство.

Коренни изменения станаха и в областта на търговията. Най-важното изменение е това, че почти цялата вътрешна и външна търговия на едро се намира в ръцете на народната държава. Колкото се отнася до стокооборота на дребно, 32% от него се намира в ръцете на държавния, социалистически сектор, 39% — в ръцете на обществените, кооперативен сектор, и само 29% в частния сектор. По този начин в търговията на едро и дребно социалистическата форма е господстваща.

Най-важното изменение в селското стопанство е създаването над 1.000 трудово-кооперативни земеделски стопанства с 3.000.000 декара земя. Второ важно изменение в селското стопанство е създаването на машинотракторни станции, броят на които надминава 70. Третото изменение в селското стопанство е създаването на държавни и кооперативни и други обществени животновъдски ферми, числото на които е приблизително 1.300.

По-нататъшното развитие на нашето селско стопанство ще става в тясна връзка с господстващия в индустрията, транспорта и търговията социалистически сектор и това ще съдейства, щото социалистическият сектор и социалистическата система в близките години да станат господстващи и в селското стопанство. С разширяването и успешното развитие на тия изменения ще се реши основният въпрос за преходния период «кой кого» в полза на социализма.

Тия големи изменения в нашата икономика станаха в един период само от 4 години. Унищожаването на старите стопански форми и отношения през време на прехода от робството към феодализма и от феодализма към капитализма ставаше в течение на цели столетия. Преминаването от капитализма към социализма става в течение само на няколко години. Това ни показва опитът на Съветския съюз. Това се потвърждава и от успехите, които нашата революционна власт постигна за изтеклите четири години.

Благодарение на тези дълбоки революционни преобразования у нас, има два вида противоречия — антагонистически и неантагонистически. Първите произлизат от това, че капиталистическите елементи още съществуват в някои сфери на народното стопанство. Вторите характеризират отношенията, които се създават в ония сфери на народното стопанство, в които господства социалистическият сектор. Първите са остатъци на капиталистическата производствена форма, вторите са резултат на новите производствени форми — на държавната, обществената, социалистическата. Антагонистическите противоречия произтичат от вчерашното и отчасти от днешното състояние на стопанството в някои сектори у нас; неантагонистическите са: законът на движението на социалистическата икономика, която все повече и повече ще овладява стопанския терен у нас. Тя е нашето бъдеще.

Благодарение на тези дълбоки икономически изменения в нашата страна станаха и големи класови изменения. Съотношението на класовите сили рязко се измени в полза на работническата класа, в полза на демокрацията и социализма.

Преди всичко икономическите изменения доведоха до премахване на капиталистическата класа в индустрията. Изчезнаха спекулантите и търговците в едрата търговия и до известна степен и в дребната търговия. Тези изменения доведоха до нанасяне значителен удар и върху класата на кулаците. Ако в капиталистическа България преди ние имахме две основни класи — работническата и капиталистическата — то сега капиталистическата класа е в значителна степен дезорганизирана и губи все повече и повече влиянието си върху народните маси. Капиталистите се отстраняват сега от икономиката на страната така, както на 9 септември те бяха изгонени от кормилото на държавната власт.

Работническата класа сега е вече нова класа — освободена от експлоатацията на фабрикантите. Тя заедно с целия трудещ се народ владее средствата за производство в индустрията, ж. п. транспорта и едрата търговия.

Трудовете се селяни също така са освободени от грабежа на фабрикантите, средните търговци и банките. Селяните в ТКЗС, където се работи с модерни земеделски машини и се използва агротехниката, също не са вчерашните селски стопани, които се измъчват на своето парче земя и за да нахранят семейството си са принудени да работят на кулака. В ТКЗС има още форма на експлоатация — рентата — която ги отличава от колхозите. Но ТКЗС са добра база за по-нататъшно развитие, в резултат на което ще изчезне всякаква експлоатация на човек от човека.

На петия конгрес на Българската комунистическа партия др. Георги Димитров, относно перспективите в развитието на ТКЗС, каза: «Ние обаче разчитаме, че чрез постепенното въвеждане на бедните и средни селяни в трудово-кооператив-

ние земеделски стопанства, с развитието на машинотракторните станции, както и чрез забраната на използването, ограничаване и впоследствие забраняване на покупката и продажбата на земята, намаляване и впоследствие премахване на рентата по решение на самите кооперирани селяни, когато условията позволяват това практически, въпросът за национализацията на земята ще се разреши, като цялата земя остане във вечно ползуване от трудещите се селяни. По такъв начин трудещият се селянин, който сега е роб на своето дребно парче земя, ще може да се ползува в най-широка степен от плодотворността на земята, които ще бъдат до значителна степен увеличени в резултат на модерното и машинно оборудване в едрите земеделски кооперативни стопанства.»

Опитът на великия Съветски съюз показва, че само по пътя на съвместното водене на стопанството селяните се освобождават от експлоатацията на кулака и си осигуряват един заможен живот. В края на краищата не може да съществува такова положение, когато в страната се строят големи цементни, металургически, химически и т. н. заводи, язовири, електростанции, с една дума социалистическата индустрия, да има над един милион селски стопанства, които не само не могат да дават сурови материали на индустрията и хляб на работниците, на поточнопроизводителите и т. н., но и сами не могат да се изхранват. Народната революционна власт не може да се строи на две основи: от една страна силна социалистическа индустрия и от друга — дребно, разпокъсано селско стопанство, което владее жалко съществуване.

ТКЗС в нашето селско стопанство са оня форма, която с редица допълнителни мероприятия и при по-нататъшното си развитие ще осигури на нашата промишленост и на населението необходимите им суровини и храни. Поради всичко това вторият икономически закон в развитието на нашето народно стопанство е кооперирането на стотиците хиляди разпръснати селски стопанства. Кооперирането на стотиците хиляди селски стопанства в ТКЗС е най-трудната задача на социалистическата революция.

Увеличението броя на заетите лица в производството, ръстът на средната годишна работна заплата и ръстът на фонда на работната заплата водят към пълното ликвидиране на безработицата у нас. Изчезва страхът пред неизвестността на утрешния ден. Значително се подобрява положението на работническата класа и трудещите се.

В това е и особеността на социалистическото строителство, че заедно с разширяването на неговия размах увеличава се и благосъстоянието на труженниците на труда.

По този начин третият закон за развитието на нашето народно стопанство е постоянното и непрекъснато повишаване материалното и културното ниво на трудещите се, закон, който съществува само при социалистическото стопанско развитие, но не и при капитализма. Там развитието се съпровожда със засилване на експлоатацията, която води към абсолютно и относително осиромашаване на широките народни маси.

Победата на народната власт в нашата страна създаде политическите условия за преминаване към планово развитие на народното ни стопанство. Национализацията на индустрията, мачните и банките създаде икономическите условия за планиране на нашето народно стопанство. Двегодишният държавен народостопански план 1947—1948 г. вече се изграждаше въз основа на създадените условия за планиране на стопанството ни. Петгодишният план се състави при много по-добри политически и икономически предпоставки и основи. Той използва също така натрупания двегодишен опит на планово строителство у нас. Петгодишният план обхваща по-пълно планирането на нашето народно стопанство. Това особено ще стане ясно след една две години, когато кооперативният сектор в нашето селско стопанство ще се увеличи чувствително. Особено ясно ще проличи значението на петгодишния план в края на петилетията, когато ще бъдат създадени около 4.000 ТКЗС на мястото на 600-700 хиляди дребни и средни селски стопанства, когато ние ще имаме от една страна 4.000 ТКЗС с 30 милиона декара земя и 300-400 хиляди дребни и средни еднолични селски стопанства с 18-20 милиона декара земя. С други думи, към края на петилетията ние ще имаме вместо 1.100.000 селски стопанства, само 300-400 хиляди частни и 5.000 кооперативни. Това заедно с национализацията на индустрията ще тласне значително напред планирането на нашето селско стопанство и въобще планирането у нас.

(Председателското място заема подпредседателят Атанас Драгиев)

Пред петия конгрес на Българската комунистическа партия др. Георги Димитров каза: «Национализацията на индустрията е най-важното революционно мероприятие в стопанството, което окончателно утвърди плановете развитие на нашата страна по пътя на социализма.»

По този начин планът се превръща също така в един от основните закони за развитието на нашето народно стопанство.

Ние ще срещнем трудности на своя път по построяване основите на социализма у нас, но те ще бъдат преодоляни. Гаранцията за това е все повече и повече укревящото се морално-политическо единство на нашия народ и новият патриотизъм, който се заражда, здравият съюз на работниците и селяните под ръководството на работническата класа, начело с героичната и изпитана в борбите Българска комунистическа партия, възглавявана от нашия мъдър учител и вожд др. Георги Димитров.

Под ръководството на др. Георги Димитров ние съборихме фашистката диктатура и бе установена властта на работниците и селяните у нас.

Под ръководството на др. Георги Димитров нашият народ успешно ще изпълни петгодишния план и по този начин ще изгради основите на социализма в нашата страна.

От името на парламентарната група на Българската комунистическа партия аз заявявам, че ние единодушно одобряваме и ще гласуваме за законопроекта за петгодишния план. (Ръкоплескания)

Председателстващ Атанас Драгиев: По законопроекта има думата народният представител Лалю Ганчев.

Лалю Ганчев (з): (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Изминаха повече от четири години от победоносното деветосептемврийско въстание, от славното утро на великия 9 септември 1944 г., когато нашият изстрадал народ, с помощта на могъщата Червена армия, смъкна фашистката тирания, прогонил хитлеристките окупатори, възврати свободата над измъчената ни родина и пое цялата държавна власт в своите собствени ръце. И оттогава повече от 4 години неспирно и упорито нашите трудещи се хора от градове и села, под ръководството на героичната работническа класа, под спасителното знаме на Отечественния фронт градят своята нова, свободна и демократична държава.

През тези 4 тежки следвоенни години българските работници и трудещите се селяни, нашата борческа народна младеж ден и нощ със своя възторжен труд лекуваха раните, които ни завеща фашизмът, възстановяваха нашето разсипано народно стопанство. Стотици и хиляди младежи, най-добрите синонове и дъщери на народа ни, отдадоха всички свои сили, целия свой ентусиазъм във всеобщия устрем за извеждане на страната ни от пропастта, в която я бяха хвърлили противонародните режими, монархията и фашизмът, за изтръгване на народа от мизерията, на която беше го подлюжила чуждата и българската буржоазия. Колко тежка задача за нашето Правителство, за нас, за целия наш народ — да се възстанови и изгради една ограбена и разорена страна!

Вследствие на повече от половинвековната престъпна и грабителска политика на крупната капиталистическа управляваща олигархия у нас България зае мястото на една от най-бедните и изостанали европейски страни. Поддържайки, че България не може да има своя собствена икономика, финансово-търговският и индустриален капитал до 9 септември настоячиво бранеше дребно-земеделския характер на нашата страна, оставяйки нашето селско стопанство да достigne своята раздробеност до 12 милиона парчета земя, която, обработвана при най-примитивни условия, без всякакви грижи за увеличение на нейния доход, носеше недоляждане, бедност и страдания за широките трудещи се земеделски маси и даваше пълна възможност за жестоко ограбване на земеделския труд. От кръгло 1.100.000 земеделски стопанства 66% притежават по-малко от 50 декара земя, 165.000 земеделски стопанства нямат никакъв земеделски инвентар, а 135.000 земеделски стопанства нямат никакъв работен добитък и те неизбежно ставаха плячка на капиталистическата и кулашката експлоатация в селото. От кръгло 43 милиарда общ доход в селското стопанство само 1/10 от селските стопани — крупни земевладелци и кулаци — използваха 22% от този доход. Като прибавим към това състояние престъпната и расизмическа политика на монархо-фашизма спрямо животновъдството, разбойническото ограбване на нашите домашни животни от хитлеристките нашественици, безмилостното и варварско опустошение на горите от частните капиталисти, които по пътя на собственото обогатяване изсякоха и обезлесиха 20% от горската площ, всеки може да заключи каква огромна работа трябваше да положи Правителството на Отечественния фронт за възстановяването и реорганизирането на нашето селско стопанство.

(Председателското място се заема от подпредседателя Яни Янев)

Но успоредно с него, и преди всичко, се налагаще възстановяването, реорганизирането и изграждането на българската индустрия, която беше почти излязла в ръцете на капиталистите, които създадоха своите индустриални предприятия не за да задоволяват нуждите на народа, но за да го ограбват. Вместо създаване на общо благоденствие, техните фабрики вещаха все по-голямо народно обедняване, защото в по-голямата си част индустрията беше паразитна, индустрия, която черпеше своята материална сила отвън, без да потърси да се възползува от големите природни богатства в нашата страна.

Частната индустрия и търговия беше създадена значителен брой банкерски групи от крупни милионери, които преди 9 септември бяха фактическите господари на цялостния живот в нашата страна. Тези банкерски групи чрез своите вносни и износни централи отвориха широко вратите за нахлуването в България на чуждестранния капитал, който до такива размери обхващаше нашия стопански живот, че по официални данни в края на 1937 г. той е съставлявал 41,2% от общия капитал във всички акционерни дружества. Под формата на най-различни търговски дружества и банки, чуждият и най-вече германският капитал е изсмуквал системно и неизменно всички жизнени сокове на нашата нещастна страна.

От сведенията, които др. Терпешев даде в своя доклад върху петгодишния план пред делегатите на петия конгрес на Българската комунистическа партия, се вижда, че чуждестран-

ният капитал от 1918 до 1944 г. е изнесъл от българската индустрия, търговия, от банките, от различни износи, застрахователни и други дружества общо 500 милиарда лева. Към тях като прибавим изнесените 200 милиарда печалби от вноса на чуждите търговски предприятия и 309 милиарда, дадени за репарации, ние ще получим общата сума 1.000 милиарда лева, смъкнати от гърба на българския трудец се на- род, откраднати от коравия залък на нашите работници и тру- деци се селяни. Като прибавя към тях др. Терпешев и пе- чалбата, която са имали българските капиталисти за времето от 1924 до 1944 г., възлизаща на 889 милиарда лева, по- лучава се общата сума 1.889 милиарда лева ограбен, изму- чан народен труд. Цели поколения прекараха живота си в страшна мизерия, работейки за хищнически български и чужд капитал, който постави България в категорията на най- бед- ните и изостанали страни в света. Затова омразата ни срещу него беше така неизмерима, затова народната борба беше така сурова и неотстъпна, затова победата на 9 септември е така скъпа и незабравима. Затова желанието на милионите труде- ци се хора да изградят своя нова народно-демократична дър- жава, със свое национално стопанство, мощна промишленост, модерно земеделско стопанство, развита обществена тър- говия, широка народна култура е така неудържимо и велико.

Още нестихнал ехтежът от победоносното преследване на разгромения фашизъм, наред по всички краища на страната пламна широка строителна работа. Големите мероприятия на нашата народна власт, като аграрната реформа, национали- зацията на индустрията, мините, транспорта и кредита, моно- полизирането от държавата на външната търговия и вътреш- ната търговия на едро, развитието на кооперативното движе- ние в земеделието, търговията и размяната — всичко това даде мощен потик във всенародния устрем за изграждането на нов, щастлив и благоденстващ живот в страната ни. Този твор- чески устрем на нашия освободен народ Правителството на Отечествения фронт насочи по пътя на една плановост, на едно системно, разумно и резултатно възстановяване във всички отрасли на нашия живот.

За бързото преодоляване на трудностите, които ни остави фашизмът, за изграждането на разрушенията, които ни завеща войната, за да се развие и догони довоенното производство в индустрията и земеделието, за да се създадат здрави еконо- мически основи на нашия народно-демократически режим, беше създаден двегодишният държавен народостопански план.

Обявяването обаче на двегодишния народостопански план срещна най-злостна съпротива сред все още господстващата тогава частно-капиталистическа експлоатация, сред органи- зираната вражеска опозиция в страната. С колко много нена- вист и омраза беше посрещнат планът в Народното събрание от агентите на перагромената по това време капиталистическа класа у нас! В своята безгранична злоба към народната власт и в страха си от успеха на нашето дело опозиционните депу- тати, жалките оръдия на кървавата българска и международна реакция тогава се опитаха да се гаврят и усмиват нашия план, третирайки го като неосъществим и фантастичен.

Но на този агонизиращ кръсън на враговете отговори це- лият наш трудец се народ. Една могъща вълна на ентузиазиз- ран и радостен труд заля нашата страна. За пръв път в на- шата история 2.000 младежи и девойки се явиха с кирки и ло- пати сред дебрите на Хайбоаз, където поставиха началото на величавото младежко бригадирско движение, което през 1947 г. събра под гордо развято знаме на Отечествения фронт 85.000 младежи, а през настоящата 1948 г. страната ни беше обхваната от възоржения труд на 250.000 млади строители на Народната ни република. (Ръкоплескания) На- вред по фабрики и предприятия, трудови кооперативи и дър- жавни стопанства изникнаха спонтанно и въодушевено десетки и стотици производствени бригади и всеки нов ден отбелязваше нови ударници, герои на труда, рационализатори, прекрасни творци и патриоти. Така народът ни отпочна осъществяването на двегодишния държавен народостопански план и въпреки редицата неблагоприятни обективни и субективни условия, най- вече поради трите сушави години, които решително спъваха осъществяването на плана, ето резултатите.

Още през първата година на плана нашата промишленост увеличи производството си с 16.7% в сравнение с 1946 г. и с 12.7% в сравнение с 1939 г. Очаква се през тази година увеличението на производството да достигне 44% повече от миналата година и 71.5% в сравнение с 1939 г.

Темпът на производството, който отбелязва V конгрес на Българската комунистическа партия, е непознат досега в на- шето стопанство. Очаква се производството на електроенергия да се удвои в сравнение с довоенните години. Налице са всички данни, че индустрията през тази година ще изпълни плана си 101%, а металодобиването, машиностроенето и кора- бостроенето ще приключат с едно повишение от 3 до 7%. Построиха се редица машини, като различни видове серийни стругове, помпи за напояване, шлайфмашини, бормашини, каменотрошачни, които досега се внасяха от чужбина. Бяха построени 140 км. ж. п. линии, вместо предвидените 83 км. Товарните вагони се увеличиха с 1.045. Поради го- лемите трудности в доставките не се отбелязва увеличение в локомотивния парк. Планът за товарните коли ще бъде изпъл- вен 148% и 79% за автобусите. Значително постижение планът отбелязва във водния и въздушен транспорт. Извърши се национализацията на частните морски и плавателни съдове: създаде се държавно корабоплавателно предприятие Българ-

ски държавен морски флот, което отначално съвпадна с два кораба, а в най-скоро време — с три морски парахода; създа- доха се три вътрешни и един международен рейс, а също така и гражданска санитарна авиация. Поштите, телеграфите и те- лефоните изпълниха своя план 100%, като вместо 30 нови т. п. станции се откриха 38 при едно голямо подобрене в съобщителните услуги.

Въпреки следвоенните трудности, не малки постижения отбелязва нашата външна търговия, която през тази година из- пълни своя план 90.4%. През двегодишния период вътреш- ната търговия и особено едрата търговия премина в обществе- ния сектор. Създадоха се вътрешно-търговски централи, като Тютюнев монопол, Спиртен монопол, Яйцецентрали, предпри- ятие за обувки и колониални стоки, Нармаг, Хоремаг, Топливо и др., които изместиха частната търговия и спасиха консума- тора от капиталистическа експлоатация.

Общият стокооборот отбелязва 15% увеличение.

С чувство на особено задоволство трябва да подчертаем постиженията по двегодишния държавен стопански план в на- шето селско стопанство, където народните врагове граяха своите нещастни надежди за провалянето на плана. Въпреки тежките сушави години, голямата изостаналост, непродуктив- ност и разпокъсаност на нашето земеделско стопанство, об- щата продукция на растениевъдството в края на тази година достигна довоенното ниво, като някои култури го надминаха, а някои култури са под него.

В сравнение с довоенното производство продукцията на мляко е достигнала 100%, а на вълна — 104%; изостава производството на месо — 65%, на яйца — 75%. Създадоха се скотовъдни ферми, чийто брой достига 1.775, вместо 1.480 по плана за 1948 г.

Похвални са резултатите от ветеринарното дело, които през тази година се движат така: при прегледа на животни планът е изпълнен 106%; при ваксинация срещу заразни болести — 107%; при изкуственото осеменяване — 100% за миналата година, а през тази година процентът ще се увеличи двойно.

Напредък отбелязва също така механизирването в нашето селско стопанство. През 1946 г. ние имаме само 20 машино- тракторни станции, през миналата година те станяха 30, а сега техният брой достига 70. Само през тази година произ- водството и вносът на земеделски машини възлиза на 1.400.000.000 лв.

Преустрои се и се организираха редица държавни земе- делски стопанства, които ще служат за пример в нашето зе- мелдие и ще произвеждат елитни животински и растителни материали.

Въпреки злокачествените пророкувания на реакцията, ТКЗС достигат все нови и нови успехи. Беше запланирано техният брой да достигне 800, а те напук на враговете над- минаха 1.000 с 73.000 стопани и 3.000.000 декара обра- ботваема земя. Благодарение на системната агротехническа обработка на земята в ТКЗС те получиха по-висок добък от частните стопанства и вече представляват решителна победа в борбата за нов живот веред българското трудецо се селя- чество.

В тази насока двегодишният държавен план регистрира успехи и сред промишлеността и занаятчийството. Броят на занаятчийските трудови кооперации до 9 септември 1944 г. беше 570, през 1947 г. — 738, а през тази година техният брой се увеличи на 1.037 с 44.000 кооператори, или в про- центи тази година планът е реализиран 96%.

През тази година се завършиха редица индустриални пред- приятия като завода «Вулкан», 3 дървопреработвателни фа- брики, 12 гатерни, 3 текстилни, месингова фабрика, оловен завод и др.

За нуждите на селското стопанство се построиха 1.190 хан- гари, навеси, обори, свинарници, сушилни, 30 ремонтни ра- ботилници и се доставиха нови 600 трактори и 110 вър- пачки. Построиха се също така 8 земеделски училища и 10 ветеринарни лечебници; построиха се 890 км. нови пътища, 420 км. телефонни и телеграфни линии, 6.400 семейни и бекърски жилища, 12 гимназии, 137 основни училища, 10 читалища, 8 болници, детски домове, санаториуми и др. Започна се строежът на гигантските язовири «Васил Кола- ров», «Георги Димитров», «Тополница» и др. Започнаха се също така десетки и десетки нови обществени сгради, индустриални предприятия, ж. п. линии, пътища и др.

Ето в най-общи линии само някои от резултатите на двего- дишния държавен народостопански план. С този план нашето народно правителство, трудеците се, работническата класа възстановяват своята измъчена, ограбена и разорена от фа- шизма страна, поставиха индустрията, търговията, земедели- ето и целия икономически живот в служба на самия народ и с това почетоха жестоко експлоатация на робската капита- листическа система, сложиха основите на новата изграждаща се наша народна демократическа държава и откриха светлите перспективи към приближаващото се радостно и щастливо бъдеще.

По стръмния, но величав път към това бъдеще двегодиш- ният държавен народостопански план беше първият пробен ка- мък, първото изпитание, което народът ни блестящо издържа пред историята и човечеството.

Двегодишният държавен народостопански план направи от нашите работници и селяни истински хора, смели борци и строители на новия свят. В процеса на изпълнението на плана се кали нашето младо поколение в безгранична любов към родината.

В тези паметни години на строителство се разраснаха и укрепиха широки народни движения, мощни обществени организации, които заедно с политическите партии, начело с Българската комунистическа партия, създадоха неслъхушима основа за благоденствието на трудещия се наш народ под ръководството на неговата работническа класа и с това окончателно и завинаги се унищожи омразната хищническа и грабителска капиталистическа класа и се създадоха условия за построяването на спасителния и дълго мечтан социализъм. (Ръкоплескания)

Заставайки в челните редици на световния миролюбив антиимпериалистически блок, опирайки се на братския и непоколебим Съветски съюз, черпейки пример от неговите героични народи, които изградиха социализма, за да бъдат днес свободни и честити, целият наш народ, поведен от неговия най-достоеен и прославен, мъдър народен вожд др. Георги Димитров, се отправя непоколебим, горд към бъдещето, с грейнала вяра в пълното тържество на своето историческо дело, делото на свободата и благоденствието, делото на социализма. (Ръкоплескания)

По този единствен и спасителен път на нашия народ ще бъдат стъпкани и последните открити и прикрити врагове, ще бъде сломена и последната мизерна капиталистическа и кулашка съпротива в нашето селско стопанство, ще бъдат разобличени и унищожени казвите и да се появят агенти на международната реакция, на империалистическите агресори, платените оръдия на подпалвачите на нови войни. Никакви външни сили и никакви тъмни мисионери и диверсанти не могат да притъпят волята на един народ, поел съдбините си в своите собствени ръце и решил да изгради своята собствена държава, в която няма да има робство и мизерия, няма да има място за експлоататори, чорбаджии и тунейджии. (Ръкоплескания)

В кой български град или село, в кой завод или предприятие, в кое учреждение или стопанство кой трудещ се гражданин на нашата народна демократична страна днес не очаква новите задачи на нашето Правителство за всенароден градеж на социализма в България? И ето тези нови задачи на Правителството на Отечествения фронт, големите повели на новото време, са дадени в новия петгодишен план за развитието на народното стопанство, за построяване основите на социализма у нас чрез широка индустриализация, електрификация, коопериране и машинизиране в селското стопанство.

Петгодишният държавен план, както е определено в самия законопроект, ще даде още по-голям тласък в развитието на производствените сили чрез максимално разрастване на тежката промишленост, която ще стои начело в цялото народно стопанство през периода на нашата първа родна българска петилетка. Централно място в това развитие ще заемат електропроизводството, добивната промишленост, металургията, машиностроението и тежката химическа индустрия като бази за все по-голямо разрастване на нашата индустрия и машинизиране на нашето земеделско стопанство. Тежката химическа индустрия ще се развива с оглед да окаже решителна помощ за увеличение на доходността на нашата земя, като бъде снабдявана с изкуствени торове и други химически препарати, соли, зотна киселина, калцинирана сода, целулоза и др.

През петгодишния план нашето земеделие ще добие нов облик по пътя на неговото коопериране и високо агротехническо усъвършенстване. Обрабатваемата земя ще се увеличи с повече от 1½ милиона декара, което ще се постигне от пресушаване на блатистите места, разработване на пасища и мери. Съгласно плана, през 1953 г. ще има увеличение на растително-въдството със 78% в сравнение със сега и на животновъдството със 142%. В сравнение с 1939 г. ние ще достигнем увеличение в производството на зърнохлебните храни с 20%, на фуражните храни с 23%, растителни влакна с 200%, памук с 233%, слънчоглед и захарно цвекло два пъти повече, тютюн със 17%, плодовете и троздето общо с 60% в сравнение с довоенното производство.

Машинизирайки все повече нашето стопанство, съгласно плана през 1953 г. ние ще имаме 150 машинотракторни станции с 10.000 броя трактори, 13.000 плугове, 4.300 тракторни редосеялки, 4.400 тракторни сноповръзвачки, 5.300 върпачки и 100 комбайни. Този огромен машинен парк ще извади от българската земя достатъчно храна за задоволяване нуждите на народа ни, който в сегашното си състояние нашето земеделие не може да задоволи.

Петгодишният план ще сложи край на кулашката експлоатация на село, на недоиздаването и на окаяния селски живот. Изграждането на трудовите кооперативни земеделски стопанства носи освобождение, благосъстояние и истински човешки живот за широките бедни и средни селски маси.

Съгласно плана, през 1953 г. ние ще имаме щастието да видим не по-малко от 60% от българското селско стопанство обхванато от нашите спасителни ТКЗС. Нека вият империалистическите хиени, нека съскат селските кулашко-експлоататорски елементи — трудовите кооперативни земеделски стопанства ще растат и ще укрепват, за да превърнат нашата изстрадала земя в здрава и могъща опора на новата ни социалистическа държава, в която работници и селяни ще бъдат свободни и щастливи граждани на нашата велика епоха.

Петгодишният план ще развие и рационализира горската промишленост, експлоатацията на горите, като производството на дървен материал през 1953 г. ще достигне 105% в сравнение с довоенното производство. Ще се извърши залесяване на широки площи, ще се подобри състоянието на горите, като се

разширят държавните горски разсадници, ще се увеличи рибното производство, ще се довършат и увеличат започнатите железопътни линии, ще се развие общественият сектор на нашата вътрешна търговия, като се развие мрежата на държавните и кооперативните търговски предприятия, за да станат те мощен фактор в снабдяването на населението.

Ще се развие също така външният стокообмен на страната, за да бъдат своевременно внасяни необходимите суровини, машини и машинни части за промишленото строителство и земеделското стопанство.

Ще се разшири нашето просветно дело, ще се увеличи броят на учебните заведения, ще се увеличат особено професионалните училища, ще се положат грижи за увеличение броя на инженерно-техническите и други ръководни кадри за всички области на нашия живот, ще се вербуват работници-специалисти за промишлеността, транспорта и земеделското стопанство, ще се подпомогне развитието на нашата наука, като тя се постави в помощ на народното стопанство. Ще се развие и научно-изследователското дело.

Петгодишният държавен план ще повдигне материалния уровень на българското население, ще увеличи социалните и здравни грижи за трудещите се и ще създаде условия за пълен разцвет на нашата култура и изкуство.

Безспорно, другарки и другари народни представители, осъществяването на петгодишния държавен план предполага още по-широко разгръщане силите на народа ни за по-голяма упоритост при преодоляване трудностите, които ще срещнем в набавянето на сурови материали, при недостига на електрическа енергия, при недостига на кадри и при вредителството на все още скрити врагове.

Но нашият народ има достатъчно сили да преодолее трудностите. «Няма трудности, които да не могат да бъдат преодоляни от нашия народ, който е взел съдбините си в своите собствени ръце» — казва др. Георги Димитров. — Няма непреодолими трудности — отвърща ехото на целия народ, сплотен под знамето на Отечествения фронт и ръководен от такава могъща Комунистическа партия, калена в трудностите и подкрепяна от нашето борческо селячество. (Ръкоплескания)

Ние ще преодолеем трудностите, защото имаме безрезервната братска подкрепа на великия Съветски съюз, на съюзните народнодемократични страни. И нашият успех ще бъде и техен успех, успех на цялото прогресивно човечество, което днес въстава на смела борба за защита на мира и свободата, против империалистическото потисничество, против англо-американската капиталистическа агресия, против подпалвачите на нови войни, за траен мир и народна демокрация.

От името на земеделската парламентарна група, с чувство на гордост и вяра в бъдещето, заявявам, че ние единодушно и с възторг ще гласуваме закона за петгодишния държавен план. (Бурни ръкоплескания)

(Председателското място заема подпредседателят Атанас Драгиев)

Председателствуващ Атанас Драгиев: Има думата др. народен представител Анастас Петров.

Анастас Петров (р): (От трибуната) Много се говори по този петгодишен план. След разискванията, които станаха в следния петти конгрес на Комунистическата партия, и след разискванията, които станаха тук след хубавия доклад на др. министър Терпешев, на мене като че ли не остана много нещо да кажа и затуй аз ще бягам галоп само върху по-главните положения на двегодишния държавен народостопански план, за да мога да подчертая основите, върху които ще се гради петгодишният стопански план.

Другарки и другари народни представители! Трудещите се на Съветския съюз, възглавявани от партията на болшевиките, решиха най-важната задача на пролетарската революция — създадоха икономическа база за социализма в най-къс срок. Това беше световно-историческа победа. Тя показа огромните предимства на съветския строй и на социалистическата стопанска система.

В сравнително кратък период Съветският съюз преобрази 1/6 от земното кълбо и създаде най-мощната стопанска страна на социализма.

Великите победи на съветската икономика разобличават пред целия свят лъжливостта и неоснователността на твърденията на буржоазните идеолози, че народът не можел да мине без капиталистическата идеология. Съветският съюз посочи на всички народи пътя към победата на социализма. Въоръжени с историческия опит на Съветския съюз, вдъхновявайки се от неговия пример, народите от страните на Централна и Юго-източна Европа вървят към същата велика цел.

Успехите на съветската икономика свидетелствуват за великите резултати на политиката на Комунистическата партия, която съсредоточава и направлява усилията на десетки милиони освободени от експлоатацията труженици за изграждането на комунизма, осъществени въз основа на народостопански планове.

Съветският народ, ръководен от партията на Ленин-Сталин, преобрази изостаналата и зависима страна, каквато беше преди революционна Русия, в могъща индустриално-аграрна социалистическа държава. Най-великите преобразования бяха проведени по планове, чиято възможност и необходимост е обусловена от природата на социалистическото стопанство.

Разкривайки перспективите и посочвайки конкретните пътища за социалистическото строителство, тези планове мобилизират

лизират трудещите се за осъществяване политиката на съветската държава и имат в страната силата на закон. Знамето на борбата на съветския народ бяха Сталиновите петилетки, които създадоха мощта на Съветския съюз и осигуриха победата на Съветския съюз във великата Отечествена война.

Богатата практика и теория за планово ръководство на народното стопанство в Съветския съюз даде възможност на страните с народна демокрация, в които още не е напълно установен социализъм, да приложат принципите на планирането. Нещо повече: плановете за ръководство на народното стопанство в тези страни улеснява управлението на държавата за по-скорошното и правилно провеждане на социализма.

У нас със завземането на властта от народа на 9 септември 1944 г. започнаха да нагледат условията за планово ръководство на нашето народно стопанство. Народно правителство се възползува от тези възможности и създаде Върховния стопански съвет като централен орган за ръководство на народното стопанство.

С национализиране на индустрията, кредита и едрата търговия отстранени се влиянието на капиталистическата класа върху управлението на страната и средствата на производството, които станаха общонародна собственост, и се създадоха необходимите предпоставки за цялостно планово ръководство на стопанството. Създаде се нашият двегодишен стопански план, първият държавен народостопански план за 1947/1948 г. със задача: да се възстановят разрушените в народното стопанство и да се облекчат продоволствените затруднения, резултат от войната и фашистката окупация; да се повиши производството в земеделието, индустрията и занаятите, като се достигне и надмине довоенното ниво от 1939 г.; да се поставят основите на по-нататъщото наше икономическо развитие. Така двегодишният стопански план стана най-важният закон за развитие на народното стопанство.

Преди да преминем от двулетката към петилетката, преди да пристъпим към разглеждане Димитровския проект на петгодишния план за 1949—1953 г., трябва да се отчетат постигнатите резултати на двегодишния стопански план според контролните цифри на Дирекцията на статистиката, защото върху тази база се изгражда новият петгодишен народостопански план. В случая ще използвам реда и цифрите от проектно-резолюцията на петгодишния план от Централния комитет на Българската комунистическа партия.

Общо погледнато върху изпълнението на двегодишния стопански план, въпреки многобройните трудности от обективно и субективно естество, благодарение ентусиазма на трудещите се мъже, жени и особено младежите, които проявиха трудови подвизи и дисциплина в изпълнение на плана, бяха постигнати значителни успехи и в края на двегодишния период от изпълнение на плана може да се отчете, че задачите, поставени с него, се осъществиха в своите главни линии, както следва:

По промишлеността. Производствената програма за 1947 г. е изпълнена 85%, а за 1948 г. — 99%. Неизпълнението на плана за 1947 г. се дължи главно на голямата суша, поради която хранителната индустрия, която е 30% от цялата лека индустрия, не получи достатъчно сурови материали. Получената продукция през 1948 г. е по-голяма — около 75% от тази за 1939 г.

През 1948 г., в сравнение с 1939 г., основните отрасли увеличиха производството, както следва: електропроизводство — със 109%; производство на каменни въглища — със 74% и леката индустрия — с 67%.

В сравнение с 1939 г. общото производство на тежката индустрия е нараснало със 123%, а на леката индустрия — с 55%. Ускоряният темп на развитието на тежката индустрия в сравнение с леката става характерен белег за нашето народно стопанство.

Задачата, поставена от двегодишния стопански план, да се постигне и надмине довоенното ниво в областта на промишлеността, е изпълнена. Това се дължи на национализацията и реорганизацията на индустрията; дължи се на социалистическото съревнование, ударничеството, повдигане квалификацията на работниците, взетите мерки за подобрене материално-битовите условия на работническата класа, подобрене в снабдяването със сурови материали на индустрията и др.

Макар че машинният парк в редица индустрии се състои от стари модели, че машиностроителната, металната и текстилната индустрии страдат от липса на автомати, то пак значителният ръст на производството в промишлеността и в частност в индустрията не означава, че последните са стигнали предела на своите производствени мощности. Голяма част от индустриалните предприятия и сега работят на една смяна. Работните дни в годината не превишават 200, когато нормалното е да се работи 280—300 дни.

Пуснаха се в действие нови промишлени обекти, няколко електрически централи, циментовият завод, фабриките «Елхим» и «Горхим», други две керамични, три текстилни, три гатерни и др.

През двегодишния стопански план, макар да не се внесоха особени структурни изменения в промишлеността, значително се гласна механизацията в земеделието и техническата реконструкция в транспорта. С това се положи началото на едно ново широко социалистическо изграждане на промишлеността за ликвидирането на едно наследено от миналото несъответствие между развитието на индустрията и електропроизводството.

Накрай нека не забравяме и друго едно важно обстоятелство, което много попречи да се изпълни двегодишният стопански план за промишлеността. Това е голямата суша. Посочените по-горе проценти биха били значително по-високи, ако

нямаше тази продължителна суша, която доведе до криза в електроенергията, криза, която ни застави — казва др. министър на индустрията — да спрем няколко фабрики в София и другаде и да не работят по 4-5 дни в седмицата.

По земеделието. Посевната площ е увеличена през двегодишния период с 531.000 декара. Посевният план за 1947 г. се изпълни 100%, а през 1948 г. — 94.6%.

Общото производство в полевъдството през 1948 г., в сравнение с това през 1939 г., достигна: по растениевъдството — 99%, животновъдството — 91%, горското и ловното стопанство — 170%, риболовът — 143%.

Производството на по-важните земеделски култури, сравнено с 1939 г., се изразява така: зърнени храни — 97%, зърнен фураж — 76.2%, растителни влакна — 150%, маслодайни култури — 77%, тютюн — 73%, захарно цвекло — 143%.

По животновъдството. По плана е предвидено в сравнение с 1939 г. то да достигне 101.8%, а достигна 91.5%; по растениевъдството — да достигне 122.8%, а достигна 99%.

Горско стопанство. На нарасналите нужди на народното стопанство и в частност на строителството и възстановяването на разрушената горското стопанство отговори с увеличено производство. Макар че горското производство е много примитивно, няма пътища, липсва му механизация в сечта и в транспортване на дървения материал, и при това трудности то достигна и надмина довоенното ниво със 178% материали за строителство — 153.6%; дърва за горене — 192.3%. Извозването на тия материали достигна 179.7%.

Уловът на риба през 1948 г. в сравнение с 1939 г. нарасна на 142%.

Залесяване. През 1947 г. се залесиха кръгло 160.000 декара — три пъти повече от преди 9 септември 1944 г. През пролетта на 1948 г. се залесиха 112.000 декара, а през тази есен — 100.000 декара. Планът е изпълнен с 18%.

Другари и другарки народни представители! От отраслите в земеделието достигнали са довоенното ниво: растениевъдството — 99%, гори и лов — 165%; само животновъдството през 1948 г., в сравнение с 1939 г., изостава на 91.5%. Редица важни култури, като зърнено-хлебни, зърнено-фуражни, маслодайни семена, особено слънчогледът, не можах да достигнат довоенното ниво. Изоставането на зърнените фуражи, които едва достигнаха до 76.2% от довоенното производство, представлява сериозна опасност за развитието на едно продуктивно животновъдство. Положението още повече се влошава поради обстоятелството, че обработваемата площ за фуражни култури, включвайки и естествените ливади, за 1948 г. се намалила с 0.5% в сравнение с 1939 г. Това обстоятелство и други трудности са причината за намаляването на фуражните култури.

По двегодишния план за 1948 г. се набелязваше растениевъдството да достигне, както казах, 122.8%, а животновъдството — 101.8%. Поради сушата почти по всички култури — зърнени, фуражни и индустриални — набелязаното по плана не се достигна.

Общият брой на конете, козите, птиците не достигна довоенното ниво. Само броят на говедата и свинете надхвърли довоенното ниво: говедата — със 108%, а свинете — със 126.9%.

Вълната в 1948 г., в сравнение с 1939 г., достигна 103.9%. Всички останали по-важни животински произведения са под нивото на 1939 г. Животни за клане — 65.4%, мазнини: сланина, лой — 68.5%, яйца — 75%. Това е едно несъответствие в развитието на нашето земеделие, резултат на разпокъсаността на земята.

При запланивани 1.480 ферми за 1948 г. се създадоха 1.400. Обаче другарят помощник-министър каза, че са 1700.

Министър Добри Терпешев: Пораснали са от времето на написването на резолюцията досега от 1.400 на 1.700.

Анастас Петров (р): Има едно покачване, но като завърши двулетката, ще кажете колко са.

Другари и другарки народни представители! Механизацията на селскостопанската работа е значително увеличена. В края на 1948 г. нашето селско стопанство ще разполага с тракторен парк от 4.960 броя. Само през 1948 г. в земеделието се внесоха нови машини на стойност 1.664.000.000 лв.

Броят на машинотракторните станции порасна от 20 през 1946 г. на 30 през 1947 г. и на 70 през 1948 г., а сега отиват към 100 и нещо. Изобщо през двегодишния период се направи сериозна крачка в механизацията и модернизацията на селското стопанство.

В общонародния сектор на земеделското стопанство има 84 държавни земеделски стопанства с обща площ 775.000 декара.

Бяха запланирани да се създадат 800 ТКЗС, а досега се създадоха над 1.000, с повече от 60.000 кооператори и над 3.000.000 декара земя.

Министър Добри Терпешев: Сега са 73.000 кооператори с повече от 3.000.000 декара земя.

Анастас Петров (р): Да, сега са 73.000 с над 3.000.000 декара земя. В последните месеци техният брой ежедневно расте. Благодарение на добрата обработка на земята, въвеждането на агротехниката и снабдяването със сортови семена ТКЗС дадоха по-високи добиви от частните стопанства. Трудните кооперативни земеделски стопанства вече са окончателно затвърдена нова форма в селското стопанство.

Въпреки увеличението на производството, което в много отрасли стигна и надмина довоенното ниво — 1939 г. — на

пазара пак се чувства недостиг на стоки, главно на селско-стопански произведения. Това се дължи на порасналите нужди на трудещите се, освободени от капиталистическото робство; дължи се на увеличената им консумативна способност в резултат на стопанската политика на Правителството; дължи се на повишената консумативна способност на селското производително население, което сега изнася по-малка част от производството си. Това се обяснява още и с по-справедливото социално разпределение на произведените стоки. През 1947 г. са раздадени на населението хранителни продукти на сума 4.070 милиона лева, по цени от 1939 г., а в 1948 г. — за 4.791 милиона лева. Текстилни и кожени произведения са раздадени през 1947 г. за 2.147 милиона лева, а през 1948 г. — за 1.919 милиона лева.

Раздадените през 1948 г. количества хранителни произведения, като месо, мазнини, захар, мляко, яйца на глава от населението далеч не достигат тези от 1939 г.

Всестани при неблагоприятните условия на три последователни сушиви години, при лятното и есенното засушаване на четвъртата 1948 г., при достиженията в областта на растениевъдството и животновъдството, през време на двегодишния стопански план трябва да отчетем, че задачата по плана е изпълнена.

Занаяти и местна промишленост. Трансформацията на занаятчийството в трудови занаятчийски кооперации се развива успешно. Към края на 1948 г. имаме 1037 трудови занаятчийски производителни кооперации с 44.000 члена и 2.200.000.000 лв. собствени средства. Към 1 юни 1948 г. при всестранните селски кооперации има открити над 1000 занаятчийски отдели от разните браншове и 103 кооперации при ТКЗС. Общо планът за занаятчийското производство е изпълнен през 1947 г. 92%, а през 1948 г. — 86%. Освен това има 1772 промишлени предприятия при народните съвети, без национализираните над 3.000 предприятия, предадени за ползуване пак на народните съвети.

Търговия. През двегодишния период външната търговия на едро премина изцяло в обществен сектор. Създадох се вътрешни търговски централи, като Тютюнев монопол, Спиртен монопол, Облеко и обувки, Яйцецентра, Месоцентра, Коленни стоки и др., които изместиха частната търговия и спазиха консуматора от капиталистическата експлоатация. По този начин търговията на дребно се обхваща в 70% от обществения сектор. Създадох се държавни търговски предприятия на дребно и такива при народните съвети: Топливо, Нармаг, Хоремаг и др., които бележат значителни успехи.

Кооперативният сектор разшири търговската си мрежа, като увеличи броя на своите магазини от 2.830 на 5.000 през 1948 г.

Външната търговия премина всецяло в държавния и обществен сектор. Вносът през 1948 г. в сравнение с 1939 г. е изпълнен сто на сто, а износът — 78%.

Транспорт. Железопътната мрежа се увеличи с 13%. Значително увеличение има в локомотивния и вагонен парк. Сменяването на релсите на главните магистрали и заместването им с нови от по-висок тип, както и разширяването на коловозите, в някои гары увеличи превозоспособността на ж. п. транспорт.

Увеличи се и моторният превозен транспорт. Товарните превози от всички видове транспорт от 1.245 милиона тон-километра през 1939 г. се увеличиха през 1948 г. на 2.506 милиона тон-километра, или с 200% увеличение.

Само ж. п. превоз от 1.197 милиона тон-километра през 1939 г. се увеличи през 1948 г. на 1.956 милиона тон-километра — с 66%.

Автомобилният превоз от 48 милиона тон-километра през 1939 г. се увеличи на 67 милиона тон-километра през 1948 г.

Задачата, поставена от двегодишния народостопански план — да се изживее следвоенната разруха, като се подобрят експлоатационните възможности на ж. п. мрежа и тези на подвижния парк, за да се достигне и надмине довоенното ниво в експлоатацията на ж. п. и автомобилен транспорт — е изпълнена.

Трудещите се. През 1948 г. безработицата е намалена до минимум, като включим сезонната безработица в тютюневото производство. Безработицата в главни линии е ликвидирана. Нещо повече, за някои отрасли недостигът от работници е налице.

Значително се увеличи фондът на работническите заплати, който достигна по цялото народно стопанство до 29.3 милиарда лева.

Използвам тук едни малки бележки. Подобряването на материалното и културното положение на работниците е грижа на нар. дното правителство. Аз ще използвам данните и цифрите на другия министър на индустрията за това, какво е направено за работниците само за 10 месеца след национализирането на фабриките — след 23 декември 1947 г.

Работническите столове нараснаха от 390 на 790. Столуващите работници се увеличили от 47.000 на 85.000.

Общжитията се увеличили от 470 на 650, а живущите в тях — от 10.400 на 15.000. Трябва да се има пред вид, че в този момент се строят на редица места работнически общежития и детски домове, преустройват се редица опразнени от машините помещения на стари фабрики за работнически жилища.

Детските домове от 9 преди национализацията сега са 35. Библиотеките от 170 се увеличили на 290 с 32.000 тома.

Трябва да прибавя, че за обучението на кадрите се откриха редица фабрично-заводски училища и курсове, много повече, откогато преди национализацията.

Стресът на жилищата за работниците, увеличаването броя на почивните домове за същите, както и непрестанният ръст на детските и други заведения значително повдигат материалното и културното равнище на трудещите се.

Ръстът на производството и строителството в периода на двегодишния план се съпровождаше от непрестанното подобряване на материалното положение на трудещите се и преди всичко на работническата класа. Задачата на двегодишния план за повдигане на материалното и културното ниво на трудещите се е изпълнена.

Капиталовложенията за индустриализацията, електрификацията, снабдяването с машини и съоръжения на селското стопанство по двегодишния стопански план в сравнение с 1939 г. значително се увеличиха. Само за 1947 и 1948 години бяха вложени в цялото народно стопанство 72 милиарда лева, които се разпределят така: промишленост — 21.5 милиарда лева, или 29.9% от 72 милиарда; земеделие — 10 милиарда, или 13.9% от 72 милиарда; транспорт — 22.7 милиарда, включително и новите птици, или 31.5% от 72 милиарда; търговия и обмяна — 1 милиард, или 1.5% от 72 милиарда; културно-битово строителство — 15.4 милиарда, или 21.4% от 72 милиарда.

Преди да завърша, тук ще ви покажа една малка картинка за това, какво представлява след 1947 г. разместването на класите чрез национализацията. В 1947 г. положението беше следното: 11% от стойността на промишлената продукция принадлежеше на кооперативния сектор; 24% на държавния сектор и 65% на частния сектор. В търговията положението беше същото. В 1947 г. у нас имаше 38 лица от свободните професии с годишен доход над 1 милион лева — общо 45 милиона лева; 40 рентистри с доход над 50 милиона лева; 58 занаятчии с 69 милиона лева доход; 147 кулаци със 189 милиона лева; 181 индустриалци с 348 милиона лева; 270 търговци с 393 милиона лева; общо 740 души с общ годишен доход над 1 милиард лева.

Това положение, разбира се, след национализацията се промени коренно. И след изземването на земята по селата станаха коренни изменения в икономиката на нашата страна, като държавният сектор в индустрията стана управляващ. И във фабриките, мините и — какво беше още —

Министър Добри Терпешев: И банките.

Анастас Петров (р): . . . и банките е управляващ. Работническата класа е изгласана, а другите класи останаха под нея.

Министър Добри Терпешев: Капиталистическата класа е изгласана.

Анастас Петров (р): Това е основата на двегодишния план, върху която ще градим. Всичко това направихме със собствен труд, със собствени средства и с безценната и голяма помощ от братския Съветски съюз. (Ръкоплескания)

С петгодишния стопански план ще се преустрои нашето народно стопанство. Задачата на петгодишния стопански държавен план, според проектно-резолюцията на ЦК на Комunistическата партия, е построяване основите на социализма в България по пътя на индустриализацията и електрификацията на страната, кооперирането и машинизирането на селското стопанство.

Приложението на петгодишния план следва, след като народната власт национализира фабриките, мините, банките, едрия земеделски инвентар, едрата градска собственост, ограничи владението на земята на 200 и 300 декара. Всичко това донесе значителни коренни изменения в икономиката на нашата страна и превърна държавния сектор в господстващ в индустрията, транспорта и търговията, а в други клонове на нашето народно стопанство — в ръководен фактор.

Също и чрез ограниченото владение на земята, чрез доброволното образуване на ТКЗС и държавни земеделски стопанства станаха големи изменения в икономиката на селското стопанство.

Чрез тази икономическа политика на народната власт се започна пълната ликвидация на капиталистическата класа в градовете, и чрез някои закони, които се приеха в нашето Велико народно събрание, постепенно се запущат пътищата, по които изникват капиталистически елементи в село.

Това са първите стъпки към изграждането на социализма преди петгодишния стопански план. Изпълнението на този план ще върви едновременно с изграждането и затвърдяването основите на социализма.

Нашият любим министър-председател Георги Димитров, правейки анализ на икономическото положение на нашата страна, каза: не само пътя, но посоката и темповете към социализма. «Задачата сега е, казва др. Георги Димитров, чрез индустриализацията и електрификацията на страната и машинизиране на селското стопанство България да навакса пропуснатото в миналото, да постигне за 10—20 години това, което другите страни са постигали за цяло столетие.»

Петгодишният стопански план е цялостен план за широко преустройство на нашия стопански живот, чрез изпълнението на който ще се повдигне жизненото равнище на народа ни и ще се положат основите на социализма. Чрез плана промишлеността, индустрията се поставя на съвсем нови начала. Вместо производство на фабриката за широка консумация, главната тежест пада върху тежката индустрия. Това показва, че се извършат, както и досега се извършват, големи структурни промени в самата индустрия и създаване на нови индустриални обекти.

Успешното постигане на тази цел изисква по-бързо развитие на нашата промишленост и преди всичко на тежката индустрия. Ето защо индустриализацията на страната е основата на петгодишния план.

Нашата страна — както казаха това и много други — е предимно аграрна, земеделска страна и след това следва индустрията, а трябва да стане промишлено-аграрна. Отношението между селското стопанство и промишлеността сега е 70:30. С петгодишния план това съотношение ще се измени на 55:45.

Обемът, производството на тежката промишленост ще се увеличи през петгодишния период на 622% в сравнение с 1939 г. и със 123.4% в сравнение с 1948 г. През този период ще се създаде нашата металургия, селско-стопанско машиностроене, тежка химическа индустрия, електропромишленост и редица други нови производства. Заедно с това производството на каменни въглища ще се увеличи два пъти, на руди и неруди — осем пъти, производството на машиностроенето — около 6 пъти.

Поради бързото развитие на най-важните клонове на тежката индустрия, електропромишлеността от пето място отива на трето; металургията от осемнадесето на четвърто място; машиностроенето от тринадесето на осмо място и т. н.

За пръв път и у нас през време на петгодишния план ще почнат да се произвеждат азотни торове, които са необходими за земеделието, целулоза, сода каустик, калцинирана сода, бетонобъркачки, каменотрошачки, всички селско-стопански машини, без трактори и комбайни.

Производството на електроенергията ще се увеличи повече от три пъти. Поради бързото развитие на тежката индустрия ще увеличи обема на своето производство и леката индустрия, която заедно със занаятите и местната индустрия ще даде производство повече от три пъти спрямо 1939 г., като текстилната промишленост ще увеличи производството си повече от два пъти, химическата — около четири пъти, каучуковата — осем пъти, кожаро-кожухарската — два пъти, книжно-мукавяната — три пъти, хранителната — три пъти, стъкларската — около 10 пъти, дървообработвателната — около четири пъти. Леката наша индустрия в качествено отношение ще се подобри, като ще удовлетворява порасналите нужди на нашия народ.

Развитието на индустрията, и на първо място на тежката индустрия, е ръководен фактор в цялостното развитие на народното стопанство и по-специално на коренното преустройство и повдигане производителните сили на селското стопанство.

Основната линия, по която трябва да се развива нашата индустрия, казва др. Георги Димитров, е линията на системно понижаване себестойността, поевтиняване на промишлената продукция, линията на системно снижаване на фабричните цени на промишлените стоки. «Това, казва Сталин, е оня широк drum, по който трябва да върви индустрията, ако искаме тя да се развива и крепне, да води подире си селското стопанство, да ускори изграждането основите на нашата социалистическа икономика.» Ето това е социалистическата промишленост, социалистическата индустрия, която коренно се различава от капиталистическата индустрия.

Другарки и другари народни представители! Социалистическото преобразяване на нашата страна ще измени коренно структурата и на селското стопанство, ще измени и бита на нашето село. Началото на тия промени е вече налице. Както видяхме, в края на двегодишния стопански план нашето земеделие догони, а в някои отношения надхвърли производството на довоенната 1939 г. Ние преодоляхме военните и следвоенните трудности, преодоляхме трудностите на трите сушави години. Посевната площ, според двегодишния план, бе увеличена с 531.000 декара. Макар че общо полеведството се доближи до производството на 1939 г., пак се чувствава недостиг. Ние посочихме причината на този недостиг, но най-главната причина е в индивидуалното, в разпокъсаното земеделско стопанство у нас, при което земята не може да се обработва с машини и не е толкова продуктивна.

В своя доклад пред петия конгрес на славната Комунистическа партия др. Георги Димитров по този въпрос казва: «Национализираната индустрия, развивайки се по законите на разширеното социалистическо възпроизводство, т. е. увеличавайки ежегодно производството и изграждайки нови предприятия, ще предявява все по-големи искания за храни и селско-стопански суровини. Растящите нужди на промишлеността, на градското население, на армията не могат да бъдат успешно задоволени от индивидуалното, дребно стоково и малко производително селско стопанство. Това поставя ребром въпроса за социалистическата реконструкция на селското стопанство едновременно със социалистическата реконструкция и развитие на индустрията. Не може дълго време да се гради народна демократическа власт и социалистическо строителство върху две различни основи — върху основата на едрата и обединената социалистическа промишленост и върху основата на разпокъсаното и назадно дребностоково селско стопанство. Трябва постепенно, но системно и упорито да се прехвърли селското стопанство върху нова техническа база — върху базата на едрото производство по пътя на кооперирането на индивидуалните селски стопанства и тяхното обединяване в едри машинизирани трудово-кооперативни земеделски стопанства.»

И наистина какви перспективи ни разкрива в тая насока първият наш петгодишен стопански план, както той е отчетен в проект-резолюцията на Централния комитет на Комунистическата партия! Първата петилетка ще трябва да разреши радикално въпроса за структурната промяна на нашето селско стопанство. Ние можем да ликвидираме крайната изостаналост на земеделието само чрез решително засилване на обществен сектор в земеделското производство, чрез уедряването

и машинизирането на земеделието, което ще позволи прилагането на по-висока агротехника. Петгодишният план предвижда основно машинизиране на нашето селско стопанство, като броят на МТС ще се увеличи на 150 и броят на тракторите — на 10.000. В края на петилетката обработваемата площ на обществен сектор — на трудовите кооперативни земеделски стопанства и държавните земеделски стопанства — която сега е над 3.000.000 декара, трябва да се увеличи на 30.000.000 декара. През 1953 г. обществен сектор трябва да даде 60% от общата земеделска продукция и 72% от стоковата продукция на зърнените култури.

Уедряването и машинизирането на земеделието, с прилагането и на по-висока агротехника ще увеличи производителността от единична площ и ще доведе до общо увеличение на земеделското производство.

Средният добив на зърнени хлебни култури трябва да достигне 150 кг. от декар и да се увеличи с 20% в сравнение с 1939 г.

Чувствително ще се увеличи производството на индустриалните и маслодайни култури, на тютюна, на захарното цвекло, на фуража, като ще се засели и подобри животновъдството.

Уедряването и машинизирането на селското стопанство ще намали скритата безработица в селото, ще освободи значителен брой работни ръце, които ще се включат в индустриалното производство, в строителството и др.

Уедряването на сегашните над 1.100.000 частни стопанства, което ще стане чрез тяхното коопериране, ще върви по пътя на доброволното влизане в кооперациите. Това ще изисква максимално напрежение на всички здрави отечественофронтски сили, на нашата работническа класа, на всички трудещи се, ръководени от Комунистическата партия. В последно време се забелязва един прелом в засилване и образуване на нови ТКЗС, но този прелом е далеч от оня прелом, за който говори Сталин в XVI конгрес на болшевишката партия през 1930 г., когато селяните масово, по цели села, цели околии и области влизаха в кохозите. За това можем да мислим едва след първата петилетка и началото на втората петилетка чрез преодоляване на ония големи трудности, които ще се изпратят на нашия път по този въпрос, които трудности добре се изтъкнаха от делегатите на V конгрес при разискване доклада на др. министър Терпешев.

В петгодишния план се предвижда увеличаване на обработваемата земя с 1.650.000 декара от пресушаване на заблатени места, от пасбища, от горски терени, равнини и от мери, както и от подобрене на пустеещи земи и т. н.

Наред с увеличаване на общата продукция се увеличава прогресивно и стопанската продукция. При растениевъдството продукцията трябва да бъде увеличена в 1953 г. с 78% в сравнение с 1948 г., а в животновъдството — със 142%.

Производството на зърнени хлебни храни се увеличава с 20% в сравнение с 1939 г. Производството на зърнен фураж — царевича, ечемик, овес и др. — ще достигне към 1953 г. увеличение 23% повече от 1939 г. и заедно с индустриалните отпадъци ще осигури изхранването на добитъка.

Площта на индустриалните култури се увеличава през 1953 г. с 50% в сравнение с 1939 г., на растителни влакна с 200% в сравнение с 1939 г., на памук с 233%, при 25 кг. памук на декар. Маслодайните достигат 71% повече, от които слънчогледовото семе се увеличава два пъти повече в сравнение с 1939 г., захарното цвекло — два пъти повече в сравнение с 1939 г., производството на овошни плодове — с 60% в сравнение с 1939 г., а гроздето — с 13%.

Провежда се и правилна система в обработката на почвата чрез подметка на стърнищата, дълбока есенна оран, торене с оборски и изкуствени торове.

В последната година на петилетката се предвижда да бъдат употребени 62.000 тона изкуствени торове, голямата част от които ще бъдат наше производство.

Напояваните площи в 1953 г. ще достигнат 3.000.000 декара, като към края на петилетката ще бъдат използвани и водите на язовирите «Росица», «Тополница» и «Васил Коларов», а ще се използват и водите на Дунава, като ще се напояват около 700.000 декара от низините.

Животновъдството. Планът предвижда конете да се увеличат в 1953 г. с 9% в сравнение с 1947 г., говедата и биволите — с 18% в сравнение с 1939 г. и с 17% в сравнение с 1947 г., овцете ще достигнат до 10.000.000 глави, а козите ще се намалят, докато изчезнат, като врагове на горите.

Птиците от 12.000.000 през 1939 г. и 10.000.000 през 1947 г. се увеличават на 25.000.000 през 1953 г.

Свинете от 877.000 глави през 1939 г. и 850.000 през 1947 г. ще достигнат до 2.200.000 в 1953 г. или увеличение със 150%.

Подобрява се и качествен състав на стадата. Подобрява се животновъдството по плана за свинете и птиците, с което най-бързо се разрешава проблемът за снабдяване на населението с месо, мляко и млечни продукти.

Подобренето на фуража, доброто гледане на добитъка, качественото подобрене на добитъка чрез подбор на расите — всичко това увеличава продукцията на добитъка, като в 1953 г. животните за клане трябва да увеличат своето живо тегло с 48% в сравнение с 1939 г. и със 125% в сравнение с 1948 г., млякото се увеличава в сравнение с 1939 г. със 71%. Производството на вълна се увеличава с 41% в сравнение с 1939 г. и с 35% в сравнение с 1948 г. Производството на яйца се увеличава със 128% в сравнение с 1939 г. и с 202% в сравнение с 1948 г.

Всичко това изисква правилно разрешение на фуражния въпрос. В селското стопанство се въвежда в широк размер

засяването на люцерна и други многогодишни тревни растения. Разширява се площта и производството на концентриран фураж, производството и на комбиниран фураж чрез изграждането на заводи за производството на такъв и др.

За опазване здравето на животните в плана се предвижда широка санитарно-ветеринарна помощ.

Гори. Производството на дървени материали през 1953 г. се увеличава със 105% в сравнение с 1939 г. и 15% в сравнение с 1948 г. От това производство се предвижда за строителния материал в 1953 г. 128% увеличение спрямо 1939 г. и 48% спрямо 1948 г.

Когато отчитаме постигнатото по двегодишния план относно горите, констатира се липсата на пътища, липсата на механически средства при сечене на материала, недостатъчни превозни средства и др. — нещо, което затруднява производството на горските работници. По петгодишния стопански план се предвижда ред подобрения в това отношение. Предвижда се заселване на слабопроизводителни и поройни земи. Ще се подмладят големи площи заклеятели гори. Ще се засадят специални горски пояси за запазване от засушаване и от вредните ветрове, които замразяват нашата земя. Предвижда се построяването на 2.050 км. горски пътища и ред други средства за подмладяване, разширяване и правилно използване на това голямо народно богатство — горите.

Транспортните съобщения са от първостепенно значение за нашето народно стопанство. Колкото повече се увеличава и разширява нашето стопанство, толкова по-големи са нуждите от транспорта и съобщенията — поща, телеграф, телефон и др.

Увеличението на трафика, стокооборотът, в 1953 г. в сравнение с 1948 г. е: на ж. п. сточен трафик — с 38%, на пътнически — с 28%; на автотранспорта — със 198% спрямо 1939 г. и със 102% спрямо 1948 г.; водният транспорт за 1953 г. се увеличава със 132% спрямо 1939 г. и с 37% спрямо 1948 г.; въздушният транспорт спрямо 1948 г. се увеличава с 639%; пощенските съобщения: телеграмите — с 20%, международните разговори — със 144%, пратките, колетите — с 36%.

За да се изпълнят предвидените задачи по петгодишния план в тази област, предвижда се увеличение на ж. п. линии с 14%, на локомотивите с 9%, на товарните и пътнически вагони с 4%, на моторите със 105%.

Петгодишният план предвижда по въздушния транспорт: вътрешната въздушна линия да се увеличи със 146%, международната — с 319%, числото на транспортните самолети — с 244%, на санитарните и стопански — с 65%.

По телеграфните съобщения, според плана, предвижда се увеличение дължината на т. т. линии за 1953 г. спрямо 1948 г. с 34%, на международната кабелна линия — с 57%. Дължината на пощенските пътища се увеличава в 1953 г. спрямо 1948 г. със 7.850 км., числото на т. п. станции — с 500%, на селищата, обслужвани от пощата — с 1.720, на селищата, свързани с телефони — с 1.370, на телефонните връзки — с 1930, на градските телефонни апарати — със 72.000. За пет години ще бъдат монтирани 105.000 телефонни номера, от които 65.850 автоматични: софийската автоматична телефонна централа — с 25.000 номера и пловдивската — с 10.000 номера. Предвижда се доставката на 403 телефонни апарати, от които 280 телетипни — буквопечатащи.

Като най-ново съоръжение и постижение на съобщителната техника предвиждат се 5 броя фототелеграфни уреди, посредством които ще бъде устроена размяната на образи и документи между София, Пловдив и Варна — телевизията.

За подобрене на радиотелеграфната служба се предвижда да бъдат поставени два нови предаватели и да се увеличи мощността на сегашното предаване. Ще се заменят досегашните радиотелеграфни приемници с по-мощни и по-модерни.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Времето Ви изтече.

Анастас Петров (р): Чрез осъществяването на всички тези задачи ще се поставят нашите съобщения на висота, отговаряща на стопанското и обществено-културно развитие на нашия народ.

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля, съкращавайте, времето Ви изтече.

Анастас Петров (р): За производителността на труда искам да говоря, за което не е говорено досега.

В своето стопанско изграждане по пътя на социализма нашият народ ще разчита преди всичко на своите собствени сили и на ресурсите на своята страна, на своя труд, спестовност и на икономическото и целесъобразно използване на своите средства и възможности. Независимо от това, щастлив е нашият народ, че може да разчита и получава щедра братска помощ от великата страна на социализма — Съветския съюз. Можем да разчитаме и на тясното сътрудничество и помощ и на другите страни на народната демокрация за ускоряване на нашето стопанско развитие.

Планът за първата петилетка, който е програма за широко социалистическо настъпление, ни изправя пред задачи, разрешението на които налага да се използват в пълна мяра творческите сили и възможности на нашия народ. Изключително важна роля в това отношение ще изиграят работническите професионални съюзи. Повишаването на производителността на труда е една от основните предпоставки за успешното изпълнение на петилетката. Ето защо грижата за увеличение на производителността на труда трябва да е постоянна.

Новите форми на производителния труд — съревнованието, стремението към ударничество и рационализаторство — трябва да бъдат постоянен метод на работа във всички области на производството. Налице са редица указания, че производителността на труда у нас се увеличава. За това говори предсрочното изпълнение на двегодишния стопански план от голям брой предприятия. За това говори непрекъснатото увеличаване на наднорменото производство в много предприятия и бригади. Само през 1947 г. нашето работничество е получило над един милиард лева за наднормено производство, а през първото шестмесечие на тази година — 531 милиона лева. Тук не трябва да се мисли само за изключителните постижения на отделни единици. Задачата е да се увеличи производителността на труда на всички работници, във всички предприятия.

Производителността на труда зависи и от трудовата дисциплина. Безпричинните отсъствия от работа трябва да бъдат намалени до минимум, да бъдат изцяло отстранени. Не може и не бива един работник, особено един квалифициран работник, да достигне само 250 работни дни в годината, вместо нормалните 300 дни. Уплътняване на работното време е абсолютно необходимо и то ще допринесе много за увеличаване на производителността на труда.

Стремението към ударничество и рационализаторство, всепопълното опознаване и овладяване на машините, с които работим, непрестанната грижа за повишаване на трудовата квалификация — това са все елементи, които сигурно допринасят за повишаване на производителността на труда.

Производителността на труда е един от съществени показатели за социалистическо разширено възпроизводство. Увеличената производителност на труда намалява себестойността на производството, съставлява главния източник за увеличаване на народния доход и материалното благосъстояние на трудещите се. Затова по петгодишния план се предвижда производителността на труда да се увеличи в 1953 г. спрямо 1948 г. в промишлеността с 62%, в строителството с 90% и в ж. п. транспорт с 30%. Освен това трябва да се правят големи икономии, защото сериозен източник за повишаване рентабилността на предприятията се явява най-строгото спазване режима на икономии.

Капиталовложения.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Анастас Петров (р): Осъществяването на първия петгодишен държавен стопански план изисква огромни финансови средства. Само за капиталовложения в разните сектори на народното стопанство през периода 1949—1953 г. се предвижда да се разходват 425 милиарда лева. Очевидно успешното изпълнение на плана ще зависи до голяма степен и от правилното организиране на източниците за неговото финансиране. Необходимо е пълна мобилизация на паричните средства в цялото народно стопанство. Предвижда се да бъдат изградени язовирите «Васил Коларов», «Росица», «Тополница», «Георги Димитров», Тец Марица II, Тец Марица III и редица по-малки електроцентрали. Ще се построят заводи — оловно-цинков, металургически — обогатителни инсталации за медни и други руди, азотно-торов завод, содов, целулозен, за инструментални машини, за земеделски машини, за автомобилни и тракторни части, за строителни машини, за електрически апарати, машинни съоръжения и др.

Големи финансови средства ще бъдат изразходвани за железопътния, автомобилния и водния транспорт, за земеделското стопанство, за пътища, за народното здраве, за народната просвета, за културно-битово строителство и т. н. Големи средства ще се разходват за изброените предприятия. Откъде ще се вземат тия пари?

Според плана капиталовложенията през първата петилетка се предвижда да бъдат осъществени със средства от бюджета на държавата, от амортизационния фонд, от кредитната система, от собствени на предприятията парични средства, от стокови кредити, предимно от Съветския съюз, и чрез снижаване себестойността на строителството, от спестовните влогове и др. Предвидените по плана капиталовложения ще се осъществят и с наши собствени средства, получени от увеличеното производство, от разрастващия се стокооборот, от максимални икономии и спестявания в цялото народно стопанство, както и с братската помощ на Съветския съюз и на другите народни демокрации, изразена в доставки на необходимите ни машини, съоръжения, инструменти, метали и др.

В края на петилетката зърненият проблем за трудещия се народ ще бъде в пълно разрешаване, също и въпросът за мазнините, чрез по-висока агротехника и механизация. Зърнените хлебни култури се довеждат до продукция 150 килограма на декар. Въпросът за хляба, както казах, няма да е в криза — ще бъде положително разрешен. Всички трудности и пречки ще се преодолеят от работническата класа в съюз с трудещите се селяни, интелигенцията и демократичните елементи, начело с ръководещата Комунистическа партия.

Резултатите от двегодишния стопански план са сигурно указание, че нашият трудов народ, ръководен от борческата работническа класа и авангарда ѝ — Комунистическата партия — ще разреши с чест и задачите на първата петилетка.

Със собствен труд, със собствени финансови средства, с неограничената помощ на Съветския съюз и държавите на народната демокрация ние с твърди крачки и твърда вяра ще вървим напред към целта, поставена от петгодишния държавен народно-стопански план. (Ръкоплескания)

Председателстващ Атанас Драгиев: Последен има думата народният представител Йордан Панайотов.

Йордан Панайотов (зв): (От трибуната) Другари и другарки народни представители! След всичко, което се каза тук, аз, от името на парламентарната група на Народния съюз «Звено», във връзка с разглеждането на законопроекта за петгодишния държавен народостопански план на Народната република България за 1949—1953 г. имам да заявя следното.

Ние проучихме основно и най-подробно законопроекта за петгодишния стопански план и се убедихме, че той е съставен при голяма загриженост за бъдещето на българския народ, при всеотдайност и най-детайлна преценка на вътрешната и международна стопанска обстановка през следващите пет години и при пълна компетентност и предвидливост за нарасналите нужди на живота на нашия народ.

Петгодишният стопански план си поставя за основна задача да построи основите на социализма в нашата страна, и това ще стане.

Първото и най-съществено условие за реализирането на този план се явява морално-политическото единство на народа, защото стопанският план е преди всичко живо дело, защото ще се ръководи и провежда от живи хора.

Единството на народа се постига само чрез разумно, целесъобразно, правилно и справедливо разрешение на жизнените стопански проблеми. Стопанските пък проблеми са жизнени и съществени не само защото материалната култура служи като основа на духовния прогрес, а защото стопанските блага подхранват непосредствено живота и защото без тях животът не може да съществува — той умира. Тъкмо тези основни въпроси разглежда и урежда стопанският план.

Върху нашата планета живеят кръгло 2,300,000 обитатели. Компетентните икономисти твърдят, че върху нея има блага, за да могат да живеят и благоденствуват три до четири пъти повече хора, отколкото живеят сега. Въпреки това обаче има богати и бедни народи, има покъртителна мизерия всред това грамадно изобилие. Това нерадостно състояние в света се дължи на прегрешенията на един стар свят, който вече минава в историята, дължи се на една порочна капиталистическа система, която със своето ненаситно лакомство подготви и собствената си гибел.

За да благоденствува човечеството, днес е необходимо да се уреди едно по-справедливо разпределение на световните блага и да се нагоди машинизацията към задоволяване нуждите на хората, а не към експлоатация на новия човек от мъртвия капитал и бездушната машина. Всичко това ще стане възможно само когато се утвърди международната солидарност и братството между всички народи — когато се утвърди социализмът в света.

И ние можем да се гордеем, че стоим в челната фаланга на народите, които ратуват за мир, за международно сътрудничество и братство, като най-висш идеал на човешкия род. Ние можем да се гордеем, че стоим в челната фаланга на народите, които строят социализма и които не искат нищо друго, освен своя справедлив дял от общото благополучие и своя заслужен

дял от общото щастие. И ние сме твърдо убедени, че както навремето Французката революция ликвидира със средновековния феодализъм, тъй и съвременната социалистическа революция ще отстрани от сцената на живота порочния и умиращ вече капиталистически свят и ще извика на живот новия човек, новото общество, новия свят — социалистическия свят. (Ръкоплескания)

Гаранция, че ние ще построим успешно социализма в България е морално-политическото единство на нашия народ, което тъй щастливо съществува и което все повече и повече се укрепва под знамето на Отечествения фронт и под ръководството на Българската комунистическа партия.

И аз от името на моите другари заявявам, че ние одобряваме законопроекта за петгодишния стопански план, че ще го гласуваме с пълно единодушие и че ще приобщим скромните си сили към силите на целия трудещ се български народ за неговото пълно осъществяване, създавайки ясно, че с построяването основите на социализма в нашата прекрасна родина се построяват основите на бъдещия щастлив и радостен живот на нашия миролюбив и трудолюбив народ.

Ние сме абсолютно убедени, че вдъхновителите и творците на народостопанския план са се въодушевявали от благородната идея да видят народа си благоденстващ и щастлив и затова апелираме към всички хора на труда в нашата страна да прегърнат народостопанския план като свое собствено дело, да го направят кръв от кръвта си и плът от плътта си, да го възплътят в живо дело, създавайки съвършено ясно, че само по този начин ние ще изпълним достойно дълга си към поколението си, към децата си и към народа си.

Да пребъде вечно благородната идея, която е въодушевявала творците на петгодишния стопански план!

Да пребъде вечно благоденстващ и щастлив българският народ! (Ръкоплескания)

Председателстващ Атанас Драгиев: По законопроекта няма записани други оратори. Затова ще пристъпим към гласуване.

Моля ония другари народни представители, които са съгласни по принцип със законопроекта за петгодишния държавен народостопански план на Народната република България (1949—1953 г.), да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

С това дневният ред на дневното заседание е изчерпан. Следващото заседание ще се състои утре, точно в 10 ч. сутринта, при следния дневен ред:

1. Първо четене на законопроекта за наследството.

Второ четене на законопроектите:

2. За петгодишния държавен народостопански план на Народната република България.

3. За общественото осигуряване.

Моля ония другари народни представители, които са съгласни с прочетенния дневен ред, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Обявявам заседанието за закрито.

(Закрито в 20 ч. 55 м.)

Подпредседатели: { **АТАНАС ДРАГИЕВ**
ЯНИ ЯНЕВ

Секретари: { **ДИМИТЪР ЧОРБАДЖИЕВ**
ТОДОР ТИХОЛОВ

Началник на стенографите: **ТОДОР АНГЕЛИЕВ**